

ŽELEZAR

JESENICE, 21. JUNIJA 1984

ŠTEVILKA: 24 • XXXIII

OBSEŽEN DNEVNI RED NA SEJAH VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE JESENICE

Prihodnji četrtek, 28. junija, se bodo na ločenih sejah sestali vsi trije zbori Skupščine občine Jesenice in obravnavali obsežen dnevni red, ki je obrazložen v deveti številki Delegata, glasila Skupščine občine Jesenice in samoupravnih interesnih skupnosti občine. Poleg običajnih točk dnevnega reda bodo delegati vseh treh zborov obravnavali:

POROČILO TEMELJNEGA JAVNEGA TOŽILSTVA V KRANJU — ENOTE V RADOVLJICI

Osnovna značilnost dela Temeljne javnega tožilstva Kranj, enote Radovljica, v letu 1983 je v velikem povečanju obsega dela — porast števila kazenskih ovadb, nepopolni si-

stemizaciji delovnih mest, kar je zahtevalo večjo prizadevnost zaposlenih delavcev v enoti, v majhnem številu nerešenih zadev in finančnih problemih. Iz jeseniške občine so bile v letu 1983 zaradi 695 kaznivih dejanj vložene ovadbe zoper 603 osebe. Število ovadb se je v primerjavi z letom 1982 znižalo za 44,2 %, število

prekrškov pa kar za 69,5 %. Pri deliktih prednjačijo kazniva dejanja zoper družbeno in zasebno premoženje, kar predlagatelj poročila povezuje s padcem življenjske ravni občanov. Glede na mejno občino je bil zabeležen izrazit porast kaznivih dejanj zoper pravni promet, še posebej ponarejanje potnih listin in izigravanje carinskih predpisov. Vzemi mlajši je porast mladoletniške delikvence. V letu 1981 je bilo prijavljenih devet, leto pozneje 18, lani pa kar 38 primerov. V pretežni večini gre za kazniva dejanja zoper družbeno in zasebno premoženje. Lani je bilo 30 gospodarskih prestopkov, prijavljenih pa je bilo 21 pravnih oseb, kar je manj kot leta 1982. Ob tem pa je seveda potrebno omeniti tudi preventivno dejavnost, ki jo opravlja

(Nadaljevanje na 8. strani)

STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE IN IZOBRAŽEVANJE MORA BITI STALNA PRAKSA IN SESTAVNI DEL DRUŽBENEGA PLANA

Razprave na sestankih samoupravnih delovnih skupin in ostalih samoupravnih organih kažejo na to, da se v pogledu kadrovske politike vrtimo v nekem začaranem krogu, ki bi ga radi z različnimi improvizacijami in začasnimi ukrepi presekali, kar lahko razberemo tudi iz programa ukrepov za sanacijo poslovnih rezultatov, ki se nanašajo na kadrovske področje. Komponente, ki se prepletajo v tem začaranem krogu, so: pomanjkanje delavcev za proizvodnjo in vzdrževanje, nizka stopnja strokovnosti in delovnih izkušenj velikega števila zaposlenih, kritike na vzdrževanje, ob istočasnih ugotovitvah, da marsikje tudi odnos delavcev do strojev in delovnih naprav ni najboljši in da so stroji v nekaterih proizvodnih sklopih zelo iztrošeni. Nekateri ukrepi v programu nepoznavalcu Železarnice dajejo celo misliti, kot da doslej sploh nismo imeli nikakršne službe, ki bi skrbela za kadrovske politiko in da smo se do nekaterih spoznanj na tem področju dokopali šele sedaj, ko smo zabredli v izgubo, čeprav o njih govorimo že leta in leta, do njih pa se je prav kadrovska služba dokopala s številnimi analizami, anketami in razmišljanji.

Nasploh smo pri oblikovanju programa strokovnih ukrepov za sanacijo poslovnih rezultatov Železarnice, ki vsebuje nekatere zelo konkretne naloge in cilje, zanemarili dejstvo, da dolgoročno doseganje zastavljenih ciljev in kvalitetni napredek zahtevata:

- dosledno uresničevanje ustavnega položaja delavcev, da bodo resnično razpolagali s pogoji in rezultati svojega dela in v okviru tega pridobivali dohodek in osebnih dohodek po delu in rezultatih dela;
- produktivno zaposlovanje, ki bo zahtevalo izločitev nekaterih členov v tehnološki verigi Železarnice;
- stalno izpopolnjevanje strokovnega znanja in delovne kulture zaposlenih.

Predvsem bo tokrat poudarek na zadnjem vprašanju, kajti izgleda, da pozabljamo, da so še nedolgo tega v metalurški šoli oziroma v železarskem izobraževalnem centru v redni poklicni šoli usposabljali kadre za metalurške in predelovalne dejavnosti v naši železarni. Danes pa glavino teh delavcev sestavljajo »po hitrem postopku« priučeni delavci, največkrat tudi brez delovnih izkušenj in delovnih navad. Seveda se vse to negativno kaže v kvaliteti in produktivnosti dela, vpliva pa tudi na stanje delovnih oziroma proizvodnih naprav, na proizvodne stroške in podobno. Pa niso krivi ti delavci, kajti po obvezni uvajalni dobi ali priučevanju smo jih dali za dragocen stroj, k izdelavi jekla ali na druga dela in opravila, ne da bi se kdorkoli še zanimal za njihovo nadaljnje strokovno izpopolnjevanje, čeprav nas k temu obvezuje tudi zakon o združenem delu, ki v 178. členu pravi:

»Delavec ima pravico in dolžnost, da vestno in marljivo opravlja zaupana mu dela in naloge ter da nenehno izpopolnjuje svoje znanje, zmožnosti in delovne spretnosti, da bi čim uspešneje opravljal določena dela in izpolnjeval naloge, kakor tudi dolžnosti spoštovati delovno disciplino.

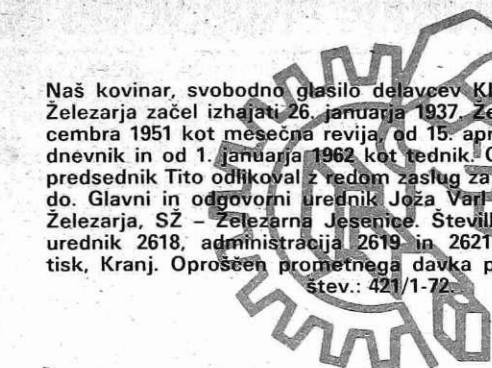
Za neizpolnjevanje svojih dolžnosti iz prvega odstavka tega člena je delavec odgovoren v skladu s tem zakonom.

Ta člen zakona, ki je vgrajen tudi v temeljni samoupravni dokument Železarnice, smo popolnoma zanemarili, kar je še toliko bolj neodpustno, ker že dve leti ponavljamo v naši politiki, da se moramo opreti na lastne sile, lastno sposobnost in znanje.

Ceprav že več let ponavljamo, posebno v tem času bitke za gospodarsko stabilizacijo in še posebej za sanacijo poslovnih rezultatov v naši železarni, pravica in dolžnost nenehnega izpopolnjevanja znanja, zmožnosti in delovne spretnosti postajata alternativna nujnost, ki jo narekujejo revolucionarni procesi v družbenih odnosih, v znanosti in tehnologiji neodločljivo že danes, še bolj pa jutri, ko se bomo, sledeč tehnologiji in proizvodnji na drugih področjih, neizogibno morali soočiti z mikroprocesorji in mikroročalniki ter robotiko. To pa pomeni, da bomo morali v stalno prakso izpopolnjevanja znanja, zmožnosti in delovnih spretnosti vključevati vse delavce temeljnih organizacij in delovnih skupnosti oziroma Železarnice od vodilnih in vodstvenih do slehernega delavca, kajti to je nujno potrebno zaradi zastarane znanja, zmožnosti in delovnih spretnosti glede na silovit tehnološki razvoj v svetu, kakor tudi nadaljnji razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov.

Seveda bi bilo iluzorno pričakovati, da bomo čez noč bistveno spremenili sedanjo strukturo in strokovno izobražbeni nivo zaposlenih, vendar pa je potrebno s tem začeti po izdelanem sistemu in programu. K permanentnemu izobraževanju vodij dela, kar vsebujejo med drugim sanacijski ukrepi za kadrovske področje, kar je v bistvu samo neizvršena naloga izpred nekaj leta nazaj, bi v prvi fazi prav gotovo morali pritegniti še priučene delavce.

Pri kadrovskih kakor tudi ostalih sanacijskih ukrepih ne bi smeli pozabiti na dejstvo, da bomo »politiko opiranja na lastne sile uresničevali« razvijanjem in poglobljanjem sistema in prakse socialističnega samoupravljanja, ki je hkrati naš cilj in sredstvo za aktiviranje vseh razpoložljivih dejavnikov ekonomskega in družbenega razvoja ob upoštevanju, da so vrednote socialističnega samoupravljanja trajna motivacija delavcem, delovnim ljudem in občanom pri vsakodnevnem spopadanju z gospodarskimi in drugimi težavami. (Predlog smernic za dolgoročni plan SR Slovenije.)

Praktikantki v elektronskem računalniškem centru (foto S. Kokač)

UGOTOVITVE IN UKREPI IZVRŠNEGA SVETA SKUPŠČINE OBČINE V ZVEZI S TEŽKO SITUACIJO V ŽELEZARNI

Izvršni svet Skupščine občine Jesenice je po razpravi o poročilu o proizvodnih in finančnih rezultatih ter poslovanju Železarnice na seji 18. junija sprejel nekatere ugotovitve in sklepe.

Izvršni svet ugotavlja, da je Železarna Jesenice v občini Jesenice najpomembnejša organizacija združenega dela; opredeljena v programu dolgoročne gospodarske stabilizacije, v usmeritvah dolgoročnega razvoja občine Jesenice in srednjeročnem planu. V zvezi s tem tako Izvršni

svet kakor tudi zbori Skupščine občine Jesenice tekoče spremljajo gospodarjenje v Železarni Jesenice in njen vpliv na realizacijo postavljenih ciljev v navedenih planskih dokumentih. Zaradi sedanjega stanja in rezultatov gospodarjenja v Železarni je Izvršni svet razpravljal o

težkem položaju, v katerem se ta največja jeseniška delovna organizacija nahaja, in sprejel naslednje

SKLEPE:

1. Ob razpravi o gibanju gospodarstva občine Jesenice ob zaključnih računih za leto 1983 in rezultatih v prvem tromesečju 1984 je Izvršni svet obravnaval in spremljal priporočila in usmeritve za saniranje problematike v Železarni Jesenice. Predloženo poročilo in razprava pa navajata, da je stanje v Železarni Jesenice vse težje. Na podlagi analize sanacijskih programov se vidi, da sanacijska prizadevanja ne pomenijo zmanjševanja izgube, prav tako tudi notranji ukrepi še ne vplivajo na zmanjševanje izgube in da načrtovani vpliv prihranka 400 milij. din do konca leta še ne bo saniral stanja v Železarni.

2. Na podlagi tega bo na področju cen nujno le-te uskladiti in odpraviti nesorazmerja med vhodnimi in izhodnimi cenami v črni metalurgiji.

3. Izvršni svet podpira nakazane ukrepe pri reševanju devizne problematike za črno metalurgijo.

4. Predloženo poročilo oziroma informacija ne vsebuje tudi opredelitve, ali bo Železarna Jesenice zaradi

(Nadaljevanje na 2. strani)

27. JUNIJ — DAN SAMOUPRAVLJALCEV JUGOSLAVIJE

Na drugem kongresu samoupravljalcev Jugoslavije leta 1971 so glede na to, da 27. junij pomeni izjemno pomemben datum v boju za emancipacijo ideje samoupravnega socializma, to je dan, ko se je začela uresničevati ideja — tovarne delavcem, ta dan proglasili za dan samoupravljalcev Jugoslavije.

Na ta dan leta 1950 je ljudska skupščina Federativne ljudske republike Jugoslavije sprejela temeljni zakon, da delovni kolektivi upravljajo državna gospodarska podjetja in višja gospodarska združenja. Ob tej priložnosti je Ljudski skupščini poslanec spregovoril tudi tovariš Tito, ki je med drugim poudaril:

»... Sprejete tega zakona bo najpomembnejše zgodovinsko dejanje

ljudske skupščine, od kar je bil sprejet zakon o nacionalizaciji proizvodnih sredstev. S prevzemom proizvodnih sredstev v državne roke se ni bila uresničena akcijska parola delavskega gibanja »Tovarne delavcem«, kajti parola »Tovarne delavcem, zemljo kmetom« ni nikaka abstraktna propagandistična parola, temveč parola, ki ima v sebi globok

(Nadaljevanje na 3. strani)

PO OBRAVNAVI PERIODIČNIH OBRAČUNOV

Vprašanje, pobude in predloge, ki so se pojavljali na sestankih samoupravnih delovnih skupin v zvezi s periodičnim obračunom za prvo tromesečje, smo podrobno povzeli že v rednem pregledu sestankov SDS in jih v okviru te »analize« ne kaže ponavljati. Tudi zato ne, ker se podobna problematika pojavlja tudi v razpravi o programu ukrepov za sanacijo poslovnih rezultatov. Toda vprašanje, ali »pred ugotovitvijo periodičnega obračuna delavci v temeljni organizaciji obravnavajo in ocenjujejo rezultate svojega dela in poslovanja« in »z osebnim izjavljanjem odločijo o začasnih delitvi ustvarjenega dohodka« (150. in 151. člen ZZD), se seveda ne moremo izogniti.

To vprašanje si s toliko večjo upravičenostjo zastavljamo, ker stojimo tik pred zaključkom prve polovice poslovnega leta in ker smo tudi v dnevnem tisku lahko prebrali, da izgube tudi s povišanjem cen do

konca leta ne bo moč odpraviti« in da »bo tudi jeseniška železarna med tistimi, ki računajo na pomoč iz občinskih in republiških rezervnih sredstev« (Delo, 13. 6. 1984). Obrav-

(Nadaljevanje na 2. strani)

VEČ HUJŠIH KRŠITEV DELOVNIH OBVEZNOSTI

V prvem polletju letošnjega leta (točneje do 12. junija) je skupna disciplinska komisija obravnavala 270 zahtevkov za uvedbo in vodenje disciplinskega postopka. Poleg neopravičenih izostankov in zamuja ter predčasne odhajanja z dela je bilo veliko primerov tatvin, vinjenosti, fizičnih napadov in groženj s fizičnim napadom. Iz obravnavanih zahtevkov izhaja, da je vloženih zahtevkov za disciplinski postopek sicer manj, vendar so obravnavane kršitve hujše.

Neopravičeni izostanki in zamuja so stalni prekrški in njihovo število bistveno ne niha. Zaskrbljujoče pa je, da narašča število tatvin in fizičnih obračunavanj ter primerov vinjenosti. Iz podatkov o delu skupne disciplinske komisije je namreč razvidno, da je bilo v prvem polletju letos obravnavanih 16 tatvin, 21 pri-

merov vinjenosti, 10 fizičnih napadov in 9 groženj s fizičnim napadom. Če pogledamo podatke procentualno, je bilo od vseh zahtevkov (brez neopravičenih izostankov in zamuja) največ primerov vinjenosti (5,67 %), tatvin (4,32 %) in fizičnih napadov (2,7 %). V primerjavi s prvim

(Nadaljevanje na 2. strani)

DELOVNI REZULTATI SE POPRAVLJAJO

Po uspešno zaključenem remontu v TOZD Valjarna bluminger-štel pričakujemo, da bo proizvodnja dosegla planirano višino. Do 18. junija smo po podatkih statistične službe izdelali 62.173,4 tone skupne proizvodnje in s tem dosegli 90,6 % družbenega plana ali 98,2 % operativnega programa. Za planom še vedno precej zastajajo v TOZD Hladna valjarna Jesenice, Valjarna debele pločevine in Valjarna žice in profilov.

V TOZD Plavž so izdelali 9.136 ton grodlja ali 95,2 % operativnega programa, ki je enak družbenemu planu.

V TOZD Jeklarna so vili 24.994 ton jekla, kar je 99,2 % družbenega plana ali 98,7 % nekoliko višjega operativnega programa. Uspešno so zaključili 31-urni remont na ASEA električni peči.

Do 18. junija ali natančneje v prvih 13 odpremnih dnevih smo prodali 18.206,2 tone gotovih izdelkov in storitev in s tem izpolnili družbeni plan 104,4 % ter operativni program 107,6 %. Težave pri izpolnjevanju plana odpreme imajo iste TOZD, kot pri izpolnjevanju plana skupne proizvodnje, in sicer TOZD HV Jesenice, Valjarna debele pločevine in Valjarna žice.

PO OBRAVNAVNI PERIODIČNIH OBRAČUNOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

navanje periodičnih obračunov se niti tedaj, ko delamo in poslujemo uspešno, še manj pa tedaj, ko se soočamo s težavami, ne bi smelo spreminjati v površen, formalen, samemu sebi namenjen demokratični obred, pri katerem samoupravljalci le nemo prikimavamo predlogom, ki so jih pripravile strokovne službe.

Po naši evidenci ugotavljamo, da je o periodičnem obračunu razpravljalo 224 SDS (od 267), določene pripombe, mnenja v zvezi z njim pa je imelo 52 SDS. Se vedno je kar precej takšnih delovnih skupin, ki v zapisniku ne navajajo števila prisotnih oziroma izdaja »odločanja z osebnim izjavljanjem«, kar seveda v primerih, ko zakon to predpisuje, povzroča motnje v delu delavskih svetov. Z določenimi pripombami oziroma stališči je bil periodični obračun potrjen tudi na 14. delavskih svetih (na ostalih brez pripomb), o čemer pa se, kot je videti iz zapisnika, na seji delavskega sveta Železarne ni razpravljalo. Izjemo predstavlja le vprašanje delegata TOZD Valjarna bluming-štel »glede razlike prodajnih in lastnih cen nerjavnih kakovosti ter zakaj smo kljub tej ugotovitvi še naprej forsirali te kvalitete«, ki ga je delavski svet uvrstil med delegatska vprašanja in sklenil, naj odgovor nanj pripravi članica poslovnega odbora Jelka Vidali.

Če se ustavimo samo ob tem primeru, vidimo, da prihaja na posameznih ravneh delegatskega oblikovanja stališč in odločanja (SDS — delavski svet TOZD — delavski svet ŽJ) do določene redukcije in vsebinske modifikacije vprašanj in predlogov, ki jih postavljajo delegatska baza. Pobrskajmo samo po 19. številki Železarja (»Pregled sestankov SDS«) in bomo videli, da so SDS v TOZD Valjarna bluming-štel ob obravnavanju periodičnega obračuna opozorile na vrsto tehničnih in bolečih vprašanj, da pa v zvezi z vsemi temi vprašanji na delavskem svetu TOZD niso bili sprejeti ustrezni sklepi. Izpostavljeno in naprej (na delavski svet ŽJ) posredovano je bilo le eno samo vprašanje, ki se v prvotni obliki glasi takole: »V letu 1983 je bila slaba kampanja izvaljanih kromov in zaradi tega je bilo 11 delavcev klicanih na disciplinsko odgovornost. V letošnjem letu so bili kromi izvaljani v redu, prodani pa so bili pod ceno z izgubo. Vprašujemo, kdo bo odgovoren za to?« Vprašanje, kot je bilo formulirano na delavskem svetu TOZD izrecno in jasno izpostavlja prav problem odgovornosti, ki pa se v formulaciji, zapisani v zapisniku in sklepih delavskega sveta Železarne, zamagluje: »Zakaj je prišlo do razlike prodajnih cen nerjavnih kakovosti od lastne cene, kdo je odgovoren za to in zakaj smo kljub temu še naprej forsirali te kvalitete?« Težišče problema je tu bistveno premaknjeno: Ne gre več za to, kdo je odgovoren, da so bili kromi prodani z izgubo, pod ceno; v ospredju ni več človek, tisti, ki je dolžan pravočasno ukrepati in opozoriti na problem; v ospredju ni več vprašanje, da je bil nekdo dolžan ukrepati, pa ni ukrepal, pač pa zahteva po pojasnjevanju vzrokov, zaradi katerih je prišlo do razlike med prodajno in lastno ceno. Ta razlika pa se seveda da pojasniti s takšnimi ali drugačnimi objektivnimi vzroki. Na te vzroke pa seveda tisti, ki bi moral preusmeriti proizvodnjo v drugačen program, ali vsaj opozoriti delavce na posledice, po vsej verjetnosti ni imel vpliva in torej ne more biti odgovoren. Tako zastavljeno delegatsko vprašanje, seveda ne vprašuje več po odgovornosti za dejanje, opisano v zadnjem delu vprašanja: »Zakaj smo kljub temu še naprej forsirali te kvalitete«, saj se vprašanje odgovornosti nanaša samo na »razlike«.

Če bi seccirali razpravo v drugih TOZD na relaciji SDS — delavski svet TOZD — delavski svet Železarne, se zlasti pa odnos med delavskimi sveti TOZD in Železarne, bi si morali verjetno zastaviti vrsto podobnih vprašanj, vendar bi to moralo biti predmet obširnejše in bolj natančne analize. Toda že površen prelet stališč delavskih svetov TOZD v zvezi s periodičnim obračunom nas vodi k spoznanju, da je bila na posameznih delavskih svetih izrečena tudi vrsta stališč, ki zadevajo tudi druge temeljne organizacijske ali delovne skupnosti, ki torej ne predstavljajo »privatne«, interne problematike, ki naj bi jo TOZD reševale znotraj sebe, pač pa problematiko, o kateri bi morali kaj reči tudi delegati na delavskem svetu Železarne, če že gre za vprašanje medsebojnih odnosov med TOZD, torej znotraj delovne organizacije. Če bomo te probleme zamolčevali ali obšli, bodo seveda ostali nerešeni in se znajo kasneje pojaviti v še bolj zaostreni obliki.

In kakšni so ti problemi, na katere opozarjajo delavski sveti v posameznih TOZD ali delovnih skupnostih?

Delavski svet TOZD HLADNA VALJARNA BELA opozarja, da so se planske cene vložka preveč povečale v primerjavi s planskimi cenami predelave in da se mora temu ustrezno spremeniti tudi ključ za pokrivanje teh izgub. Ocenjuje tudi, da mora pri predelavi uslug za metalurško menjavo dobiti TOZD obračunano celotno prodajno ceno.

Delavski svet TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE opozarja, da je bil plan dosežen z velikimi napori in nadurnim delom, tudi ob prostih sobotah in nedeljah. Zaradi slabega vložka so imeli težave z valjanjem (pretrgi trakov, slaba površina, dimenzijska odstopanja). Opozarjajo pa tudi na pomanjkanje kadra, »ki bo še kritičnejše v poletnih mesecih« in da je valjni stroj Siemag »še vedno« (seja je bila 10. maja) le omejeno sposoben za delo.

Delavski svet TOZD VRATNI PODBOJI ugotavlja, da »je poslovni uspeh v prvem tromesečju slab oziroma ne ustreza predvsem zato, ker je tudi celotna Železarina slabo poslovala, nekaj pa je kriva tudi sama TOZD«. Osnovna naloga, ki so si jo zadali, je prizadevanje za boljši odnos do njihovih izdelkov na tržišču, za boljšo kvaliteto vložka in za zadostno število naročil.

Delavski svet TOZD JEKLOVLEK zahteva, »naj se prikaže dejanski dohodek TOZD, ne pa da je izračunan po verigi« in šele iz tako prikazane dohodka naj bi se solidarno pokrivala morebitne izgube drugih TOZD. »Le na ta način bo delavec seznanjen s svojim dejanskim doprinosom do poslovnega rezultata TOZD«. Predlagali so tudi, naj se tako v TOZD kot v Železarini ukine proizvodnja artiklov oziroma naročil, ki niso rentabilna.

Delavski svet TOZD ELEKTRODE meni, da izguba za TOZD Elektrode ni realna. Izgubo znotraj TOZD in izgubo TOZD v skupnem negativnem poslovnem rezultatu je treba v prihodnje natančneje opredeliti. Pri tem tudi opozarjajo, da TOZD Elektrode nima vpliva na povečanje stroškov energije, na visoke davke, prispevke, stroške vzdrževanja, nepravilno dvigovanje cen izdelkov kot tudi ne na velike stroške v Železarini »pred vstopom v našo TOZD«. Ocenjujejo tudi, da »KO-FI, ki najbolj vpliva na doseganje finančnih rezultatov v Železarini, ne more imeti pozitivnega rezultata« in da je plan nepravilno postavljen.

Delavski svet TOZD ŽEBLJARNA: »V TOZD Žebljarna ne moremo realizirati programa navojnih žebeljev vse do takrat, dokler ne bo kadrovska služba priskrbela delavcev, ki so predvideni za opravljanje teh del.«

Delavski svet TOZD STROJNE DELAVNICE ocenjuje, da je izguba v njihovi TOZD posledica neobračunanih delovnih nalogov oziroma nedokončane proizvodnje. Treba je najti ustrezno rešitev za kritje dohodka z dobropisom, ki ga je možno izračunati na osnovi opravljenih ur in porabljenega materiala. »To rešitev je potrebno poiskati do polletja še posebej zato, ker ima polletni poslovni rezultat vpliv na OD v drugi polovici leta.« Računovodstvo so za-

dolžili, naj v čim krajšem času pripravi analizo interne cene izdelavne ure v težki obdelavi in strugarni. Izboljšati je treba tudi pripravo dela in tehnično dokumentacijo. Delavski svet je tudi ugotovil, da so »vsi kazalci v tehničnem delu poročila pozitivni in da je izguba izključno posledica udeležbe v skupnem prihodku, doseženem samo 38 %«.

Delavski svet TOZD REMONTNE DELAVNICE: »Za izboljšanje rezultatov bo potrebno predvsem izboljšanje dela in delovne discipline na vseh področjih. V naši TOZD naj se obračunavanje delovnih nalogov izvaja sproti.«

Delavski svet TOZD VZDRŽEVANJE meni, da si morata računovodstvo TOZD in CPDV čimbolj prizadevati, da bi tudi proizvodne TOZD čim hitreje obračunavale izvedene remonte in večja popravila. »V primeru nesoglasij se vključi tudi vodstvo TOZD«. Med drugim opozarja tudi na to, da se proizvodne TOZD premalo angažirajo pri nabavi rezervnih delov.

Delavski svet TOZD ENERGETIKA ocenjuje, da poslovni rezultat I. tromesečja ni rezultat slabega dela, temveč spremenjenih pogojev gospodarjenja in močnega povečanja cen gorivom in energiji. Navajajo nekaj konkretnih podatkov in ugotavljajo, da »s programom štednje lahko malenkostno omilimo stroške, izgube pa ne bomo preprečili«. Električni energiji se bo v naslednjih šestih mesecih zaradi spremembe tarife (V.—X.) povečala cena za 100 %. Zato predlagamo rebalans plana«.

Delavski svet TOZD DRUŽBENA PREHRANA ugotavlja vse pogostejšo krajšo drobnega inventarja v kantinah, meni pa tudi, da je treba nameniti več pozornosti vzdrževanju dvigal in drugemu tekočemu vzdrževanju.

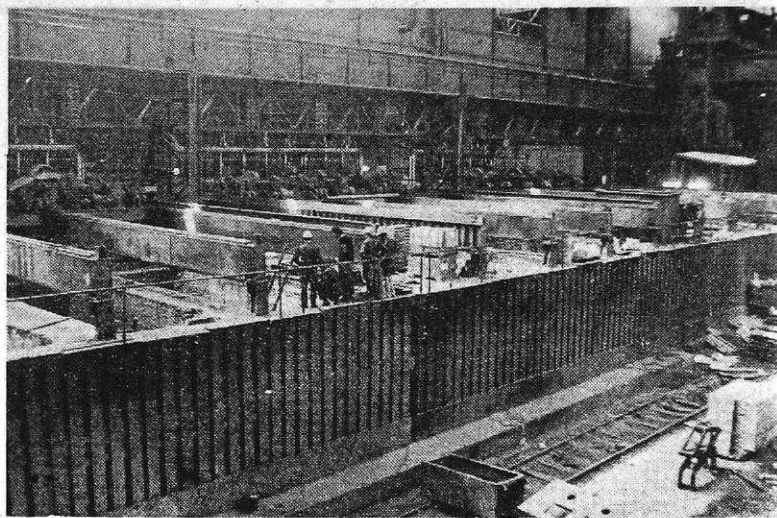
Delavski svet DELOVNE SKUPNOSTI ZA KOMERCIJALNE IN FINANČNE ZADEVE meni, da je treba izvoz povečevati kljub nizki izvozni ceni, saj bomo le tako lahko prišli do deviz, ki jih nujno potrebujemo za uvoz osnovnih surovin in repromateriala, da morajo biti naši napori naravnani v proizvodnjo kvalitetnejšega asortimana za direktnega kupca (da bi dosegli višjo izvožno ceno) in da se je treba (nabava) dosledno dogovarjati s prodajalci blaga o cenah in ne takoj sprejeti ponujene cene.

Delavski svet DELOVNE SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE pa je bil mnenja, da je treba takoj pristopiti k izvajanju sanacijskih ukrepov. Predlagal je, naj se za posamezne dejavnosti iz sanacijskega programa poslovnega odbora določi nosilce in roke izvajanja nalog, in to povsod tam, kjer je to možno opredeliti.

Seveda vsa ta vprašanja niso takšne narave, da bi se morali delegati delavskega sveta Železarne do vsakega posebej opredeljevati (nekatera so zelo splošna in sama po sebi razumljiva). Toda nekatera med njimi so vendarle taka, da bi morali o njih zavzeti določeno stališče ali vsaj zahtevati strokovne ocene — že zato, ker se jih je nekaterim v določenih sredinah na delavskih svetih zdelo vredno omenjati, ker jih torej nekateri čutijo kot problem in so zato tudi prišli v sklepe — predvsem pa zato, ker zadevajo tudi druge sredi-

ne. Da ne bi preveč ostro ali celo krivično ocenjevali razprave o periodičnem obračunu za I. tromesečje, ob vseh teh kritičnih pomislekih ne smemo prezreti dejstva, da je razprava pravzaprav potekala vzporedno z razpravo o programu ukrepov za sanacijo poslovnih rezultatov in da je bilo mogoče večina teh kritičnih pripomb, vprašanj, pobud in predlogov, tako SDS kot delavskih svetov, vključenih v ta program oziroma pojasnjenih in pretehtanih tudi v okviru te razprave. To pa bi nam seveda lahko prepričljivo dokazala samo dodatna analiza, ki bi si za cilj zadala nalogo, da odgovori na to vprašanje.

CPSI — Božidar Lakota

Pogled na globinske peči v valjarni bluming med remontom (foto S. Kokalj)

ODBOR ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNE O PROBLEMATIKI KVALITETE

Odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne se je 1. junija sestel na 16. redni seji in obravnaval pregled izvajanja sklepov prejšnje seje, oceno skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za maj, predlog programa proizvodnje za junij, analizo finančnega rezultata za april in kumulativno za štiri mesece, odpise in pripise razlik pri poslovanju s tujino.

Pod prvo točko je odbor obravnaval tudi poročilo sektorja tehnične kontrole in raziskav o problematiki kvalitete. Poročilo je bilo pripravljeno na podlagi sklepa 14. seje odbora, ko so člani kritično ocenili reklamacije, ki so nastale zaradi kvalitetnih odstopanj pri izdelkih.

Strinjali so se z oceno iz poročila, da zagotavljanje kvalitete ne more biti le obveza ozke kontrolne dejavnosti oddelka tehnične kontrole, zato je treba izboljšati organiziranost in odgovornost posameznikov. Za doseganje višjega nivoja kvalitete bi morale temeljne organizacije pričeti z uvajanjem samokontrole. Zato bi sektor TKR moral čimprej pričeti z ustreznim izobraževanjem delavcev, saj je samokontrola najbolj učinkovita in najcenejša. Pri odpremi izdelkov za izvoz naj se poostri kontrola, kajti cilji Železarne so, da se odpremi samo kvalitetno ustrezen material. Zahtevki TOZD po kvalitetnih odstopanjih ne smejo prevladovati.

Vprašanje zigosanja blumov in slabov, ki so v največji meri vzroki za reklamacije zaradi zamenjave kvalitete, je treba reševati z doslednim označevanjem vsakega komada posebej. Pospeseno je treba na ERC zaključiti projekt »Proizvodnja«, prav tako pa tudi projekt »Saržni karton«.

Večina zaposlenih je glede potrebnosti kvalitete premalo osveščena, zato bo potrebno poiskati ustrezne rešitve tudi na področju nagrajevanja. Poleg tega pa je treba tudi dosledno upoštevati določila internih aktov v zvezi z delovno in tehnološko disciplino.

Odbori za gospodarstvo v temeljnih organizacijah naj obravnavajo poročilo TKR in svojo problematiko

kvalitete, zavzamejo konkretne sklepe in o njih obvestijo odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne.

Sklenili so, naj oddelek za študij dela pripravi poročilo o izvedbi testnih obračunov v zvezi s stimuliranjem izjemnih dosežkov v letu 1984 ter poročilo o tem, kako poteka delo na tem področju.

V nadaljevanju seje so potrdili plan proizvodnje in izvoza za junij. Sklenili so, da se operativni program proizvodnje v elektrojeklarni v vsakem mesecu do konca leta poveča za 250 ton zaradi zmanjšanja v mesecu maju.

Obravnavali so tudi oceno skupne in blagovne proizvodnje, realizacije ter izvoza za maj in niso imeli bistvenih pripomb. Predlagali so le, da se v premijske pravilnike čimprej vključi tudi kvalitetni faktor.

Pri obravnavi analize finančnega rezultata za april in kumulativno za štiri mesece so ugotovili, da je TOZD Valjarna bluming štel dosegla precej višje stroške od načrtovanih. To so kritično ocenili in predlagali, da se pristopi k sanaciji te TOZD.

Vse predloge oddelka za izvoz za posamezne odpise oziroma pripise pri poslovanju s tujino so potrdili.

Ob koncu seje so dali soglasje, da Železarina Jesenice odkupi poslovno stavbo Kina Radio in priporočili delovni skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje, da zagotovijo sredstva iz poslovnih sredstev, namenjenih za združevanje.

Odbor bo v prihodnje imel še posebno sejo, na kateri bo po sklepu prejšnje seje spremljal izvajanje ukrepov za izboljšanje poslovnih rezultatov.

CPSI — Z. V.

VEČ HUJŠIH KRŠITEV DELOVNIH OBVEZNOSTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

polletjem lanskega leta se je število tatvin zmanjšalo (v lanskem letu jih je bilo 8,76 %), povečalo pa se je število fizičnih napadov in primerov vrnjenosti.

Za kršitve delovnih dolžnosti je skupna disciplinska komisija v prvih šestih mesecih preteklega leta izrekla ukrep prenehanje delovnega razmerja 117 delavcem, v enakem obdobju leta 1982 pa 133 delavcem. Zmanjšalo se je tudi število javnih opominov in opominov, povečalo pa se je število pogojnega prenehanja delovnega razmerja in število denarnih kazni.

Glede na povprečno število zaposlenih v devetih mesecih lanskega

leta je bilo največ disciplinskih prekrškov v temeljnih organizacijah Valjarna bluming štel (21 odstotkov), Valjarna žice in profilov (20 odstotkov), Žičarna (15 odstotkov), Transport (13 odstotkov), Jeklarna (12 odstotkov) in Plavž (10 odstotkov). Najmanj prekrškov je bilo v delovnih skupnostih, vendar to ne pomeni, da tam prekrškov ni, ampak da jih poskušajo rešiti na drugačne načine, tudi z neposrednim pogovorom med vodjem in delavcem.

Najpogostejši prekršek je neopravičen izostanek z dela. V prvih šestih mesecih leta 1982 je bilo največ takih prekrškov v temeljnih organizacijah Valjarna bluming-štel, Valjarna žice in profilov ter Jeklarna, v enakem obdobju lani pa v temeljnih organizacijah Valjarna bluming-štel, Jeklarna in Transport.

Pri svojem delu imajo člani skupne disciplinske komisije težave predvsem zato, ker so zahtevki za disciplinski postopek pogosto nepopolni, podatki pa napačni. Težave nastajajo tudi pri vročanju listin, saj so roki za obravnavo zelo strogi, v nekaterih temeljnih organizacijah pa se jih kljub večkratnim opozorilom ne držijo.

Zanimiva bi bila analiza kršiteljev glede na njihovo socialno strukturo (starost, spol, izobrazba, narodnost), vendar to zahteva veliko poglobljenejšega dela in časa. Sama analiza si cer ne bi zmanjšala ali celo odpravila kršitve delovnih dolžnosti, lahko pa bi vplivala na to, da bi bili izrečeni ukrepi najbolj primerni.

Lilijana Kos

UGOTOVITVE IN UKREPI IZVRŠNEGA SVETA SKUPŠČINE OBČINE V ZVEZI S TEŽKO SITUACIJO V ŽELEZARNI

(Nadaljevanje s 1. strani)

stanja, v katerem se nahaja, pristopila k spremembam in dopolnitvam srednjeročnega načrta in s tem letnega načrta gospodarjenja. To pa pomeni, da je stanje tako, da mora takoj oceniti, ali bodo tudi predlagani dodatni ukrepi v celoti nadomestili izpad v letu 1983 in v prvih mesecih letošnjega leta pri izvajanju in doseganju načrtovanih nalog v letnem in srednjeročnem planu.

5. Udeležba Železarne v družbenem produktu in v doseženem dohodku gospodarstva občine Jesenice se je v primerjavi s preteklimi leti krepko znižala, iz tega izvirajoči izpad dohodka na ostale gospodarske organizacije združenega dela v občini objektivno niso sposobne nadomestiti. Dosežena nizka rast dohodka v gospodarstvu naše občine v prvem tromesečju v primerjavi z enakim obdobjem lani vpliva tudi na rast sredstev samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti v občini. Zaradi izredno slabega fi-

nančnega rezultata gospodarjenja in nadaljnjega naraščanja izgube v Železarini v prvem polletju 1984 ne moremo valorizirati programov. V naslednjem obdobju se bo tako treba odločiti ali za valorizacijo programov ali za spremembo letnega načrta.

6. Čeprav je gradnja nove elektrojeklarnne že pred pričetkom, pa bodo efekti te investicije vidni šele v naslednjem srednjeročnem obdobju. Zato je potrebno v večji meri pripraviti dolgoročne ukrepe tudi za celotno proizvodnjo v Železarini.

7. Izvršni svet predlaga delavske-mu svetu Železarne Jesenice, da ponovno analizira stanje v Železarini in sprejme tudi dodatne ukrepe za saniranje stanja.

8. Izvršni svet si bo tudi vnaprej skupaj z Železarino Jesenice prizadeval, da o problematiki gospodarjenja v Železarini razpravljajo tudi pristojni republiški organi, predvsem pa Komite za industrijo in gradbeništvo, Izvršni svet Skupščine SR Slovenije in Splošno združenje črne in barvaste metalurgije pri Gospodarski zbornici Slovenije.

UKREPI IN AKTIVNOSTI ZA NEMOTEN POTEK DRUŽBENE REPRODUKCIJE V OBČINI JESENICE

Kot temeljne cilje družbenega in gospodarskega razvoja občine Jesenice v letu 1984 smo med drugim opredelili povečanje proizvodnje na kvalitetnejših osnovah, povečanje posrednega in neposrednega konvertibilnega izvoza ter ohranitev akumulativne sposobnosti gospodarstva ob nadaljnjem prilagajanju vseh oblik porabe razpoložljivemu dohodku.

Izkazani rezultati gospodarjenja v prvem tromesečju kažejo, da teh temeljnih ciljev ne dosegamo in da se negativni kazalci gibanja gospodarstva iz leta 1983 nadaljujejo. Pri tem zlasti izstopajo skokovito naraščanje izgub, zmanjšana akumulacijska in reprodukcijska sposobnost organizacij združenega dela, zmanjšana ekonomičnost poslovanja in skromna rast dohodka; navedena dejstva zahtevajo največjo prizadevnost na vseh ravneh za odpravo problemov na področju gospodarskih gibanj.

V zvezi s tem je Izvršni svet Skupščine občine Jesenice k informaciji o gospodarskih gibanjih v prvem tromesečju 1984 sprejel naslednje ugotovitve:

Doseženi finančni rezultati jeseniškega gospodarstva se zaradi bolj zaostrenih pogojev gospodarjenja kot v letu 1983 (še vedno je prisotna visoka stopnja inflacije — okoli 55 %) vztrajno poslabšujejo v primerjavi z ustreznimi poprečji za Gorenjsko — opažamo višje stopnje rasti pri skoraj vseh kategorijah, ki v negativnem smislu vplivajo na doseženi poslovni uspeh in obratno. Glede ekonomičnosti poslovanja in akumulativne sposobnosti gospodarstva smo tako na zadnjem, glede reproduktivne sposobnosti gospodarstva pa na predzadnjem mestu v okviru gorenjskih občin. Take rezultate je v največji meri povzročila neusklajenost gibanja cen surovin, materiala in energije z gibanjem cen gotovih izdelkov.

Ta razlika še narašča in je še posebno velika v industriji ter črni metalurgiji. Tako so manj uspešni finančni rezultati poslovanja gospodarstva v naši občini posledica slabih finančnih rezultatov poslovanja v Železarni (doseženi finančni rezultati drugih OZD so v glavnem v okviru regijskih poprečij). Rast porabljenih sredstev za 8 indeksnih točk presega gorenjsko poprečje — tudi tu ima največji vpliv Železarna, saj je večina njenih osnovnih sredstev že precej iztrošena, pa tudi tehnološka zastarelost je zelo velika. Vse to onemogoča racionalno proizvodnjo kvalitetnejših vrst gotovih izdelkov, povzroča pa nadpovprečno visoke stroške investicijskega vzdrževanja. Gospodarstvo v naši občini je še posebno obremenjeno z negativnim saldom, izvirajočim iz pozitivnih in negativnih tečajnih razlik. Močno se je povečal tudi del dohodka za plačilo obresti — deloma zaradi povečanja aktivne obrestne mere za kredite, deloma zaradi povečanja zadolženosti gospodarstva.

Likvidnost gospodarstva se še poslabšuje. Motnje povzročajo tudi pomanjkanje nekaterih najpomembnejših surovin (problem oskrbljenosti), restriktivno razpolaganje z ustvarjenimi devizami ter pomanjkanje sredstev. Svoje je prispevala tudi usmerjenost v izvoz — izvoz posameznih izdelkov, predvsem na konvertibilno področje, ne omogoča doseganja pozitivnih finančnih rezultatov in to kljub drsečemu tečaju dinarja in izvoznim premijam (Železarna).

Zato Izvršni svet Skupščine občine Jesenice predlaga naslednje kratkoročne aktivnosti in ukrepe (dolgoročni ukrepi bodo opredeljeni v srednjeročnem in dolgoročnem planu):

ŽELEZARNA PREJELA PRIZNANJE JLA

General Dušan Vujatović in polkovnik Slavko Mihelčič sta v torek, 19. junija, v imenu Jugoslovanske ljudske armade podelila posameznim delavcem in Železarni posebna priznanja za dolgoletno uspešno medsebojno sodelovanje.

Priznanja so prejeli: Boris Pesjak, vodja finančno-računovodskega sektorja, Valentin Erjavšek, vodja kooperacije v komercialnem sektorju in Jože Zidar, asistent za vzdrževanje v temeljni organizaciji Valjarna debele pločevine. Srednjo plaketo Jugoslovanske ljudske armade je v imenu Železarne Jesenice prejel Boris Bregant, predsednik poslovnega odbora naše železarne.

Med obiskom v Železarni sta si gosta ogledala temeljno organizacijo Jeklarne in valjarne na Javorniku in Beli ter se seznanila s pogoji in načinom dela v Železarni.

Lilijana Kos

— v OZD je potrebno ugotovljati in dosledno uveljavljati odgovornost vseh udeležencev v reprodukcijskem procesu, še posebej pa vodstvenih in vodilnih kadrov oz. struktur ter vložiti več naporov v iskanje možnosti za aktiviranje vseh notranjih rezerv v OZD.

Gospodarski položaj v letošnjih prvih mesecih in predlog programa ukrepov in aktivnosti po uveljavitvi ukrepov za odmrznitev in finančno konsolidacijo gospodarstva, sprejet na Skupščini SRS, terjata od OZD, da sprejmejo svoje programe aktivnosti, v katerih naj bodo obdelana predvsem naslednja področja:

— izboljšati je potrebno izrabo delovnega časa — torej povečati produktivnost dela, kar pa ne bo mogoče brez korenite modernizacije tehnologije (avtomatizacija proizvodnih procesov);

— povečati je potrebno ekonomičnost poslovanja, predvsem z vplivanjem na stroške; te je potrebno zmanjšati, kjer je to mogoče (reorganizacija nabave, prodajne in skladiščne službe v OZD, ustrezno zmanjšati stroške, zmanjšanje transportnih stroškov, povečanje izplena in zmanjšanje kalam);

— zmanjšati je potrebno zaposlovanje novih delavcev, med že zaposlenimi pa bo treba spremeniti razmerje med proizvodnimi in režijskimi delavci v korist prvih. Bolj kot dolej je torej treba poudariti politiko produktivnega zaposlovanja in zmanjševati število nekalificiranih delavcev v korist strokovnjakov;

— v posameznih OZD je potrebno izdelati študije rentabilnosti proizvodnje za posamezne izdelke oziroma njihove skupine in glede na dobljene rezultate preusmeriti proizvodnjo;

— proučiti je treba obseg zalog surovin in reprodukcijskega materiala, nedokončane proizvodnje in zalag končnih izdelkov ter sprejeti programe in ukrepe za njihovo najboljšo uporabo;

— s prostimi sredstvi je treba povečati obseg in kvaliteto proizvodnje, ki jo bo možno uspešno prodati predvsem na tujem trgu;

— treba bo dosledno izvajati politiko nagrajevanja po delu ter pospešiti inovativno dejavnost;

— izboljšati je potrebno oskrbljenost OZD s surovinami, materialom in energijo s pravočasnim sklepanjem predvsem dolgoročnih pogodb o dobavih na podlagi realnih temeljev, tudi na podlagi sovlaganja z dobavitelji in ob upoštevanju devizne participacije, če je to potrebno;

— dosledno je potrebno upoštevati resolucijske okvire in določbe glede gibanja osebne, skupne in splo-

šne porabe ter dolgoročni program gospodarske stabilizacije;

— predvideti bo treba prenos proizvodnje nekaterih izdelkov in storitev v manjše enote drobnega gospodarstva, ki to opravljajo ceneje in rentabilneje;

— proučiti bo treba organiziranost in ureditev odnosa med TOZD, DO in višjimi oblikami povezovanja dela in sredstev predvsem v reprodukcijskih celotah ter na tej osnovi sprejeti ukrepe za boljše poslovanje, bolj usklajen razvoj in prestrukturiranje izvoza;

— pripraviti bo treba predloge za samoupravno povezovanje in sporazumevanje na področju ufejanja cenovnih razmerij po organizacijah združenega dela (za dobavitelje in kupce) ter po vrstah izdelkov;

— ugotoviti bo treba nesorazmerja v cenah med posameznimi surovinami, reprodukcijskimi materiali in končnimi izdelki ter z organizirano akcijo predvsem v reprodukcijskih celotah vplivati na njihovo postopno odpravljanje. Prav tako je potrebno ugotoviti in podrobno urediti nesorazmerja med cenami končnih izdelkov;

— izdelati je treba programe za odpravljanje primanjkljaja trajnih in dolgoročnih virov obratnih sredstev; finančne službe v OZD naj skupaj z drugimi službami takoj preverijo, če se dejanski obseg obratnih sredstev (zalag, terjatev, obveznosti, vrednostnih papirjev) giblje na višini potrebnega obsega obratnih sredstev, katerega izračunajo iz dogovorjenih koeficientov obračuna v letnih planih;

— izdelati načrte gibanja sredstev (likvidnostne plane), ki morajo biti verificirani s strani organov upravljanja in pripraviti program ukrepov za vzdrževanje tekoče likvidnosti pri poravnavanju obveznosti;

— sprožiti je treba aktivnosti za združevanje finančnih funkcij TOZD na ravni DO ter za uvedbo enega žiro računa (OZD pripravijo program reorganiziranja svoje finančne funkcije v skladu z možnostmi, ki jih nudi dopolnitev 146. člena zakona o združenem delu, če oceni, da bi taka reorganizacija prinesla izboljšanje njihovega likvidnostnega položaja);

— izdelati je treba programe ukrepov za tekoče nadomeščanje ugotovljenih negativnih tečajnih razlik in

— pripraviti programe za zmanjševanje obsega posameznih vrst materialnih stroškov;

— proučiti je potrebno možnosti oz. načine za zmanjšanje obsega nekurantnih zalog surovin oz. materialov ter možnosti za odprodajo opreme, ki ni več v rabi.

Opozarjamo tudi, da zakon o začetni prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za izplačevanje osebnih dohodkov v letu 1984 prinaša hude omejitve pri izplačilih akontacij osebnih dohodkov, in sicer pri tistih OZD, ki so po zaključnem računu 1983 izkazale nekritično izgubo ter pri organizacijah združenega dela, ki imajo dospele neporavnane obveznosti.

DAN SAMOUPRAVLJALCEV

(Nadaljevanje s 1. strani)

vsebinski smisel, saj vsebuje cel program socialističnih odnosov v proizvodnji: glede družbene lastnine, glede pravic in dolžnosti delovnih ljudi in — potemtakem ga moramo in moramo uresničiti, če hočemo resnično zgraditi socializem.

Danes bodo pri nas upravljali tovarne, rudnike in drugo delavci sami. Oni sami bodo odločali, kako in koliko bodo delali; oni bodo vedeli, čemu delajo in zakaj bodo uporabljali uspehe svojega dela. Da bi to dosegli povsod v naši državi, tudi v najbolj zaostalih krajih, moramo vztrajno premagovati zaostalost, moramo dvigniti polkmeta na stopnjo zavednih industrijskih delavcev, ki bodo razumeli svoje dolžnosti in svoje pravice graditeljev socializma.

Zgrešeno bi bilo misliti, da birokratizem ni začel poganjati korenin tudi pri nas. Tudi pri nas se je začel vtihotapljati v razne ustanove, v državni aparat in gospodarstvo, toda mi se tega zavedamo in smo izdali celo vrsto ukrepov, da bi ga onemogočili. Tu ne zadostujejo kampanjski ukrepi, marveč neprekinjena borba in vzgoja ljudi.

Temu kontinuiranemu razvoju socialističnega samoupravljanja, kateremu so temelj položili narodnoosvobodilni odbori in odbori Osvobodilne fronte že v oboroženem boju, so julija 1971 sledila ustavna dopolnila, imenovana delavska ustavna dopolnila, februarja 1974 nova ustava in novembra 1976 zakon o združenem delu, ki so pomenili velike mejnike v razvoju socialističnega samoupravljanja in njegovega vsebinskega polabljanja. Vsak od teh mejnikov je pomenil novo sprostitev ustvarjalne pobude najširših množic in odpiral

nadaljnja pota za osvobajanje dela in človekove osebnosti. To pa je povzdigovalo zavest in častnost delovnih ljudi kot nosilcev ustvarjalnosti in napredka.

»Zmeraj smo imeli pred očmi predvsem humanistično vizijo socializma,« je dejal tovariš Tito na drugem kongresu samoupravljalcev Jugoslavije. »Vodijo nas je namreč načelo, da nam mora biti delovni človek kot ustvarjalec vseh dobrin tudi subjekt tako v proizvodnji kot tudi v delitvi, da mora družbenogospodarski sistem zagotavljati njegove pravice in odsevati njegove koristi.«

Te poudarke iz kontinutete razvoja socialističnega samoupravljanja smo poudarili predvsem zato, ker v sedanji trdi bitki za gospodarsko stabilizacijo in še posebej v naši železarni v prizadevanjih za sanacijo izredno težkega gospodarskega položaja kaj radi pozabljamo na izjemne notranje rezerve, ki jih imamo v delavskem samoupravljanju, v neoporečnih ustvarjalnih pobudah delavcev, ker še mnogo stvari, tudi takih, ki so njihova neodtujljiva pravica, rešujemo in odločamo mimo njih.

Dan samoupravljalcev Jugoslavije, ki gre običajno nezapaženo mimo nas, pa bi moral biti vsakoletni motiv, da ocenimo prehojeno pot v dosedanjem razvoju socialističnega samoupravljanja, kritično ocenimo, kako daleč smo prišli pri uresničevanju ustave in zakona o združenem delu in si na osnovi tega začrtamo akcijske naloge za prihodnje obdobje. Ta dan naj bi dejansko postal vsakoletni kritični pregled dosežene nivoja socialističnega samoupravljanja v konkretnih okoljih. Nedvomno je tak namen tudi imela proglasitev 27. junija kot dneva samoupravljalcev.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 25. JUNIJA DO 1. JULIJA

25. junija, Ernest PUŠNIK, vodja komercialne, Jesenice, Titova 2/a, tel. št. 81-490.
26. junija, Boris PESJAK, vodja FRS, Jesenice, C. revolucije 2/a, tel. št. 82-726.
27. junija, Janko PERNE, vodja invest. razvoja, Jesenice, Titova 20, tel. št. 81-904.
28. junija, Vinko ROTAR, vodja TOZD Remont. del., Jesenice, Cesta talcev 8/a, tel. št. 82-792.
29. junija, Miha STOJAN, vodja TOZD Elektrode, Bohinjska Bela 49/a.
30. junija, Franc VIČAR, vodja invest. razvoja, Žirovnica, Rodine 51.

1. julija, Emil AŽMAN, vodja sekt. novogradenj, Jesenice, Titova 3, tel. št. 82-262.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 25. 6.	ANTON KAVČIČ	BOGOMIR SVETINA
TOREK — 26. 6.	PETER SEKLOČA	MITJA KERSNIK
SREDA — 27. 6.	MIROSLAV ZUPAN	AHMED TELALOVIČ
ČETRTEK — 28. 6.	VOJKO MENCINGER	JOŽE CEJ
PETEK — 29. 6.	VLADO REPE	FRANCI ZUPANČIČ
SOBOTA — 30. 6.	MITJA BENEDIČIČ	JOŽE ZIDAR
NEDELJA — 1. 7.	JOŽE PEZDIRNIK	STANE MENCINGER
Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je:		3551
vezni telefon je:		2317
Na redne delovne dni dela dnevi dežurni		od 14. do 18. ure
nočni pa		od 18. do 6. ure
Na proste sobote, nedelje in praznike dela:		
dnevni dežurni		od 6. do 18. ure
nočni pa		od 18. do 6. ure
Predaja poslov se izvede na vodstvu TOZD Vzdrževanje, oziroma v sobi dežurnega vzdrževanja.		

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 25. do 30. junija bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce: dr. Ivica Vreš.
POPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Matej Andolšek.

V soboto, 30. junija, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Matej Andolšek.

ZOBNE AMBULANTE
DOPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.

Za borce vsak dan od 11. do 12. ure — II. zobna ambulanta.
Po SS za Vatrostalno vsak dan od 9.30 do 10.30 — III. zobna ambulanta.
POPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

V soboto, 30. junija, samo dopoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

DEŽURSTVO V VATROSTALNI ZENICA TOZD JESENICE

23. in 24. junija, Ivan KLOKOČOVNIK, Jesenice, Kurirska 1/a, tel. 83-830.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure v Vatrostalni, telefon 81-743, oziroma telefon Železarne 34-65. V preostalem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

Na podlagi sklepa odbora za delovna razmerja TOZD Strojne delavnice, z dne 15. junija 1984

OBJAVLJAMO PROSTA DELA IN NALOGE.

1. 1. žerjavovodja šifra 7576 D-3 6. ktg. 1 oseba
2. vodja materialnega skladiča, šifra 7591, D-4 9. ktg. 1 oseba

POGOJI:

Ad. 1: opravljen žerjavovodski tečaj;
Ad. 2: poklicna šola kovinarske ali metalurške smeri, tri leta delovnih izkušenj, tečaj za skladiščnika.
Posebne prijavnice z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v osmih dneh na kadrovske sektor Železarne Jesenice, C. železarjev 8.

V JUNIJU SEJE KONFERENC DELEGACIJ NA RAVNI ŽELEZARNE

V času od 22. do 28. junija bo na ravni Železarne šest sej konferenc delegacij za samoupravne interesne skupnosti, in sicer:

— 22. junija ob 6.15 SIS za vzgojo in izobraževanje,
— 22. junija ob 13. uri SIS za zaposlovanje,
— 25. junija ob 13. uri SIS za kulturo,
— 26. junija ob 13. uri SIS za socialno skrbstvo,
— 27. junija ob 13. uri SIS za telesno kulturo,
— 28. junija ob 6.15 SIS za otroško varstvo.

Vse seje konferenc delegacij bodo v sejni sobi samoupravljalcev (bivši IBM).

Gradivo za posamezno sejo skupščine samoupravne interesne skupnosti je objavljeno v 9. številki Delegata (člani delegacij so ga prejeli na dom 14. junija), razen za samoupravno interesno skupnost za zaposlovanje, ki so ga vodje delegacij prejeli 15. junija.

Naj še omenimo, da je osrednja točka junijskih sej skupščin samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti obravnava in sprejem samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialnovarstvenih pravic. Osnutek sporazuma smo obravnavali prek samoupravnih delovnih skupin februarja letos. Širša informacija o tem sporazumu je objavljena na 26. in 27. strani 9. številke Delegata.

CPSI

7. SEJA ODBORA ZA KADRE IN DRUŽBENI STANDARD PRI DS ŽELEZARNE

V četrtek, 7. junija, se je na 7. redni seji sestal odbor za kadre in družbeni standard Železarne Jesenice. Obravnavali so pregled sklepov prejšnje seje, vloge iz naslova izobraževanja in družbenega standarda, potrditev ekonomskih cen za zunanje firme in za Center srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice, potrditev povišanja stanarin in predlog organizirane prehrane v samskih domovih.

Odbor za kadre in družbeni standard ni odobril finančne pomoči učencem osnovnih in srednjih šol ter Zvezi organizacij za tehnično kulturo.

Aktivoma učiteljev kemije in biologije ter matematike in fizike je odobril po 5.000 din.

Ugodno je rešil vlogi študentov za pripravo diplomske naloge in podaljšal rok za dokončanje študija.

Šolski uspeh

dober uspeh	(6,7-7,6)	20 točk
prav dober uspeh	(7,7-8,7)	30 točk
odličen uspeh	(8,8 in več)	40 točk

Učencev (študentov) z zadostnim uspehom (ocena do 6,6) ne bodo upoštevali kot kandidatov za štipendijo za 4-letni program UI ter višje in visoke šole.

Isti pogoj velja za obnovitev štipendije.

Lastna zaposlitev: 12 točk
Zaposlitev staršev v ŽJ: 12 točk

Rezultati psihološkega testa:

	1. test	2. test	3. test
1. st. — nadp.	(K 1)	24	16
2. st. — povpr. vis.	(K 2)	18	12
3. st. — povpr. sr.	(K 3)	12	8
4. st. — povpr. niz.	(K 4)	6	4
5. st. — podp.	(K 5)	4	2

Pri dodelitvi kadrovske štipendije je treba upoštevati 6. člen družbenega dogovora o štipendijski politiki v SR Sloveniji, ki določa, da se kot kadrovske štipendiste ne more upoštevati učenec ali študent, če dohodek na družinskega člana presega 85 % povprečnega neto osebnega dohodka na zaposlenega v Sloveniji (15.520 din). To pa ne velja v primeru, če za razpi-

Zavrnil je vloge za finančno pomoč posameznim društvom, Zvezi tabornikov Slovenije, odredu Jeklarjev pa je odobril finančno pomoč za nakup taborniške opreme. Prav tako je odobril finančno pomoč za delo in vzgojo kadrov Gorski reševalni službi Jesenice.

Odbor je tudi potrdil točkovni sistem za odobritev štipendije:

Socialno-ekonomski status:

10 točk za socialno ekonomski status se prizna le tistim, ki dosegajo do 55 % povpr. OD v SRS (na družinskega člana); to je do 10.000 din. Točke se ne priznajo pri potrditvi o dohodku s kmetijskih zemljišč, samostojni obrti in če so podatki o OD nerazumljivi, dvomljivi in nepopolni.

sane štipendije ni dovolj kandidatov.

Odbor je sprejel novo vrednost bna za tople in hladne obroke za zunanje firme, in sicer 110 din, za delavce CSUI pa 79 din.

Obravnaval je tudi povišanje stanarin in predlog organizirane prehrane v samskih domovih ter potrdil nove cene:

Samski blok Železarne	dvoposteljna soba	1.080,— din
Samski dom Koroška Bela	dvoposteljna soba	930,— din
Samski dom Sava	dvoposteljna soba	930,— din
	enoposteljna soba	1.080,— din
Samski dom Plavž	dvoposteljna soba	930,— din
	enoposteljna soba	1.080,— din

12. SEJA ODBORA ZA SPLOŠNE ZADEVE PRI DS ŽELEZARNE

V torek, 5. junija, so se na 12. seji sestali člani odbora za splošne zadeve. Obravnavali so poročilo o izvrševanju sklepov prejšnje seje, odobritev službenih potovanj v tujino, spremembe in navodila o vodenju postopka pri reševanju internih reklamacij za vložek, izdelke, storitve in izdelavo rezervnih delov ter tekoče zadeve.

Vodja TOZD Jeklarna je pojasnil, da Anton Mlakar ni potoval v Avstrijo zaradi proizvodnih potreb in osebnih težav.

Službena potovanja v tujino pa so odobrili naslednjim delavcem:

— Vinku Pogačniku v Avstrijo v firmo Kestag VEW na ogled tehnologije izdelave pobakrenih in mokro vlečenih legiranih debelih žic za izdelavo visokodržljivih verig.

— Ivo Cundriču in Bogdanu Stoccu v Italijo v Terno zaradi preoblikovanja TVT v HVT nerjavnih jekel in ogleda proizvodnje dinamo kvalitete.

— Božu Bartlju v ČSSR na zasedanje jugoslovansko-češke delovne skupine, ki je razpravljala o vpraša-

njih ekonomskega in znanstveno tehničnega sodelovanja v črni metalurgiji.

— Oskarju Kürnerju in Milanu Budji v ZRN v firmo Hermann Schmidt Essen zaradi sprememb asortimenta in razgovora glede kompenzacij za reprodukcijo in predloga pogodbe za naslednjih pet let.

— Bogdanu Ravniku in Bogdanu Stoccu v Italijo v firmo Confer zaradi reševanja reklamacije.

— Dragici Bezljaj je naknadno odobril tri dnevnice, ker je potovala v München na ogled mednarodnega sejma IFAT.

— Borisu Bregantu in šoferju

Delavci, ki jim je prenehalo delovno razmerje v Železarni Jesenice, plačujejo stanarino po 120 din dnevno.

Obravnaval je tudi organizirano prehrano v samskih domovih in sklenil, naj oddelek za družbeni standard izvede med stanovalci samskih domov anketo o zainteresiranosti zanjo.

Delavci splošne varnostne službe so odboru predlagali, da bi upošteval njihovo specifično dela in jim priznal višjo vrednost bona za prehrano. Odbor je sklenil, da je vrednost bona enaka za vse delavce Železarne Jesenice, torej delavci splošne varnostne službe ne morejo biti izjema.

B. K.

Železarski globus

JAPONSKA

Največja japonska železarska družba Nippon Steel Co. je v svojih železarnah že dosegla, da odlijejo 93 % izdelanega surovega jekla na naprave za kontinuirno vlivanje. Prva takšna naprava je začela obratovati leta 1960 v železarni Hikari, danes pa obratuje v njenih železarnah 13 naprav za vlivanje slabov in sedem za vlivanje predblokov. Z optimalno kombinacijo ponvične metalurgije in tehnike kontinuirnega vlivanja so uspeli vlivati tudi takšne vrste jekla, ki so kvalitetno še posebej zahtevna. S povečanjem deleža kontinuirno vlitiga jekla v zadnjih desetih letih z 21,4 % na 93 % in z okoli 9 % izboljšanim izplenum so lahko za enako proizvodnjo končnih izdelkov znižali potrebno količino surovega jekla za 2,7 milijona ton letno in v vseh japonskih železarnah za devet milijonov ton.

VELIKA BRITANIJA

Za neko britansko podjetje bo dobavilo zahodnonemško podjetje Lindemann »šreder« napravo za predelavo odpadnih avtomobilov v jeklene odpadke, ki bo imela moč motorja 4.410 kW in bo največja v Evropi. Njene prednosti bodo: majhna poraba energije zaradi dovajanja vložka v odvisnosti odvzema pogonskega motorja in zato ne bo električnih konic, solidna delovna varnost in zaščita okolja ter proizvodnja visokovrednega in čistega jeklenega odpadka. Naprava bo pričela obratovati spomladi leta 1985.

Dragu Grčarju je podaljšal službeno potovanje.

Člani odbora so sprejeli spremembe in navodila o vodenju postopka pri reševanju internih reklamacij za vložek, izdelke, storitve in izdelavo rezervnih delov.

Sprejeli so tudi predlog uskladitve priznanih višin izdatkov, ki jih imajo delavci pri opravljanju določenih del in nalog. Predlog je pripravil oddelek za nagajevanje:

Vrsta nadomestila **Višina**
Cela dnevница 937 din
Polovica dnevnice 490 din
Znižana dnevница 350 din

Nočnina na osnovi računa hotela B kat. po računu

Nočnina v gost. do 650 din

Nočnina brez računa 260 din

Montažna dela v kraju, oddaljenem nad 100 km

(pripomba: dnevnic in nočnina veljata v primeru, če je organizirana hrana in prenočišče)

do 7 dni: 620 din

— dnevnic 310 din

— nočnina 310 din

nad 7 dni: 420 din

— dnevnic 310 din

— nočnina 310 din

Dodatek za ločeno življenje 5.850 din/mesec

Terenski dodatek

— brez prevoza 270 din/dan

— organiziran prevoz 140 din/dan

Kilometrini za uporabo lastnega vozila

za službeno potovanje 14,00 din/km

Dodatek za ločeno življenje se v primeru organizirane prehrane in prenočišča prizna le v višini 50 % sprejetega dodatka (2925 din). Višine nadomestil veljajo od vključno 6. junija 1984 dalje.

B. K.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

PREGLED ODSOTNOSTI V MAJU

	bolovanje %	red. let. dopust %	ostala odsotnost %	skupna odsotnost %
PLAVŽ	7.27	5.51	1.88	14.66
JEKLARJA	5.45	7.48	1.78	14.71
LIVARNA	8.29	6.49	0.42	15.20
VALJ. BL.ČT.	6.41	7.18	0.66	14.25
VALJ.ČICE	7.62	5.93	0.48	14.03
VALJ. DEB. FL.	8.20	8.57	0.70	17.47
HL. VALJ. BELA	3.48	7.20	1.68	12.36
HL. VALJ. JES.	6.85	9.51	0.68	17.04
ŽIČARNA	6.42	8.07	1.50	15.99
PROFILARNA	6.34	6.35	0.23	12.92
VRATNI FODBOJI	7.53	3.11	0.25	10.89
JEKLOVLEK	7.14	8.51	1.63	17.28
ELEKTRODE	6.53	8.68	1.24	16.45
ŽEBLARNA	11.51	8.32	1.16	20.99
STROJ. DELAVNICE	5.55	7.67	1.21	14.43
REMONT. DELAVNICE	5.17	5.75	0.54	11.46
VZDRŽEVANJE	8.11	6.16	0.92	15.19
ENERGETIKA	1.76	5.94	1.32	9.02
TRANSPORT	9.30	6.26	1.17	16.73
KO - FI	3.79	5.41	0.57	9.77
K S I	5.44	5.52	1.65	12.61
E T N	3.60	5.61	1.05	10.26
DRUŽ. J. REHRNA	9.50	6.41	0.40	16.31
ŽELEZARNA	6.11	6.72	1.11	13.94

TOZD-Hladna valjarna Bela

15. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta Janez Pavlin je 15. sejo sklical v petek, 8. junija. Poleg pregleda izvrševanja sklepov predhodne seje, pri čemer so ugotovili, da so vsi sklepi realizirani, razen sklepa, da se odpre srednja kopalnica, ker še ni opravljeno popravilo, so obravnavali tudi odstranitev vzrokov izgube v TOZD Hladna valjarna Bela v prvem tromesečju.

Ukrepe za odpravo izgube v prvem tromesečju so predhodno obravnavale tudi SDS. Iz zapisnikov SDS je bilo razvidno, da je bilo devet delavcev proti, ob 23 vzdržanih glasovih. Delavski svet je ostro obsodil tako ravnanje delavcev, ki so brez obrazložitve glasovali proti ukrepi, oziroma se niso opredelili. V zvezi z ukrepi so imeli naslednje pripombe:

— Za področje vzdrževanja se ukrepi dopolnijo s tem, da je potrebno imeti dovolj usposobljenih vzdrževalcev za normalno delo.

— Soglašali so z ugotovitvijo ene SDS, da mora biti izvajanje teh ukrepov stalna aktivnost in ne samo ob slabem poslovanju.

— Ob zaključnem računu se mora podati poročilo o morebitnem neizvajanju programa (ne samo objektivni vzroki — tudi imena neizvrševalcev in predvidene sankcije).

— V programu je predvideno tudi dosledno premeščanje kadrov, SDS pa menijo, da se mora v proizvodnjo premeščati tudi vodstveni kader TOZD HVB, če se ugotovi, da je to potrebno.

— SDS so postavile vprašanje, kakšni bodo ukrepi proti službam in določenim vodilnim delavcem, ki so napisani kot odgovorni, če se ti ukrepi ne bodo izvajali, oziroma se stanje tudi po teh ukrepih ne bo izboljšalo.

Izmed pripomb bodo naprej posredovali le pripombo oz. zahtevo SDS vodstvo, ki sicer podpira predlagane ukrepe, vendar zahteva od finančno računovodske službe in poslovnega odbora natančno razlago, kaj naj bi TOZD lahko še naredila, da se bo izklopala iz izgube, predvsem glede poslabšanja finančnega rezultata ob dobrem poslovanju v mesecu aprilu. SDS zahteva, da se skliče sestanek z odgovornimi.

V nadaljevanju so bile v razpravi izrečene tudi naslednje pripombe:

— skoraj polovica ukrepov je odveč, ker so to naše delovne naloge;

— na ukrepe smo že navajeni, ponavadi se samo sprejemajo, izvršujejo se ne;

— vsako leto se pojavlja ista slika: v začetku leta je poslovanje slabo, ob koncu pa se nekoliko izboljša, vsako leto gremo v popravke cen.

Samo spremembe cen nam ne bodo izboljšale rezultata, vse je dobro, dokler imamo 100 % OD, težko pa bo ko bomo pričeli dobivati zajamčene OD;

— te ukrepe sprejemamo prepozno, že čez en mesec bodo znani rezultati poslovanja ob polletju, mi pa šele sedaj sprejemamo ukrepe za pr-

vo tromesečje. Vprašanje je, kako je možno ob tako dobrem delu celotne Železarne imeti tako veliko izgubo? Kako bomo to izgubo sanirali? Vsi pričakujemo, da z novimi cenami.

— delavci niso odgovorni za nastalo izgubo, ker so dosegali in presegali fizični plan proizvodnje. Odgovornost naj prevzamejo strokovne službe v Železarni in drugi izven Železarne. Razkorak cen ne bi smel biti razlog izgube ob našem dobrem delu;

— naši ukrepi so potrebni, vendar se nanašajo le na vodstveno strukturo najdalj do vodij proizvodnje, vključeni pa bi morali biti tudi delovodje in vodje linij;

— lahko bi bolj varčevali z materialom, z električno energijo, boljše organiziranostjo prehrane — predvsem za delavce delovnih skupnosti.

V nadaljevanju je delavski svet ugotovil, da so delavci v javni razpravi obravnavali in sprejeli dopolnitev 97. člena pravilnika o delovnih razmerjih.

Ugotovili so, da so bili delavci seznanjeni s povratnim informiranjem in da so izrekli naslednje pripombe oz. ugotovitve:

Informiranje glede dela samoupravnih organov TOZD je zadovoljivo, potrebno pa bi bilo delavce prek oglasnih desk seznaniti tudi s sklepi delavskega sveta Železarne in zapisniki SIS.

CPSI je večji del odgovornosti za informiranje prenesel na TOZD in glasilo Železar, kar pa v današnjem času ni najbolj stimulativno.

Delavski svet je v nadaljevanju obravnaval in brez pripomb tudi potrdil načrt Interne banke SOZD Slovenske železarne, ki ga je prisotnim posredoval vodja TOZD.

Na predlog strokovne komisije so sklenili, da se likvidirajo elektromotorji, ki so bili demontirani. Elektromotorji se bodo najprej ponudili TOZD v Železarni, če ne bo zainteresentov, se odprodajo.

V zvezi s pomanjkanjem žerjavovodij so sklenili:

— deficitarnost za vsa dela in naloge žerjavovodij se spremeni iz B v D.

— zadoljuje se kadrovski sektor, da republiškem sekretariatu za delo pošlje zahtevek za nočno delo ženskih za dela in naloge žerjavovodij.

Ob koncu seje so še naročili, da se preveri, kako se žigosa prisotnost na delu v oddelku valjarne.

NK

PROGRAM UKREPOV IN AKTIVNOSTI PO UVELJAVITVI UKREPOV ZA ODMRZNITEV CEN IN FINANČNO KONSOLIDACIJO GOSPODARSTVA

Gospodarske razmere terjajo zavestno akcijo za njihovo spreminjanje na podlagi dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije in načrta njegovega uresničevanja v SR Sloveniji v vseh organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih skupnostih in družbenopolitičnih skupnostih.

Med ključne cilje družbenega in gospodarskega razvoja SR Slovenije v letu 1984 smo opredelili povečanje konvertibilnega izvoza blaga in storitev, povečanje proizvodnje, začetek sanacije finančnega položaja združenega dela in ohranitev akumulativne sposobnosti gospodarstva ob nadaljnjem prilagajanju vseh oblik porabe razpoložljivemu dohodku ter manjšo rast cen kot v letu 1983.

Gospodarska gibanja na začetku leta in ukrepi za oživljanje izvoza in proizvodnje, za finančno konsolidacijo gospodarstva in za postopno sproščanje cen, narekujejo oceno spremenjenih pogojev poslovanja gospodarstva v naslednjih mesecih, načrte aktivnosti in dodatne ukrepe za doseg resolucijskih ciljev v letu 1984 in ciljev dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije.

Nove zakonske ureditve in ukrepi ekonomske politike bodo povzročili spremembe v pogojih pridobivanja dohodka med panogami, pa tudi znotraj panog bodo učinki na dohodek zelo različni. Vrsto premikov je mogoče pričakovati med surovinskimi in predelovalnimi panogami, vrsta premikov cen pa bo izvršena brez upoštevanja dane strukture stroškov in podobno. Tudi spremembe na področju obrestnih mer in zagotavljanja obratnih sredstev bodo na organizacije združenega dela in druge uporabnike družbenih sredstev delovale zelo različno.

Hkrati ocenjujemo, da bo inflacija občutneje vplivala na osebno, skupno, splošno in investicijsko porabo od predvidene ravni v resoluciji za leto 1984.

Na osnovi načrtovane 30 % tekoče rasti proizvodnih cen, predvidene v projekciji rasti cen v letu 1984, je računati, da se bo inflacija ob koncu leta približala 50 %. Če upoštevamo, da se bodo OD s prispevki povečali po tej projekciji za 27,6 %, prispevki in davki iz dohodka za 19 %, bi prišlo do znatnega zmanjšanja realnih OD in sredstev za skupno in splošno porabo. V kolikor bi ob upoštevanju take rasti cen upoštevali delitveno politiko, ki jo predvideva resolucija SR Slovenije, bi morala znašati stopnja rasti OD v letu 1984 okoli 40 %.

Z ukrepi za zmanjševanje prispevkov za skupno porabo iz osebnih dohodkov, z odpravljanjem neupravičenega in neracionalnega trošenja dela sredstev skupne porabe v TOZD ter z ukrepi za zmanjševanje in reprogramiranje samopriskupov, bodo izplačila sredstev za čiste osebne dohodke rastla hitreje, s tem pa bodo zmanjšani tudi negativni učinki rasti cen življenjskih potrebščin na realno vrednost osebnih dohodkov. Celota predlaganih ukrepov in še posebej za ohranjanje realne vrednosti čistih osebnih dohodkov je vzpodbuda in pogoj za samoupravno aktivnost delavcev, samoupravnih organizacij in skupnosti pri uresničevanju tega programa.

Iz teh ocen izhaja, da spremenjeni položaj slovenskega gospodarstva v primarni delitvi vpliva na nadaljnje poslabšanje finančnih rezultatov in na zniževanje deleža dohodka v celotnem prihodku.

Poleg tega pa bo potrebno ob spremenjenih cenovnih razmerjih in

ukrepih za finančno konsolidacijo gospodarstva razreševati nakopičene posledice potrošnje nad obsegom realnih možnosti iz preteklih let. Poraba fiktivnega dohodka v organizacijah združenega dela in investiranje nad obsegom realno ustvarjene akumulacije sta povzročila prezadolenost gospodarstva v vseh poslovnih razmerjih: med organizacijami združenega dela, do poslovnih bank in do tujine. V prizadevanjih, da je vsaj pretežni del teh obveznosti sproti poravnani, je nastal primanjkljaj trajnih virov obratnih sredstev. Zaradi teh razmerij bo uveljavitev zakona o zagotavljanju trajnih obratnih sredstev vplivala na zmanjševanje obsega investicijske porabe, kar bo v posameznih primerih ogrozilo celo obnovo osnovnih sredstev v pogojih enostavne reprodukcije ter izvedbo nekaterih ključnih investicijskih projektov, usmerjenih v izvozno in v kmetijsko proizvodnjo. V naslednjih letih bo potrebno pospešeno nadomestiti tudi časovno razmejene negativne tečajne razlike. Kljub vnaprejšnjim dogovorjenim jamstvom in prevzetim obveznostim članic temeljnih bank oziroma udeležencev pri uporabi kreditnih sredstev, najetih v tujini, še vedno prihaja do pričakovanj o možnostih odpisa, odlaganja ali zakonskega reševanja teh obveznosti. V programih sanacije finančnega položaja temeljnih bank in organizacij združenega dela je zato potrebno čimprej določiti ukrepe za izvršitev že prevzetih obveznosti in določiti roke za njihovo poravnavanje, hkrati pa dosledno preprečevati nastajanje in izkazovanje negativnih tečajnih razlik v prihodnjih računskih obdobjih.

Že nekaj let ugotavljamo prekomerno obremenjenost dohodka gospodarstva z obveznostmi za plačilo obresti in drugih nadomestil za spojena sredstva. Te obremenitve se bodo z najnovejšimi ukrepi politike obrestnih mer še povečale, čeprav bodo v globalu ohranjena razmerja med dohodki od obresti in izdatki za plačane obresti. Takšen porast mora spremeniti odnos do uporabe posojilnih sredstev, zato je pričakovati, da

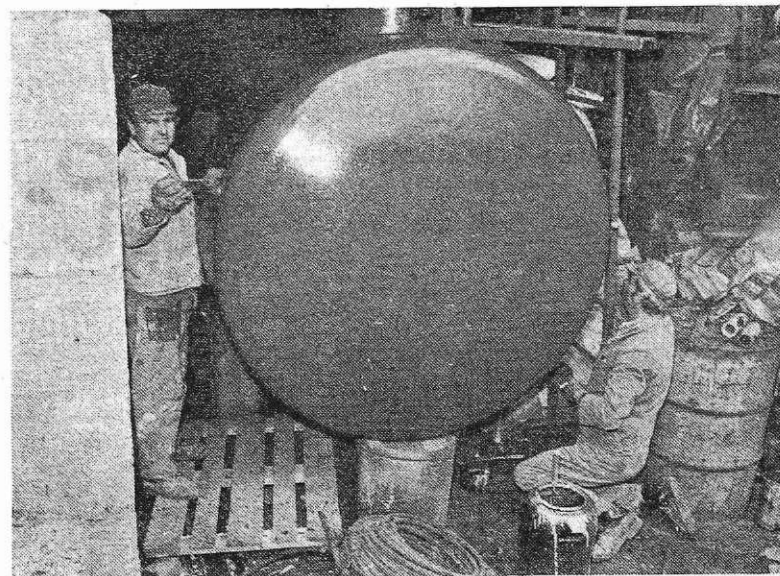
bodo prilagoditve aktivnih obrestnih mer zmanjšale nesorazmerno visoko povpraševanje gospodarstva po kreditnih sredstvih, kar terja racionalnejše gospodarjenje z družbenimi sredstvi.

Že samo teh nekaj opozoril o obveznostih gospodarstva v tem in naslednjih nekaj letih terja zavzetost za iskanje vseh razpoložljivih notranjih rezerv. Program razbremenitve dohodka, čistega dohodka in osebnih dohodkov na ravni republike seveda ne more kompenzirati učinkov povečanja cen in obrestnih mer; njegov temeljni cilj je, da se uveljavijo vsa možna zmanjšanja že uvedenih obveznosti ter s tem zagotovi racionalnejše gospodarjenje s preostalim delom zbranih sredstev, hkrati pa vzpodbudi vse udeležence v dogovarjanju, samoupravnem sporazumevanju in v odnosih svobodne menjave dela k iskanju možnosti za aktiviranje notranjih rezerv, produktivnejše in boljše delo ter dosledno prilagoditev vseh vrst porabe razpoložljivim sredstvom.

Predloženi program ukrepov in aktivnosti izhaja iz osnovnega spoznanja, da je stopnja inflacije moč zniževati postopno, da je ključni vzvod pri tem povečana proizvodnja in ponudba, da z odpravljanjem osnovnih disparitet v cenah prihaja do potrebnih prerazdelitev (ekonomsko upravičenih) v primarni delitvi ter da je pri nadaljnjem prilagajanju vseh oblik porabe razpoložljivemu, realnejše prikazanemu dohodku, potrebno prvenstveno upoštevati tiste dejavnosti, kjer z racionalizacijo, boljše organizacijo, varčevanjem, večjo produktivnostjo in inventivnostjo zagotovimo izvajanje dogovorjenega obsega in kvaliteto storitev.

Realno padanje sredstev za skupno porabo ob visoki rasti materialnih stroškov in zaostajanju rasti osebnih dohodkov delavcev v izvajalskih organizacijah terja učinkovitejše akcije za racionalnejšo uporabo sredstev na področju družbenih dejavnosti tako, da vsaj osnovni programi teh dejavnosti v zaostrenih pogojih gospodarjenja ne bodo bistveno prizadeti. Za nekatere kvalitete spremembe (tipično opremljenost) pa bo potrebno zasnovati posebne akcije, predvsem pa racionalizirati mrežo izvajalskih organizacij, jih delovno in samoupravno bolj smotno organizirati ter doseči njihovo racionalnejšo izkoriščenost in zmanjšanje obsega administrativnih in drugih režijskih opravil.

(Uvod v program ukrepov in aktivnosti po uveljavitvi ukrepov za odmrznitev cen in finančno konsolidacijo gospodarstva, ki ga je sprejela Skupščina SR Slovenije. Delegatski Poročevalec štev. 19, z dne 12. junija.)

Sodelavca pri obnovi cisterne (foto S. Kokalj)

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

EPIDEMIOLOGIJA V VOJNI IN MIRU

Ošpice, mumps in rdečke se zanesljivo ne bi mogle obdržati pri nomadih, ki se nenehno selijo v majhnih družinah iz kraja v kraj. Če pa je virus herpesa inficiral naše prednike, na primer avstralopiteka, pred dvema milijonoma let, bi se zlahka ohranil v človeku do današnjih dni.

Opičji virus herpesa prav dobro poznamo, kajti najmanj ducat raziskovalcev, ki so imeli opraviti z opicami, je umrlo zaradi takšne infekcije. V opicah različnih vrst so našli virus, ki je zanje prav tako malo nevaren, kot je virus poredko nevaren za človeka. Človek je opicam le daljnji sorodnik in danes nima izkušenj z opičjim virusom herpesa. Zato je zanj ta virus skoraj tako smrten kot virus stekline. Ni pa nobene dvoma, da sta oba virusa herpesa, človeški in opičji, imela skupnega prednika, saj sta po vseh drugih lastnostih skoraj enaka. Lahko gremo še dlje in predvidevamo, tako misli tudi večina raziskovalcev, da je tudi virus psevdorabiesa eden od virusov herpesa, le da je to virus herpesa pri prašičih. Če bi poskušali najti skupnega prednika virusa človeka, opice in prašiča, bi morali seči precej daleč nazaj, prav na začetek evolucije sesalcev.

Skupina virusov herpesa ima še druge zanimive predstavnike. Omenimo naj le navaden virus noric ali virus pasovca (virus herpesa zostra). Otrok, ki preboli norice, je pozneje pred boleznijo za vedno varen, kot je varen otrok pred ošpicami, ki jih preboli. Vendar pa človek pri petdesetih ali šesdesetih letih lahko preboli pasovca ali herpes zostra. Virus noric namreč lahko preživi skrit v živčnih ganglijih ob hrbtenici in pozneje pri odraslem po več desetletjih vnovič povzroči bolezen. Kadar bolnik s pasovcem inficira otroka v družini, zboli ta za noricami. Imamo opraviti s pojavom, ko se virusu poveča možnost, da preživi in ostane v človeku skrit po preboleli bolezni. Možnost, da se ohrani, se mu s tem najmanj podvoji.

VNESENE ALI EKSOTIČNE INFEKCIJE

Vnesene ali eksotične virusne infekcije so bolezni, ki se pojavljajo v omejenih zemljepisnih območjih in ki jih bolniki v inkubaciji lahko vnesejo vsepovsod.

Nemara je danes najbolj redek virus črnih koz; ohranil se je le še kot virus v zbirkah posameznih laboratorijev.

V dobi po črnih kozah se preventivne zdravstvene službe začnjo spraševati, ali je možno izkoreniniti še eksotične virusne bolezni, ki so v skriti obliki nevarne za človeka v tem ali onem delu sveta, ne glede na to, ali so te bolezni nevarne za mesto ali za podeželje, za razvite dežele ali za dežele v razvoju. Nasprotno od koz so vse druge človekove redke bolezni zoonoze, ki se prenašajo na človeka z živali neposredno ali prek mrčesa. Žal so naravni krogi teh virusov takšni, da bolezni ni možno izkoreniniti.

Omenili smo že, da lahko infekcijo le v določenih okoliščinah uvrstimo med bolezni, ki bi se dale izkoreniniti. Predvsem ni mogoče izkoreniniti virusov, ki v naravi inficirajo živali. Dalje ni mogoče izkoreniniti virusov, ki se trajno ohranijo v inficiranih ljudeh in od časa do časa povzročajo ponovitve infekcije iz koščic v človekovem telesu. Ni mogoče izkoreniniti virusov, katerih sestava ali antigenska zgradba se spreminjata, kot na primer pri virusih influenze. Tudi ne bo mogoče izkoreniniti bolezni, pri katerih so ovire psihološke in pri katerih inficirani človek noče sodelovati, kot na primer pri spolnih boleznih.

Zato se v medicinski virologiji vse bolj uveljavlja izraz »pretrganje v prenašanju infekcije«, ki naj bi zamenjal izraz izkoreninjenje, kadar to ni dosegljivo.

O pretrganju infekcije govorimo večkrat pri boleznih, kot so davica, oslovski kašelj, poliomieltis in nekatere parazitne bolezni. Zdi pa se, da ostane možnost za izkoreninjenje nekaterih virusov, s katerimi se ukvarjata veterinarska virologija in epidemiologija.

Ker očitno ni upanja, da bi lahko izkoreninili še več človeških virusnih bolezni, kot je to uspelo pri črnih kozah, se moramo zadovoljiti z načrti, kako nekatere bolezni nadzorovati. Pri tem je treba računati na marsikdaj nepričakovane ovire in omejitve, na stroške, ki jih navadno ni mogoče napovedati in tudi na to, da ne moremo vedeti, kdaj se bolezni pojavijo in kako dolgo lahko trajajo. Pri vnesenih boleznih so vse te okoliščine še mnogo bolj poudarjene, posebno tedaj, kadar se pojavijo v razmerah, ki so slabo znane in kjer vlada beda, ne glede na to, ali so to mestna področja ali podeželje. Danes je potrebno sodelovanje strokovnjakov, to je infektologa, virologa in bakteriologa pri odkrivanju vnesenih bolezni. Gre torej za poklicno organizacijo, ki je še pomembnejša, če naj se ukrepa ustrezno in če naj pravočasno sprejmemo potrebne načrte za preprečevanje bolezni. Pri navadnih epidemičnih boleznih nemara zadostujejo redni ukrepi, kot so cepljenje, zatiranje glodalcev in mrčesa. Kadar imamo opraviti z epidemijo redke bolezni, so potrebni strokovnjaki in večja sredstva, le tako lahko upamo na uspeh. Nujno potrebna bo karantena, sprva za manjše območje, pozneje pa se razširi lahko na vso državo.

Včasih se nekateri sprašujejo, ali ne gre pri teh prizadevanjih le za to, da bi se bogate države zavarovale pred vnašanjem redkih bolezni iz nerazvitih območij. Zdi se, da imajo virologi pred očmi le še motiv, o katerem piše Hans Zinsser v svoji knjigi »PODGANE, UŠI IN ZGODOVINA«: »Nalezljive bolezni skrivajo znanstvenikom marsikaj neznanega. Zmaji so mrtvi in sulica rjavi za pečjo. Edina vznemirljiva pot v neznanu, ki je še pred udomačenim človekom, je vojna proti divjim mikro bitjem, ki čakajo v temnih kotih in nas napadajo preko podgan, miši in domačih živali, ki se plazijo med nami z mrčesom in se nam vsiljujejo s hrano in pijačo in celo preko ljubezni.«

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON

SVETOVNA PORABA PREMOGA NARAŠČA

Premog spada med tiste energetske vire, katerega velike zaloge imajo industrijsko razvite dežele zahodnega sveta, ki so članice Mednarodne energetske agencije (IEA). Te dežele se zavedajo pomembne vloge, ki jo ima, oziroma bi jo naj imel premog pri njihovi preskrbi z energetskimi viri. Zato izdela IEA vsaki dve leti poročilo o uporabi premoga in njegovih možnostih. Zadnje takšno poročilo je bilo objavljeno pred kratkim.

IEA je z razvojem uporabe premoga v zadnjih dveh letih zadovoljna. Premogovniki so se nastalim problemom zelo dobro prilagodili in so zato sposobni pod konkurenčnimi pogoji kriti velik del prihodnjih energetskih potreb. Pomemben napredek je bil dosežen pri racionalizaciji izkopa premoga, pove-

čanju produktivnosti, razširjanju in uvajanju novih tehnologij zgorevanja premoga z ekonomsko in ekološko sprejemljivimi načini in končno v pripravi infrastrukture, ki je potrebna za nadaljnje povečanje proizvodnje.

Vzporedno s tem razvojem pa zaradi znanih gospodarskih težav v svetu povpraševanje po premogu ni bilo v celoti takšno, kot so pričakovali. Z okrog 850 milijoni naftnega ekvivalenta v letu 1982 je ostalo približno na isti ravni kot leta 1980. Do leta 1990 naj bi narasla poraba na milijardo ton naftnega ekvivalenta in do konca tega stoletja celo na 1,35 milijarde ton. Čeprav to predvidevanje kaže, da bo 40 % povečanje povpraševanja med leti 1982 in 2000 odpadlo na trda goriva in se bo njihov delež povečal s sedanjih 25 % na 30 %, je sedanja napoved za leto 1990 za 9 % pod količino, ki so jo postavili pred dvema letoma.

Te nekoliko zadržane številke veljajo tako za Japonsko kakor tudi za Evropo in so utemeljene s tem, da poraba premoga v industriji ne poteka tako, kot je bilo zaželeno. To je po mnenju IEA resen povod za zaskrbljenost, kajti brez večjega zvišanja porabe premoga bo lahko ustrezno narasla poraba nafte in to z vsemi znanimi tveganji, povezanimi z njeno ceno in možnostjo preskrbe. Nasprotno pa lahko države članice IEA krijejo porabo premoga več kot 75 % iz lastnih virov.

V nasprotju s položajem pred dvema letoma se je danes stanje bistveno spremenilo. Takrat je bila IEA mnenja, da pre-

mogovniki ne bodo sposobni pokriti vsega povpraševanja, danes pa izgleda to mogoče, vendar ni dovolj naročil. Za povečanje porabe premoga, kot priporoča iz znanih razlogov IEA, navaja poročilo več akcijskih predlogov. Med njimi so: povečana nadomestitev nafte z električno energijo, pri industrijski porabi nadomestitev nafte s premogom, zahteve za zaščito okolja naj predpisujejo določene smernice namesto tehnologij, izboljšati marketing za premog, znižanje proizvodnih stroškov in trajni razvoj čim bolj prilagodljive trgovine s premogom.

Kot bistveni problem navaja IEA današnje vznemirjenje javnosti zaradi negativnega vpliva povečane porabe premoga na okolje in to predvsem v zvezi s »kislim dežjem«, ki se je v zadnjem času pojavil v povečanem obsegu v Zvezni republiki Nemčiji. Če želimo pospeševati uporabo premoga, pravi poročilo, potem je treba upoštevati upravičeno zaskrbljenost zaradi onesnaževanja okolja. Zato opozarja, da sodobne tehnologije kurjenja premoga omogočajo močno zmanjšanje škodljivih primesi v dimnih plinih, vendar to poveča stroške za 15 do 20 %.

Poročilo ponovno poudarja tudi to, kar je bilo navedeno že v predhodnem, da se energija iz premoga in jedrska energija medsebojno dopolnjujeta. Če jedrske energije ne bo v zadostnih količinah na razpolago do konca tega stoletja, kar je bilo sicer do zdaj predvideno, potem bo moral na njeno mesto še v večji meri kot do zdaj vskočiti premog.

PREGLED SESTANKOV SDS

Nadaljujemo s pregledom sestankov SDS še iz petih temeljnih organizacij.

Iz **TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE** smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, proga 2400-1 in 2, adjustaža 1 in 2, OTOP in odpreda. SDS vodstvo TOZD ocenjuje, da je povratno informiranje slabo, hkrati pa meni, »da se CPSI ne bi smel odrekati odgovorov in informiranja, saj ima le on celoten pregled stališč v Železarni«. SDS proga 2400-2 meni, da je treba v zvezi s čiščenjem tal pod krožno pečjo najprej zagotoviti ustrezne delovne pogoje. Problem je visoka temperatura. Predlagajo, naj bi se vsaj delno izoliralo dno peči. SDS adjustaža 2 želi, da bi se njihovega naslednjega sestanka udeležil tudi vodja TOZD. SDS OTOP v zvezi z informacijo o povratnem informiranju, ki sicer povzema normativno ureditev tega vprašanja po naših samoupravnih aktih, meni, da CPSI skuša preložiti odgovornost in del svojih nalog na vodje SDS in vodje TOZD. Hkrati pa tudi ugotavlja, da se bo na ta način povečala obremenitev vodje TOZD, ker bo dosti takšnih primerov, ko vodje SDS ne bodo mogli podati zadovoljivih odgovorov. Pod razno SDS vprašuje, zakaj novogradnje tako kasni (zahteva odgovor) ter hkrati opozarja tudi na nezadovoljivo kontrolo. Zanima jih tudi, kdaj bodo popravljeni podstavki na PSR (s starimi je zelo težko delati) in do kdaj se bo slabe še skladalo v OTOP. Tudi z razsvetljavo v oddelku niso zadovoljni.

Iz **TOZD HLADNA VALJARNA BELA** smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, priprava dela + odpreda, lužilnica + priprava vložka 1, 2 in 3, žarilnica 1, 2, 3 in 4, adjustaža 1, 2 in 3, strojna adjustaža 1, 2 in 3 ter valjarna 1, 2, 3 in 4. SDS vodstvo TOZD ugotavlja, ob sicer uspešnem izpolnjevanju in celo preseganju plana v aprilu in maju, da so vsi ukrepi za sanacijo poslovnega rezultata smiselni, da pa vseeno »ne bodo rešili TOZD HVB poslovne izgube«, saj stalno naraščanje produktivnosti in preseganje planskih obveznosti, prekoračitve planiranih izplenov ob znižanju stroškov, ne dajejo rezultatov. Ob takih proizvodnih rezultatih, kot so bili v vseh mesecih, posebno pa v mesecu maju, se je HVB približala investicijskemu planu proizvodnje, kljub težavam z vzdrževanjem ter s kvaliteto vložka, ob minimalnem številu delavcev. Pojavlja se jim dvom o pravilnosti razporejanja dohodka po TOZD in DSSS in imeli pravo osnovo za reševanje notranjih problemov, ki so sedaj prisotni. Na tej osnovi bi solidarnostno prelinvanje sredstev dobilo pravo vrednost, kajti zavedajo se, da smo enovita DO, vezani v reprodukcijo celoto. SDS ukrepe podpira, vendar pa zahteva od finančnoraznovodskih služb in poslovnega odbora natančno razlago, kaj naj bi TOZD lahko še naredila, da se bo izklopala iz izgube predvsem glede rezultata v mesecu aprilu. SDS zahteva sestanek z odgovornimi. SDS lužilnica + priprava vložka 1 opozarja, da je treba popraviti vrata med štednikom in HVB, ter urediti ventilacijo na obeh žerjavih. Polnilci oksida se pritožujejo zaradi prenizko postavljenih osnov za izračunavanje osebnega dohodka in zaradi le 50-odstotne participacije pri premijah. SDS opozarja tudi na problem zaradi visoko obdavčenih nadur. Delavci namreč večino nadur porabijo za proste dneve, »s tem pa se pomanjkanje delavcev prenaša iz meseca v mesec«. SDS lužilnica + priprava vložka 2 vprašuje, zakaj se kljub sklepu IO OOS ne odpre srednja kopalnica. Čas, ki ga imajo na razpolago za umivanje, se jim zdi prekratek in tudi delovodja CBL ocenjuje, da je pet minut premalo za prihod na avtobus ob koncu dneva. Varilec na SCAP se pritožuje, da ima v primerjavi z varilecem na CRNO ali na CBL prenizko katego-

rijo. Vprašujejo tudi, »ali je res, da v TOZD HV Jesenje dobijo za nadurno delo ob sobotah in nedeljah 500 din nagrade, in če je to res, zakaj pri nas tega ni?«. Tudi ta skupina opozarja, da je treba urediti ventilacijo na obeh žerjavih. SDS lužilnica + priprava vložka 3 opozarja pod razno na več tehničnih vprašanj, povezanih z njihovim delom. Tako, na primer, da je v domačih delavnicah nujno potrebno nadaljevati z iskanjem rešitve za izdelavo elektrod za SSAP linijo »s tem, da se poišče ustrežnejši material za odlitke novih elektrod«. Sedaj vgrajene (poskusno) elektrode se niso najbolje obnesle, saj so vzdržale le nekaj 100 ton nerjavnega jekla. Nadalje menijo, da bi kazalo pregledati navodilo za pisanje otežkočenega dodatka za tiste delavce, ki delajo s kislinami in lugi. Zadržna leta tega dodatka sicer niso pisali, čeprav delavci menijo, da jim ta dodatek pripada, ker se delovni pogoji v lužilnici iz leta v leto slabšajo. Na vodstvo TOZD pa je SDS naslovila zahtevo, naj se dogovori z vzdrževanjem, da bo imela linija SSAP v primeru, ko se dela nerjavna jekla, prednost pred ostalimi napravami v HVB. Zahtevo utemeljujejo s tem, ker vsak najkrajši zastoj traku v peči povzroči, da je material zažgan in neprimeren za prodajo. »Če vemo, da gre pri vsakem zastoji za 30–40 metrov traku v teži 100–500 kilogramov, in to pri materialu, ki ima za Železarno astronomsko ceno, pridemo do zaključka, kako pomembno je brezhibno delovanje te linije...«, ugotavlja ta SDS. Člani SDS žarilnica 1 se v zvezi z ukrepi vprašujejo, kdo je pravzaprav kriv za izgube v Železarni (ali res samo delavci, ali vodstvo Železarne, ali celo skupščina). Vprašujejo se tudi, zakaj toliko pišemo — in lepo napišemo — izvajamo pa ne programov, ki si jih zastavljamo (»Kdo to onemogoča?«) in kdaj bomo prišli do zastavljenih ciljev. Njihova skepsa je prišla do izraza tudi ob informaciji o povratnem informiranju: »Bodo naša vodstva dajala resne odgovore?«. Pa tudi pod razno SDS postavlja več vprašanj: »Zakaj so postavili kadrova v žarilnici, ni pa mogoče dobiti žerjavovodje? Ali kadrovska služba res ni sposobna zagotoviti dovolj žerjavovodij?«. Nadalje opozarja, da vodje proizvodnje zahtevajo od žerjavovodij, da »hodijo z granika na granik tudi po večkrat na dnino, pri tem pa izjavljajo, da ni pomembno, če stroj stoji štiri ali več ur«. Vprašujejo, če je to stabilizacijsko? Zanima jih tudi, zakaj »ima vodstvo procenite valjarne, ne pa poprečja HVB« in kdo so odgovorni za nepravilno izdelane žarilne zvonove? Na sestanku SDS žarilnica 2 so žerjavovodje predlagali, naj se ukine dodatek za deficitarnost in naj se raje poveča kategorija in faktor participacije pri premiji (s 70 na 100 %). SDS pa je predlagala povečanje kategorije tudi za snemalce kolobarjev. Tudi ta SDS zahteva od vodstva TOZD odgovor, kdo je kriv za nepravilno izdelane žarilne zvonove (pet kosov). Zahtevo, da se krivca kaznuje. Zanima jih tudi, zakaj je 18. podstavek že več let neuporaben in kdo je za to odgovoren. Predlagala je, da naj se za SAN naredi zasilni izhod ter izrazila željo po izboljšanju odnosov med vodjo proizvodnje žarilnice in delavci, »kajti z grajo in grožnjo delavec izgubi moralo do dela«. SDS žarilnica 4 ima v zvezi s sanacijskim programom dva predloga: a) Ob zaključnem računu se mora podati poročilo o morebitnem neizvajanju sanacijskih nalog (ne samo objektivni vzroki — tudi imena in predvidene sankcije); b) V sanacijskem programu je predvideno tudi natančno premeščanje kadrov. SDS meni, da se mora v proizvodnjo premeščati tudi vodstveni kader TOZD HVB, če se ugotovi, da je to potrebno. In še nekaj problemov ter predlogov, na katere opozarja SDS pod točko razno: Delavci na CRNO so nejevoljni ker zaradi drugega centriranja linije ne morejo več kvalitno delati. »Vzdrževalci že nekaj tednov odpravljajo to napako, a brez uspeha.« Glede RWL predlagajo, naj se čimprej dogradi dodatno in že obljubljeno razsvetljavo, ki bo omogočila boljšo kontrolo traku in bolj varno delo. Popraviti je treba vrata na WC. Težave pa imajo tudi s prevozi na delo in z dela, še zlasti vozači iz Radovljice, ki se vozijo s »kroparjem«. Njihov avtobus namreč največkrat zamuja, še zlasti z nočnega dela (tudi po 15 minut). Menijo, da je treba na Vjator nasloviti zahtevo, da poskrbi za redne prevoze delavcev Železarne. SDS adjustaža 1 in SDS strojna adjustaža 1 vprašujeta, »kakšni bodo

ukrepi proti službam in določenim vodilnim, ki so napisani kot odgovorni, če se ti ukrepi ne bodo izvajali, oziroma če se stanje tudi po teh ukrepih ne bo izboljšalo«. Povratno informiranje s strani samoupravnih organov v TOZD SDS ocenjujeta kot zadovoljivo, kot izboljšavo pa predlagata, naj bi se na oglasne deske dajalo tudi sklepe delavskega sveta Železarne in SIS. Ugotavlja tudi, da CPSI daje svoj večji del odgovornosti samo na TOZD in Železar, kar pa v današnjem času ni najbolj stimulativno. Po mnenju obeh SDS bi bilo treba ukiniti tudi ves transport, ki poteka skozi adjustaže, predvsem zaradi varnosti in zaradi nemotenega dela. Na sestanku SDS adjustaža 3 in strojna adjustaža 3 so se vozači s Hrušice pritoževali, da imajo probleme s pravočasnim prihodom na delo, ker jih avtobus prepozno pripelje na Belo. SDS valjarna 1 vprašuje, zakaj HVB ni upravičena do izvoznih premij ter kdaj bodo na CTM dobili telefon (številka je že v imeniku). SDS valjarna 3 opozarja na težave, ki se jim obetajo zaradi pomanjkanja delavcev. Delavci na ZRM se celo sprašujejo, če je kakšna možnost, da bi ZRM obratoval čez poletje na tri izmene. Pravijo, da bo v proizvodnji prihajalo do težav, »ker so po posameznih dneh že tako pod normativom (po trije delavci) in ker je »z dvema delavcem na ključnem ograjdu HVB praktično nemogoče kvaliteto delati«. Težko pa bo tudi dobiti delavce za nadomeščanje tistih, ki bodo na dopustu ali v bolniški. Tudi SDS valjarna 4 meni, da je nujno treba dobiti valjavce za ZRM, »ker se bodo drugače dopusti zelo težko pokrivali z nadurnim delom«.

V **TOZD PROFILARNA** so se sestale SDS vodstvo TOZD, profilarna 1 in 2 ter predelava profilarne. SDS profilarna 2 predlaga, da se čas dopoldanske malice zaradi velike gneče premakne na 8.30. Govora pa je bilo tudi o premijah, češ, da premije na plan, glede na TOZD in na delovne naloge, niso enake. Zato predlagajo, da se jih uskladi. Na skupnem sestanku ostalih SDS pa so v zvezi z malico zadovoljili vodstvo TOZD, da uredi, da bi tuje firme hodile na malico kasneje in ne ob 9. uri, kot oni. Opozarjajo tudi na problem bočnih valjev za vodenje, ki so iztrošeni, novih pa ni. V današnjem »Pregledu« so bile že večkrat omenjene težave vozačev, o njih pa je bilo govora tudi na tem sestanku: »Delavci, ki delajo na dve izmeni, so se pritožili, da avtobus, ki vozi delavce, prežgodaj odpelje, da morajo zmeraj teči, če hočejo, da ga dobijo.«

V **TOZD VRATNI PODOBJI** so se sestale SDS vodstvo TOZD, adjustaža, vzorčna delavnica in linija. Pod razno je bilo govora tudi o pravilnem vrednotenju nekaterih del v njihovi TOZD. Vprašanje, do kdaj bo to opravljeno, so naslovili na oddelek za študij dela in časa.

Iz **TOZD JEKLOVLEK** smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, hladna predelava 2 in 3, adjustaža 1 in 2, ter brusilnica 1 in 3. SDS hladna predelava 2 skrbi, da ukrepi ne bi spet ostali na papirju, »kakor je v navadi«. SDS hladna predelava 3 meni, da so nekateri ukrepi premalo konkretno začrtani. Od vodstva TOZD pa je SDS zahtevala odgovor na sledeče vprašanje: »Zakaj se lista o mesečnih dohodkih vseh zaposlenih v TOZD ne objavi na javnem mestu?«. Smatrajo, da se nadure in ure za manjkajoče ne pišejo pošteno in ne v teku meseca, ampak ob koncu, ko se knjige zaključujejo. Posebno to velja za vodilne in vodstvene delavce. V zapisniku odbora za gospodarstvo pa je vedno napisana le skupna količina ur. SDS adjustaža 1 pri ukepih pogreša predvsem konkretno opredelitev osebne odgovornosti: »SDS ugotavlja, da so ti ukrepi preveč posplošeni in, opaziti je, brez osebne zadolžitve, torej brez osebne odgovornosti. Večkrat namreč samo ugotavljamo, ene resnične akcije pa ni. Odgovornost prelagamo z ramena na ramena, tako, da praktično delamo vsi, odgovarja pa nobeden. Torej manjka, ali pogrešamo, osebno zadolžitve in istočasno osebno odgovornost.« SDS brusilnica 1 se pritožuje nad slabo kvaliteto zaščitnih sredstev, zlasti rokavic. Zanima jo tudi, zakaj ni več mogoče dobiti nafte za mazanje palic na ravnalnih strojih. Sedaj uporabljajo olja, zaradi česar so stroji zamašeni in tudi očistiti jih nimajo s čim ob koncu tedna.

Center za proučevanje samoupravljanja ter informiranje — Božidar Lakota

FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON

NAPREDEK V TEHNOLOGIJI ZAŠČITE JEKLENE PLOČEVINE

Za potrebe velikih porabnikov, kot sta industrija avtomobilov in gospodinskih aparatov, ne sme imeti jeklena pločevina samo dolge življenjske dobe in dobre predelovalnosti, temveč mora biti tudi po ceni ekonomična in dobrega izgleda. Železarska industrija je ustregla tem zahtevam z novimi izdelki in naj sodobnejšimi postopki za njihovo proizvodnjo.

V zadnjih letih so narastle potrebe po novih vrstah jeklene pločevine, ki so bolj vzdržljive, bolj kakovostne in omogočajo kupcu večje možnosti za zmanjšanje potrebnih delovnih operacij in prilagajanje standardom zaštite okolja. Zato je železarska industrija uvedla nove vrste jeklene pločevine z različnimi vrstami zaščitne prevleke, primerne predvsem za uporabo v industriji avtomobilov in gospodinskih aparatov.

AVTOMOBILI

V Severni Ameriki, kjer posipajo pozimi avtomobilске ceste s soljo, da preprečujejo zmrzovanje in kjer so na obalnih področjih avtomobili izpostavljeni vplivom morske soli, se av-

tomobilске tovarne trudijo čim bolj zaščititi karoserije avtomobilov. Poleg uporabe postopkov za naknadno zaščito izpostavljenih delov so pričeli uporabljati tudi jekleno pločevino z zaščitno prevleko, kar naj bi bilo zanesljivo sredstvo proti vplivu korozije.

Poleg odpornosti proti koroziji mora imeti takšna pločevina za uporabo v avtomobilski industriji še druge lastnosti. Te so: dobra obdelovalnost na velikih stiskalnicah, dobra varljivost in sposobnost za barvanje na obstoječih napravah v avtomobilskih tovarnah. Za zunanje dele avtomobila je tudi potrebna sposobnost za barvanje zaradi lepega izgleda.

Za zadovoljitev vseh teh zahtev so razvili jekleno pločevino z zaščitno prevleko samo na eni strani. Za doseganje še boljše varljivosti so razvili vrsto pločevine z zelo tanko zaščitno prevleko in odlično odpornostjo proti koroziji.

ENOSTRANSKO VROČE POCINKANA PLOČEVINA

Vroče pocinkanje ima to prednost, da je ekonomično, vendar ni uporabno za zaščito samo na eni strani. Do nedavnega so izdelovali na eni strani pocinkano pločevino tako, da so po obojestranskem pocinkanju eno stran zbrusili. Ta način ni bil samo drag, temveč so ostale na pločevini tudi nezaželene brusilne raze.

Sedaj so razvili bolj ekonomičen postopek, ki omogoča enostransko pocinkanje pločevine. To izvedejo z zlitino cinka in železa in pločevino takoj potem toplotno obdelajo. S tem dosežejo dobro varljivost in sposobnost za barvanje.

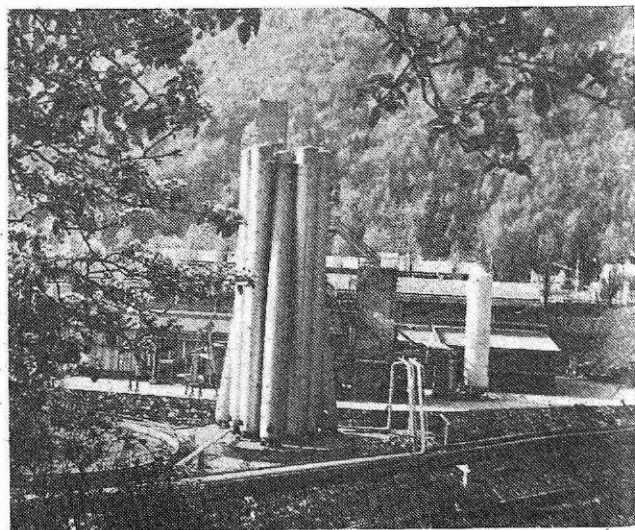
ELEKTROLITSKO ZAŠČITENA PLOČEVINA

Iz ekonomskih razlogov zaščitimo pri elektrolitskem postopku pločevino z zelo tankim slojem zlitine in njena debelina se giblje med 20 in 40 g/m². Zato je nekoliko slabše odporna proti koroziji kot enostransko pocinkana pločevina. Vendar ta postopek omogoča večji izbor materiala in gladko površino pločevine. Za izboljšanje odpornosti proti koroziji razvijajo nov postopek, pri katerem bodo lahko zaščitili pločevino s cinkom in drugimi kovinami.

Danes že komercialno izdelujejo jekleno pločevino, zaščitno prevlečeno z zlitino cinka in niklja, cinka in kobalta ter cinka in železa. Pri praktični uporabi ima pločevina, zaščitena z zlitino cinka in niklja, tri do petkrat večjo odpornost proti koroziji kot pocinkana pločevina. Pločevina, zaščitena s cinkovo in železovo zlitino, se izvrstno sprime z barvo in ima po barvanju odlično odpornost proti koroziji.

GOSPODINSKI APARATI

Z zahtevo po povečani življenjski dobi pralnih strojev, hladilnikov in drugih gospodinskih aparatov je naraščala tudi uporaba vroče in elektrolitsko pocinkane pločevine. Posebno zanimiva za to vrsto industrije je pločevina, ki je pred dobavo naročniku pobarvana in s tem odpade barvanje med samim proizvodnim postopkom.

Kot pomembno je treba omeniti še elektro galvanizirano jekleno pločevino za uporabo v nepobarvanem stanju in posebej pripravljeno površinsko zaščito pred prstnimi odtisi.

PLOČEVINA, ZAŠČITENA S PLASTIČNO MASO

Vroče pocinkano pločevino je mogoče v dveh stopnjah prevleči z dvema plastema plastične mase kot sta poliester in skrilna smola. Ta postopek napravi površino lepo, blestečo in odporno proti umazaniji, istočasno pa ostane dobra tudi sposobnost za predelavo pločevine. Odpornost proti umazaniji ali tudi večja trdota zaščitnega sloja in dobra obdelovalnost se navadno ne ujemata. Vendar so že razvili takšne materiale, ki jih je mogoče do določene mere upogibati, ne da bi zaščitni sloj počil.

ELEKTROLITSKO GALVANSKA PLOČEVINA

Pri tej vrsti elektro galvanizirane pločevine naknadno posebej obdelajo pločevino. Pri tem sta dve možnosti, in sicer enojna ter dvojna anorganska prevleka. V to proizvodnjo je vključena tudi pločevina s kromatno prevleko, v kateri je razpršen tudi koloidalni kremenjak.

Nov razvoj na tem področju vodi tudi do dvojne anorgansko-organske zaščitne prevleke. Za anorganski sloj uporabljajo kromatne materiale, za organskega pa razne vrste smol in še nekatere druge materiale, ki jih nanašajo v debelini od 0,5 do 2,0 mikrona. Ta dvojni zaščitni sloj ima dobro odpornost proti koroziji in nekatere take pločevine lahko vzdržijo 200 do 400 ur v slani vodi in šele potem nastane 5 % oksida. Njihova odpornost proti koroziji je pet do desetkrat večja kot pri običajnih kromiranih jeklih, poleg tega pa se na njihovi površini ne poznajo prstni odtisi.

ŠE O POMANJKANJU DELAVCEV (2)

V sestavku, katerega prvi del smo objavili v 23. številki Železarnja 14. junija, avtor Bojan Erjavšek, strokovni delavec kadrovskega sektorja, poskuša odgovoriti na vprašanja o vzrokih pomanjkanja delavcev, pokazati na značilnosti manjka delavcev in na nekatere načine njegovega odpravljanja. Pri kazane rezultate in razlage avtorja slonijo na longitudinalnem spremljanju določenih kadrovskih gibanj, empiričnih raziskavah v zvezi z določenimi pojavi, primerjavi našega okolja z izkušnjami iz drugih sredin in študiju ustrezne literature s tega področja.

Študija je pokazala vrsto napak v samem formalnem postopku prerazporejanja in neugodne posledice, ki jih povzroča prerazporejanje.

Ugotavljamo en sam temeljni razlog za prerazporejanje in ta se nanaša na prikazovanje potreb po delavcih. To izkazovanje s strani temeljnih organizacij je prvič nerealno in drugič prepozno.

Nerealno prikazovanje izhaja iz razkošja normativov in njim ustre-

zajočega ekstenzivnega zaposlovanja kot načina ravnanja v preteklosti.

Že več let trajajoča negativna gibanja razmerij med normativom in staležem v Železarni kažejo, da celotni primanjkljaj kadra glede na normativ znaša konstantno okrog 12 %, pri čemer se kaže očitna težnja od manjšega k vse večjemu primanjkljaju.

Leto	Normativ	Stalež	Razlike %
1977	7135	6425	- 9,95
1978	7352	6501	- 11,57
1979	7284	6549	- 10,09
1980	7312	6482	- 11,35
1981	7284	6381	- 12,39
1982	7299	6386	- 12,50
sept. 1983	7334	6337	- 13,59

Negativne razlike med normativom in dejanskim stanjem lahko hipotetično označujemo kot gibanje od kvantitete h kvaliteti. V sedemletnem obdobju v Železarni nismo toliko ukinjali proizvodnih procesov in naprav (apnenica), kot pa jih uvajali in se širili (kontiliv, naprava za vakumiranje, čistilna naprava).

Tehnološko proizvodno širjenje pomeni samo po sebi umetni prirastek normativu delavcev, ki pa se dejansko ni realiziral. Primanjkljaj delavcev postaja celo večji in to zlasti na začetnih, najmanj ovrednotenih delih in nalogah (tako normativno).

Dejansko zmanjšanje števila delavcev predpostavlja, da se:

1. notranja prerazporejanja v proizvodnem procesu vršijo formalno kot napredovanja, neformalno pa tudi v obratni smeri, da se dela in naloge vseeno izvršujejo ali pa

2. da se notranja prerazporejanja ne vršijo, ampak se je povečala intenzivnost dela na določenih delih.

Ker proizvodni rezultati ne padajo tako strmo, kot se pojavlja primanjkljaj delavcev, je mogoče sklepati, da eni in drugi kompenzacijski mehanizmi delujejo.

Bolj se torej kaže, da je na nivoju celotne dejanskega števila delavcev bolj realno kot normativ, ne zgolj zaradi dejstva, da pomanjkanje delavcev v odnosu do normativa že več let je — ob bistveno nespremenjenih obsegih proizvodnje — ampak tudi zaradi delovanja socialno demografskih omejitev. Razkošna dimenzija normativa pa vztraja izven realnih okvirov in jo slutimo kot širok manevrski prostor internih pravil napredovanja v smer višje vrednotenih del in nalog.

+ podatek vključuje znižanje-oz. zvišanje bolezenske odsotnosti v konkretnem TOZD glede na lansko leto.

Če izven te razpredelnice pogledamo na hitro ostale temeljne organizacije, nekatere razpolagajo z relativno manjšim številom delavcev glede na primerjalno lansko leto (Žičarna, Vzdrževanje, Livarna, HV Jese-nice).

Ti podatki govorijo v prid tezi, da je ocena o pomanjkanju delavcev neoprijemljivo orodje, pri čemer številke izgubijo vlogo dejstev.

Razporejanje je bilo dogovorjeno v skladu z določbami pravilnikov o delovnih razmerjih. Po določbah imajo naloge pri razporejanju strokovne službe kadrovskega sektorja kot tudi neposredni vodje dela in samoupravnih organi. Iz odgovorov intervjuvanih delavcev je videti, da tako eni kot drugi svojih nalog v celoti niso opravili. Poleg formalnosti (odločbe), ki niso bile opravljene, je najtežje in najbolj pereče vprašanje dejanskega ugotavljanja potreb. Potrebe se ugotavljajo v TOZD prek odborov za delovna razmerja, ni pa izdelanih instrumentov, s katerimi bi lahko ugotovili, ali potrebe resnično obstajajo in zato so razporejeni delavci večkrat imeli občutek, da jih v proizvodnji ne potrebujejo, oziroma da bi v proizvodnji zaposleni delavci z manjšimi organizacijskimi

Statistično nepreverjena ocena je, da so negativne razlike med normativom in staležem tem večje, čim nižji je položaj v organizacijsko tehnični delitvi dela, kjer so dela tudi najmanj ovrednotena; nasprotno pa se stanji normativa in staleža uravnava, nekje slednji celo presega prvega — na višjih položajih. Pri delih in nalogah s kvalifikacijskimi oznakami D-4, D-5, U-3, U-4 in U-6 ugotavljamo celo presežke.

Normativ torej po velikosti, izhajajoč iz načel produktivnosti dela, ni odraz ekonomskih zakonitosti dela, po vsebini pa je orodje temeljnih organizacij v službi nagajevanja in prikazovanja absolutnih potreb po delavcih, kar pomeni, da se ta dokument kadrovske organizacijske dejavnosti zaradi svoje ohlapnosti sprevača v svoje nasprotje.

Odnosi med normativom in dejanskim stanjem so v absolutnem smislu vedno prikazani kot očitni strukturni manjki, medtem ko v relativnem pogledu — glede na prej obravnavano konstantno negativno bilanco — o manjku ne moremo govoriti.

Ocena oziroma kriterij pomanjkanja delavcev je tembolj nezanesljiva ali odraz sprotne ugotovitve, ker nedvomno ni zgolj enodimenzionalna, četudi je prikazana samo tako, v številčnosti, in ne predstavlja nobene opore kakršnikoli organizirani dejavnosti. Za ilustracijo moremo navesti stalež v šestih temeljnih organizacijah ob primerjavi z lanskim letom in ob upoštevanju bolezenske odsotnosti, ki se je letos znižala. V te temeljne organizacije so bili 1983. leta prerazporejeni delavci iz delovnih skupnosti zaradi izrednih okoliščin.

	Stalež sept. 1982	Stalež sept. 1983	+ povprečno dnevno prisotnih ± delavcev
Plavž	222	225	+ 5
Jeklarna	696	703	+ 9
Valj. bl. št.	385	374	- 4
Valj. žice	173	167	- 1
HV Bela	273	272	+ 2
Elektrode	250	250	+ 21

spremembami in ustreznijem nagajevanjem ta dela lahko sami opravljali.

Čeprav z analitičnim pristopom nismo zasledovali mnenja o pozitivnih učinkih, ki jih ima delo v neposredni proizvodnji, če je organizirano tako, da je povezano z delom, katerega opravlja posameznik v delovni skupnosti, pa vseeno nekateri izmed intervjuvancev ugotavljajo, da so marsikaj pridobili, tudi za uspešnejše delo na svojih delih oz. nalogah.

Nazadnje se postavlja vprašanje, kaj v bodoče storiti? Neizogibno je dejstvo, da brez smiselnih organizacijskih sprememb, pa tudi investicij v tehnologijo, v tehnični delitvi dela ne bo mogoče odpraviti strukturnega pomanjkanja delavcev. Kar pomeni, da v relativnem pomenu zani-kan manjko, v absolutnem — kot je prikazan — dejansko je, in ga je mogoče odpravljati samo na načine, ki jih ves čas in tako rekoč neučinkovito uporabljamo: z novimi delavci, s prerazporejanjem, skratka z dodajanjem človeških rok. Drugi pristopi, tehnični in organizacijski, so navidež težji in dražji, čeprav bi imeli trajnejše pozitivne učinke.

Prikazana neoprijemljivost normativov, ki naj bi služili kot argumenti kadrovske organizacijske dejavnosti, pa zahteva veliko boljše rešitev: ugotovitev dejanskega števila potrebnih delavcev za opravljanje

planiranih del in nalog ter obsega proizvodnje, ob čemer se sedanji organizaciji delitve dela in tehnologije ne bi obravnavali kot dokončni in nespremenljivi dejstvi, kakor se v tem trenutku vidita.

Kakršenkoli poskus preobrazbe in delovno intenzivnega v kapitalno intenzivno gospodarjenje zahteva torej vlaganje v razvojno raziskovalno delo in povečanje deleža teh kadrov v strukturi zaposlenih. To je navsezadnje jasno opredeljeno tudi v družbenem planu SR Slovenije za obdobje 1981—1985:

»Če hočemo uspešno pospeševati razvoj prestrukturiranja gospodarstva, naj bi se povečalo število raziskovalcev zlasti v enotah gospodarstva. V OZD naj bi pridobivali na pomenu nosilci raziskovalnega dela, v pripravi razvojnih programov pa naj bi sodelovali tudi zunanji raziskovalci.«

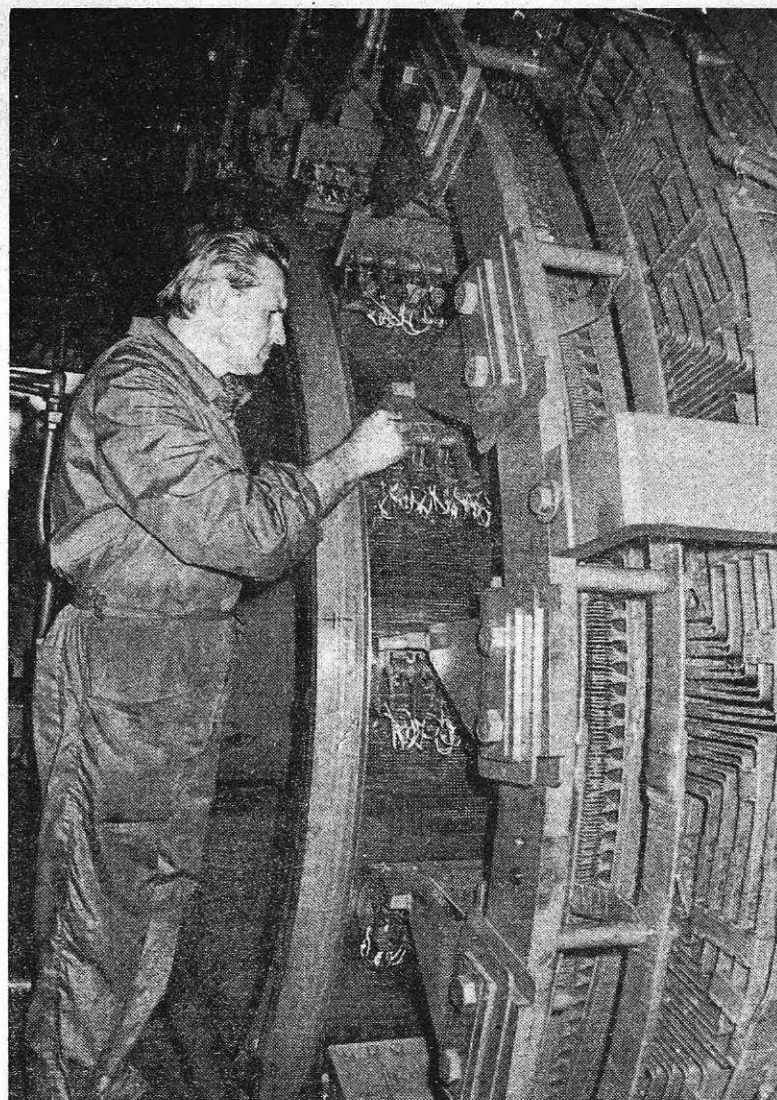
Če hočemo model ekstenzivne, na zaposlovanju temelječe rasti polagoma preseči z uveljavljanjem selektivnega modela, je nujno potrebna koncentracija raziskovalnega potenciala. To načelo na splošno več nima nasprotnikov, vendar prav tako nima uspešne realizacije. Medtem ko so lahko raziskovalne ekipe, katerih naloga je spremljanje razvoja fundamentalnih in aplikativnih znanosti in disciplin, razmeroma majhne (po 3—10 znanstvenikov za posamezno disciplino), pa morajo biti raziskovalne ekipe, katerih naloga je, da tvorno sodelujejo pri oblikovanju uporabnega znanja bistveno večje — med 80 in 120 raziskovalci za posamezno tehnološko vejo.

Pri reševanju konkretnih ali razvojnih nalog se namreč pojavi hkrati sklop problemov različnih področij. Pri takih nalogah mora skladno sodelovati večje število strokovnjakov različnih področij. Leti pa morajo biti ustrezno organizirani, imeti ustrezen dotok informacij, imeti neposreden stik s proizvodnimi metodami in biti povezani z raziskovalnimi instituti sosednjih področij. Za intelektualno delo so pomembne delovne razmere, ki so osnova dobrega ozračja in sodelovanja. Intelektualno delo zahteva torej določene pogoje dela in določene motivacijske mehanizme.

Priznati mu je treba strateško vlogo in pomen, ne pa da na podlagi skrotovičnih statistik trpimo v vrečo, po kateri tolče bič upravičene kritike, ob uradništvu še kemike, fizike, matematike in strojnike... ter jih proglašamo za nepotrebno administracijo. Kritika se usmerja na vse delavce skupnih služb delovnih organizacij na splošno, čeprav so znani podatki, da pride v SRS na 100 proizvodnih delavcev 82 neproizvodnih, v gradbeništvu in Železarni Jese-nice pa le 30. Poprečna občina (podatki za Hrvaško) ima 270 zaposlenih (ne všteti sektorja javne varnosti).

Nad občino se pnejo regije, republike, zveza — vse z nemajhno uradniško pezo. In prav iz teh krogov prihajajo mnogi predlogi za racionalizacijo delovnih področij, ki so vsi naravnani na siromašenje vitalnih delovnih sfer, vse skupaj pa prav nič ne prizadene omenjenih »strokovnih služb«. To ne pomeni, da se na tem področju v Železarni ne da marsikaj racionalizirati, pomeni pa, da moramo ločiti strokovnjake od uradništva in administracije.

Napredek je mogoč le ob aktiviranju in dinamiziranju vseh človekovih potencialov, posebno pa talentov. Intelektualnih potencialov ni mogoče aktivirati z voluntarističnimi prijemi, pozivi, resolucijami, temveč samo tako, da se vzpostavijo razmere, v katerih se sposobnost, delo, izbora-

Še zadnje delo na elektro motorju v strojnici valjarne bluming (foto S. Kokalj)

zba, znanje in talenti ne samo morajo uveljaviti, temveč morajo imeti prednost pred poprečno sposobnostjo, poprečnim delovnim rezultatom in poprečnim znanjem.

Ce tega ne dosežemo, bomo še bolj zaostajali za razvitiimi, čeprav po nekaterih podatkih že danes na področju patentov, inovacij in tehničnih izboljšav zaostajamo 50-kratno (Pretnar, Kos).

Tako pride v razvitem svetu na leto en patent na 1000 zaposlenih, v Jugoslaviji na 110.000, v Železarni pa je bil zadnji patent prijavljen 1976. leta.

Kot argument naj dodamo še tale podatek: Če izhajamo iz teoretičnega modela, po katerem so za sleherni delovni proces potrebni trije dejavniki: (živo) delo, sredstva (poenostavljeno imenovana kapital) in znanje, potem lahko na osnovi tega modela napravimo presek skozi gospodarsko dejavnost določene družbe. Jurij Bajec je na podlagi ekonometričnih metod izračunal delež teh faktorjev za Jugoslavijo (za obdobje 1963—1970) in dobil naslednje podatke: znanje prispeva k produktivnosti okrog 27 %, izobrazba okrog 12 %, kapital 42 % in zaposlenost (delo) okrog 19 %.

Iz tega lahko zaključimo, da je produktivnost funkcija dela, kapitala in znanja. V sodobnem svetu prva dva faktorja prispevata k produktivnosti manj kot 50 %, znanje (raziskovalna dejavnost in izobrazba zaposlenih) pa že prispeva več kot 50 %.

Odkrivanje vzrokov nezavidljivega stanja in iskanja poti za njegovo premagovanje nikakor ne more biti parcialno. Kakor vzrokov za nastali položaj ne moremo pripisati zgolj,

slabostim in napakam na omejenem področju (konkretno kadrovskem), saj so rezultat določenih zakonitosti razvoja v državnem, republiškem in še posebej občinskem prostoru na eni strani in odraz stihijske ekspanzije za vsako ceno, ki ne upošteva soodvisnosti načrtovanja razvoja vseh področij, na drugi strani, tako je neumestno pričakovati uspešno reševanje strukturnega manjka s preprostimi in hitrimi akcijami, ki jih bo izvajal zgolj kadrovski sektor. V spreminjanje morajo biti koordinirano in načrtno vpletene vse sfere delovne organizacije. Racionalnost na področju kadrov je možno dose-gati le z načrtnimi posegi v organizacijo dela, razporejanje, napredovanje, izobraževanje, tehnologijo, delovno okolje, razvojno-raziskovalno in inovacijsko dejavnost, z dosledno kontrolo, racionalizacijo in standardizacijo dokumentov, podatkov, ob podpori metod avtomatizacije in komputizacije. Iste cilje morata prvenstveno zasledovati in podpirati tudi sistema delitve osebnih dohodkov in družbenega standarda. Skratka potrebno je upoštevati dominantne cilje in relevantne okoliščine, v katerih naj se cilji realizirajo. Sama aktivnost pa mora na osnovi ciljev, ob upoštevanju okoliščin, reševati trenutna protislovja. Tako reševanje pomeni torej nenehno prilagajanje nepredvidljivim spremembam, ne pa avtoritarno realizacijo v začetku zastavljenih ciljev. Parcialno in kratkoročno reševanje tako vitalnih področij nas vodi zgolj v smeri novih porazov.

Po podatkih iz analiz povzel Bojan Erjavšek

Železarski globus

ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA

Po zahodnonemških podatkih je bil leta 1982 delež kontinuirno odlitega jekla v dvajsetih državah z večjo železarsko proizvodnjo, vključno z Jugoslavijo, naslednji:

država	%
Japonska	79
Avstrija	77
Švedska	76
Zvez. rep. Nemčija	62
Južnoafriška rep.	62
Francija	59
Italija	59
Jugoslavija	47
Španija	42
Brazilijska	41
Velika Britanija	39
Belgija	33
Kanada	33
Nizozemska	31
Mehika	30
ZDA	29
Romunija	21
Luksemburg	19
Avstralija	18
Sovjetska zveza	12

Tabela je zanimiva, saj kaže, da so nekatere državno z močno razvito železarsko industrijo, kot sta ZDA in Sovjetska zveza, v spodnjem delu lestvice, medtem ko je Japonska na prvem mestu in to tudi ustreza tehnološki razvitosti in sodobnemu konceptu njenih železarn. Tudi jugoslovanske železarne so na solidnem mestu, vendar je treba upoštevati nizko proizvodno surovega jekla, ki je dosegla lani 4,1 milijona ton. V ZDA in Sovjetski zvezi se je danes delež kontinuirno odlitega jekla že nekoliko izboljšal, ker je leta 1983 pričelo obratovati nekaj novih naprav za kontinuirno vlivanje jekla.

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

Ameriška železarska družba Bethlehem Steel Co je prodala japonski železarski družbi Sumitomo Metal Industries licenco za izdelovanje z aluminijem preplečene jeklene pločevine, imenovane Galvalume. Tako bodo pričeli izdelovati to pločevino tudi v japonskih železarnah. Znano je, da je ta pločevina pri enaki debelini šestkrat bolj odporna proti koroziji kot običajna pocinkana pločevina.

Vsakih pet let je treba gasilni aparat sprazniti in ga tlačno preizkusiti z vodo (foto S. Kokalj)

OBSEŽEN DNEVNI RED NA SEJAH VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE JESENICE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Temeljno javno tožilstvo v skladu z zakonskimi pooblastili.

DELO TEMELJNEGA SODIŠČA V KRANJU ENOTE JESENICE V LETU 1983

Pet sodnikov in dvanajst administrativnih delavcev enote na Jesenicah je v letu 1983 rešilo 8087 zadev, med temi 1714 pomembnejših, kar kaže na izreden obseg dela. Na področju preiskav so lani obravnavali 103 zadeve. Večina primerov se nanaša na prekrške, storjene zoper družbeno in zasebno premoženje. Taki prekrški večinoma prevladujejo tudi pri mladoletniški kriminaliteti. V upadajočem številu gospodarske kriminalitete, kar za 31 % pa je bilo več kazenskih zadev kot leto poprej, od tega več kot polovico zoper družbeno in zasebno premoženje. Sicer pa je struktura kaznivih dejanj približno takšna, kot je navedena pri Temeljnem javnem tožilstvu. Obseg kaznivih dejanj, ki se preganjajo na zasebno tožbo, je v upadajočem, pravnih zadev pa je bilo nekaj več kot leta 1982. Skoraj polovica sporov je bila iz zakonske zveze in družinskih razmerij (152). Mandatnih tožb je bilo 851, kar je 100 % več kot leta 1982. Tudi ta enota se je v lanskem letu srečevala s finančnimi problemi.

DELO JAVNEGA PRAVOBRANILSTVA GORENJSKE V LETU 1983

Javno pravobranilstvo Gorenjske opravlja delo za pet gorenjskih občin, ki jih zastopa pred sodišči in drugimi organi glede njihovih premoženjskih pravic in koristi. Lani so v obravnavo prejeli 1190 zadev, kar je nekaj manj kot v letu 1982. Pri pravnih zadevah je bila vrednost sporov, v katerih je pravobranilstvo zastopalo občine in krajevne skupnosti, 2.667.028 din. Večina sporov je bila rešena na miren način, v 38 primerih pa je bila vložena tožba, od tega je bilo 25 sporov uspešno končanih. Izterjava neporavnanih obveznosti je bila kar petkrat večja kot leta 1982. Okrog 80 % obsega dela so predstavljale pogodbe, oziroma presoja pogodb in pravno mnenje, ki za devajo promet z nepremičninami med družbenim in zasebnim sektorjem. Vrednost nepremičnin, ki so bile v pravnem prometu, je znašala 574.457.463 din. V trinajst primerih je bila ugotovljena višja oziroma nižja kupnina, zaradi česar bi bila družbena lastnina brez intervencije pravobranilstva oškodovana za 1.450.000 din.

DELO OBČINSKEGA SODNIKA ZA PREKRŠKE

Sodišče ima še vedno zasedeni le dve sodniški mesti, čeprav so sistemizirana tri, kar zahteva večjo delovno odgovornost obeh zaposlenih, še posebno, če upoštevamo še dežurstvo. V lanskem letu je bilo vloženih 1982 zadev, poleg 737 ostalih iz leta 1982. Lani je bilo izrečenih denarnih kazni v višini 2.735.500 din. Pristojnim organom za družbene prihodke je bilo poslanih v izvršitev 441 zadev, od katerih je bilo izvršenih le 213 zadev. Zaporno kazen sta sodnika izrekli v 149 primerih.

DELO SLUŽBE PRAVNE POMOČI OBČINE

Služba je lani nudila pravno pomoč občanom in delovnim ljudem v obsegu, kot to določa zakon, razen zastopanja, čemur je bila glavna ovira nepopolna kadrovska zasedenost službe. Lani je služba opravila 702 zadevi, kar je 10 % več kot leto poprej, ustvarila pa 418.761 din dohodka ali 18,2 % več kot leta 1982. Pravno pomoč je iskalo 400 občanov, v kar ni všteta množica občanov, ki so iskali samo pravni nasvet ali informacijo. Zaradi preobremenjenosti je služba zavrnila le pet strank. Zanimivo pa je, da v letu 1983 pravne pomoči ni iskala nobena OZD. Služba, kot delovna organizacija posebnega družbenega pomena, ki bo svojo dejavnost opravljala za jeseniško in radovljiško občino, ima vrsto težav pri svojem konstituiranju.

SODIŠČE DRUŽBENEGA DELA V KRANJU

Poročilo ugotavlja, da se število vloženih spornih zadev v zadnjih treh letih umirja. Za vseh pet gorenjskih občin je sodišče v letu 1983 obravnavalo 782 zadev, od tega je bilo na novo vloženih 615 zadev. Od skupnega števila na jeseniško občino odpade 155 zadev ali približno toliko kot leta 1982. Rešenih je bilo 670 zadev. Najobsežnejši so spori iz de-

lovnega razmerja, ki jih je bilo skupaj 522, med temi pa so prevladovali denarni zahtevki (255). Sodišče ugotavlja, da v organizacijah združenega dela še niso v celoti usklajene določbe samoupravnih splošnih aktov z zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih, zakonom o razširjeni reprodukciji in minulem delu, zveznim in republiškimi zakonom o splošni ljudski obrambi. Samoupravni splošni akti ponekod še vedno povzemajo le splošne zakonske določbe in ne urejajo posebnosti, dogaja se, da so brez akta o razvidu del in nalog, pa tudi način sprejemanja samoupravnih splošnih aktov ni vedno pravilen. Poročilo tudi ugotavlja, da se v sistemu določanja osebnih dohodkov še vedno pojavljajo nepravilnosti, kot razvrščanje v grupe, ocenjevanje delovnega mesta namesto del in nalog, premalo konkretna merila za kvaliteto in učinkovitost, predvsem pa zapletenost sistema. Sodišče združenega dela ocenjuje tudi pozitivno vlogo služb pravne pomoči, kajti predlogi na ta način prihajajo popolnejši in bolj pravno utemeljeni, kar omogoča hitrejšo delo sodišča.

DRUŽBENI PRAVOBRANILEC SAMOUPRAVLJANJA JESENICE

Aktivnost pravobranilca se je tudi v lanskem letu nadaljevala na spremljanju razmer v OZD s poudarkom na spremljanju uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije prek planov OZD. Ena njegovih glavnih nalog je bila analiza sedanjega stanja samoupravne normativne urejenosti v OZD, pri čemer poročilo ugotavlja, da stanje ni zadovoljivo, kar še posebno velja za manjše organizacije združenega dela. Poseben problem predstavlja to, da OZD še vedno nimajo opredeljenih kriterijev za tekoče ugotavljanje motenj v svojem poslovanju. Velik odstotek zadev predstavlja problematika, ki izhaja iz neustrezne delitve dohodka, pri čemer vpliv delavcev praktično ni upoštevan. V letu 1983 se je največ obravnavanih zadev nanašalo na delovna razmerja, sicer pa so v zadnjih dveh letih v porastu odškodninski zahtevki zaradi nesreč pri delu. Pri tem družbeni pravobranilec samoupravljanja ugotavlja, da se vloge, zahtevki, pritožbe in podobno s tega področja, ki jih delavci naslavljajo na ustrezne samoupravne organe, ne obravnavajo v skladu s formalnimi predpisi. Veliko problemov je tudi s področja stanovanjskih zadev, predvsem nepravilno vračanje solidarnostnih stanovanj, zaradi česar je zahteval ugotovitev krivde vodilnih in strokovnih delavcev v OZD za tako stanje. Ob vseh teh kršitvah pa družbeni pravobranilec samoupravljanja ugotavlja, da kljub temu, da sprotne seznanja organe samoupravne delavske kontrole, le-ti ne odgrajajo svoje vloge.

DELO UPRAVE INŠPEKCIJSKIH SLUŽB ZA GORENJSKO

Poročilo navaja, da je delo uprave potekalo v skladu s programom dela, ki ga je za jeseniško občino potrdil izvršni odbor Skupščine občine. Povzetek poročila navaja le delo inšpekcijskih služb v jeseniški občini, in sicer: inšpektorata dela, požarnega inšpektorata, urbanističnega inšpektorata, kmetijske inšpekcije, gozdarske inšpekcije, veterinarske inšpekcije, tržnega inšpektorata, sanitarnega inšpektorata, gradbene inšpekcije, inšpekcije javnih cest, vodnogospodarske inšpekcije in prometne inšpekcije.

DELO LOKALNE RADIJSKE POSTAJE TRIGLAV JESENICE

Izhajajoč iz programske usmeritve je radio Triglav v letu 1983 posredoval 1153 ur programa, kar je 8 % več kot leto poprej. Eden od vzrokov za večji obseg je tudi podaljšanje časa za oddajanje čestitk poslušalcev, kar prispeva k doseganju boljšega finančnega rezultata. Govorni del je ostal v primerjavi s prejšnjimi leti domala nespremenjen in je obsegal 518 ur programa, glasbenega programa pa je bilo 633 ur. Ob vsem tem so v lanskem letu pripravili tudi 780 minut programa za radio Ljubljana. V lanskem letu je lokalna radijska postaja Triglav začela sodelovati tudi z radiom Carintie. Tako sta obe postaji skupaj pripravili 22 oddaj (vsaka po 40 minut) o turizmu oziroma glasbenih oddaj. Poročilo ugotavlja, da so rezultati dela obetavni, čeprav program pripravljajo le pet delavcev. Poseben problem predstavlja zastarela in iztrošena tehnična oprema, za kar so lani začeli zbirati namen-

ska sredstva. Finančno je bilo lansko leto uspešno zaradi večjih lastnih dohodkov. Sicer pa je vsakoletno dogovarjanje s podpisniki samoupravnega sporazuma o svobodni menjavi dela z LRP Triglav dolgotrajno in težavno, nekateri od podpisnikov pa celo zavračajo svoje vsakoletne obveznosti.

(Vsa obravnavana poročila so v Delegatu objavljena v povzetkih.)

PROGRAM RAZVOJA TRIGLAVSKEGA NARODNEGA PARKA

Gradivo ni objavljeno v Delegatu, delegati in konference delegacij ga bodo prejele naknadno v posebnem dopisu.

PODELITEV DOMICILA VII. SNO- UB FRANCE PREŠEREN

Delegatom je predložen v razpravo in sprejem predlog odloka o podelitvi domicila VII. slovenski narodnoosvobodilni brigadi France Prešeren, kateri so domicil podelile že vse gorenjske občine. Naj pri tem omenimo, da bo letos 19. julija preteklo 40 let, odkar je ta brigada vdrila v delavsko taborišče v Podmežakli na Jesenicah in da se je brigadi takrat priključilo okrog 100 delavcev, predvsem Primorcev in Francozov. Sicer pa je bila to edina gorenjska brigada, ki je bila med drugim tudi šola in vir kadrov za ostale borbene enote na Gorenjskem. V brigado je bilo vključenih tudi veliko borcev iz jeseniške občine.

O IZVAJANJU DOGOVORA O URESNIČEVANJU DRUŽBENE USMERITVE RAZPOREJANJA DOHODKA V LETU 1983

To je spremljajoči dokument letne resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije ter na osnovi resolucije podrobno opredeljuje razporejanje dohodka in oblikovanje sredstev za osebne dohodke ter skupno porabo delavcev. Na osnovi zaključnih računov poročilo ugotavlja, da je primerljivi dohodek jeseniškega gospodarstva v letu 1983 porastel za 35,3 %. Na podlagi določil dogovora bi se lahko masa bruto osebnih dohodkov povečala za 30,9 %, dejansko pa se je za 28,1 %. Tako jeseniško gospodarstvo v letu 1983 ni bilo kršitelj dogovora.

Poprečni čisti osebni dohodek na zaposlenega v gospodarstvu občine je znašal 18.227 din, kar je 27,4 % več kot v letu 1982. Število zaposlenih se je v primerjavi z letom poprej zmanjšalo za 89 delavcev.

Po podatkih iz zaključnih računov je v lanskem letu za osebne dohodke namenilo preveč sredstev kar 28 OZD s področja gospodarstva, med temi pa le deset brez upravičljivih razlogov. Izvršni svet Skupščine občine je na osnovi dogovora sprejel sklep, da morajo vsi kršitelji preveč izplačane osebne dohodke poračunati do konca leta 1984.

Na področju negospodarstva oziroma družbenih dejavnosti se je masa bruto osebnih dohodkov povečala za 26,5 %, kar je pod dogovorjeno mejo. Poprečni mesečni čisti dohodek na zaposlenega je znašal 18.337 din. Na področju negospodarstva je formalno kršilo dogovor osem OZD oziroma delovnih skupnosti, kar je manj kot leto poprej, pa tudi pri tem je šlo za predhodno dogovorjene nove dejavnosti in s tem povezane nove zaposlitve, kar pa ni kršitev dogovora.

Sredstva, namenjena za skupno porabo, so v gospodarstvu v lanskem letu porasla za 13,6 %, kar je v okviru dovoljenega povečanja, vendar pa je dogovor kršilo 19 OZD. Negospodarstvo je v lanskem letu v celoti kršilo določila dogovora in v okviru tega 12 OZD. Vse prekoračitve pa so bile utemeljene in tako nobena OZD ni bila kršiteljica dogovora pri izplačilih skupne porabe.

GRADNJA OBJEKTOV S SREDSTVI DRUGEGA SAMOPRISPEVKA

O gradnji objektov s sredstvi drugega samoprispevka v občini smo v Železaru že poročali, omenimo naj le, da je bilo do 1. junija letos zbranih 134.401.073,35 din (od junija 1981). Drugi prihodki v ta namen pa so znašali še 14.300.465,75 din, in sicer obresti od vezanih sredstev, posojilo Skupščine občine Jesenice in združena amortizacija Vzgojnoizobraževalnega zavoda Jesenice. Mesečno se s samoprispevkom zbere okrog 5,5 milijona dinarjev. Drugi samoprispevek je namenjen za izgradnjo šolskega in vzgojnoizobraževalnega prostora pri osnovni šoli 16. december v Mojstrani in osnovni šoli Karavanskih kurirjev NOB na Koroški Beli.

SPREMEMBA IN DOPOLNITEV STATUTA OBČINE

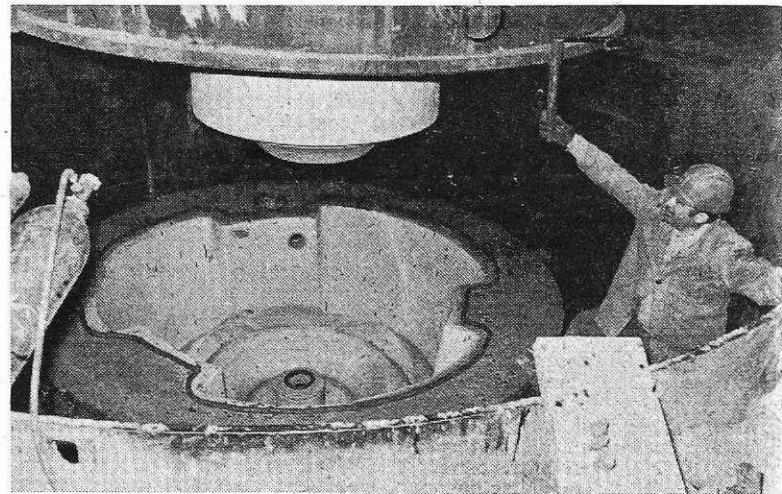
Vsi trije zbori Skupščine občine Jesenice so 30. marca 1982 sprejeli statut občine, vendar so bili kasneje sprejeti nekateri zakoni, ki med drugim tudi neposredno vplivajo, oziroma narekujejo spremembo občinskega statuta. Zato je delegatom vseh treh zborov predlagan sklep o imenovanju 13-članske komisije za pripravo sprememb in dopolnitev statuta občine Jesenice.

PREDLOG KRITERIJEV ZA DELITEV SREDSTEV PRORAČUNA ZA KRAJEVNE SKUPNOSTI

Delegatom zbora krajevnih skupnosti je predložen v razpravo in

sprejem tudi predlog kriterijev za delitev sredstev proračuna občine Jesenice za financiranje osnovne dejavnosti in funkcioniranje delegatskega sistema krajevnih skupnosti v občini Jesenice za leto 1984. Po tem predlogu so krajevne skupnosti razdeljene v tri skupine, in sicer do 1000 prebivalcev, od 1001 do 3500 prebivalcev in od 3501 prebivalcev dalje. S sredstvi občinskega proračuna se bodo v krajevni skupnostih zagotavljali pogoji za:

1. izvajanje osnovne dejavnosti (krajevna samouprava, delegatski sistem in družbenopolitične organizacije),
2. materialno osnovo delovanja,
3. opravljanje nalog s področja SLO in družbene samozaščite in
4. informiranje.

Stavljanje forme za odlitek v jeklolivarni (foto S. Kokalj)

SEJE ŠESTIH SKUPŠČIN INTERESNIH SKUPNOSTI

Prihodnji teden se bo v jeseniški občini zvrstilo kar šest sej skupščin samoupravnih interesnih skupnosti, kar se seveda povezuje s skupnim sklicem in objavo gradiva v Delegatu, glasilu Skupščine občine Jesenice in samoupravnih interesnih skupnosti občine. Sicer pa si na kratko ogledimo, o čem bodo razpravljali in odločali delegati v posameznih skupnostih.

Na vseh sejah skupščin samoupravnih interesnih skupnosti: za socialno varstvo, izobraževalne skupnosti, kulturne skupnosti, skupnosti socialnega skrbstva, telesno kulturne skupnosti in skupnosti otroškega varstva bodo obravnavali osnutek smernic za pripravo dolgoročnega družbenega plana občine Jesenice v obdobju 1986–1995 in za nekatera področja do leta 2000 ter osnutek smernic za pripravo družbenega plana občine Jesenice v obdobju 1986–1990 in sklepali o pripravi srednjeročnih in dolgoročnih planskih dokumentov za svoja območja. Razen tega bodo vse skupščine, razen kulturne in telesno kulturne, obravnavale tudi predlog samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialnovarstvenih pravic. O osnutku so delegati že razpravljali, tokrat pa je delegatom predložen v razpravo in sprejem. Naj omenimo, da ta sporazum sprejemajo vse navedene skupnosti v slovenskih občinah in na republiškem nivoju. V posameznih skupnostih pa bodo obravnavali še:

SKUPNOST SOCIALNEGA VARSTVA: poročilo o družbeni skrbi socialno ogroženim občanom v letu 1983, ki je bilo v celoti objavljeno v osmi številki Delegata, kot gradivo za razpravo v vseh treh zbora Skupščine občine Jesenice in je bila o tem tudi objavljena širša informacija v Železaru. Naj omenimo le, da je lansko leto znašala vsota vseh socialnovarstvenih pomoči v občini 76.796.990 dinarjev ali 16 % več kot leta 1982. Razen tega bodo delegati obravnavali še poročilo o poteku akcije financiranja humanitarnih organizacij v letošnjem letu in poročilo o organiziranju in izvajanju sosedске pomoči borbem in ostarelim občanom.

IZOBRÁŽEVALNA SKUPNOST: Delegati bodo poleg že navedenega obravnavali in sprejemali tudi predlog pravilnika o delovanju odbora za samoupravni nadzor, poročilo o gradnji objektov iz drugega občinskega samoprispevka (krajši povzetek lahko preberete v današnji številki v objavljenem gradivu za seje vseh treh zborov Skupščine občine Jesenice), poročilo o delu Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice in predlog sklepa, s katerim bodo pooblastili izvršilne organe svoje skupščine, da sprejemajo finančne odločitve.

KULturna SKUPNOST: Poleg že navedenega bodo delegati obravnavali tudi osnutek odloka o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov v občini, ki sta ga pred tem obravnavala zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti Skupščine občine, po obravnavi na tej seji pa bo predložen tudi v širšo javno razpravo, nadalje informacijo o ustanovitvi Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Kranj, kar dejansko pomeni le prilagajanje sedanjega Zavoda za spomeniško varstvo Kranj novemu zakonu in razširitev

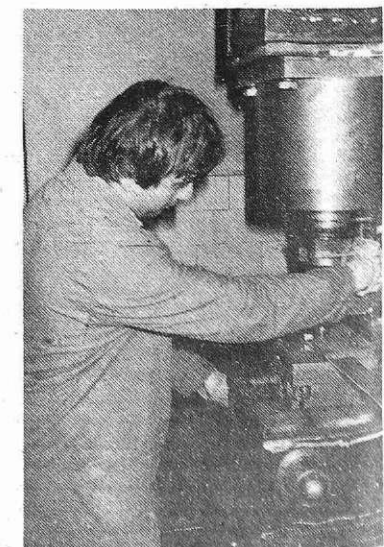
delovanja zavoda še za občino Domžale in Kamnik; problematiko knjižničarstva v jeseniški občini in informacijo o reorganizaciji kulturnih dejavnosti v okviru amaterskega gledališča Tone Čufar, oziroma njegovih službah.

SKUPNOST SOCIALNEGA VARSTVA: Razen že v uvodu navedenega in običajnih točk dnevnega reda (potrditev zapisnika zadnje seje, volitev in delegatskih vprašanj) delegatom v razpravo in odločanje ni predloženo drugo gradivo.

TELESNOKULturna SKUPNOST: Poleg gradiv v zvezi z družbenimi plani, kakor smo že v uvodu omenili, bodo delegati obravnavali še osnutek družbenega dogovora o stimuliranju športnikov občine mednarodnega, zveznega in perspektivnega razreda, kar naj bi tem športnikom zagotovilo primerne pogoje za delo in življenje, nadalje predlog razdelitve sredstev za investicije in vzdrževanje telesnokulturnih objektov v letu 1984, ki skupaj znašajo 8.002.500 din, od tega Komunalna skupnost Jesenice po sporazumu daje 5.752.500 din in na koncu še predlog statutarnega sklepa o spremembi števila delegatskih mest v zboru izvajalcev.

SKUPNOST OTROŠKEGA VARSTVA: Delegati bodo na seji skupščine poleg običajnih točk dnevnega reda obravnavali še zadeve, ki smo jih navedli že v uvodu.

Ob tem naj opozorimo delegate vseh skupščin na Analizo razvojnih možnosti SR Slovenije v obdobju 1986–1995/2000 in Predlog smernic za dolgoročni plan SR Slovenije, ki sta bila objavljena v prilogi delegatskega Poročevalca 16. marca in 17. aprila letos. Za bolj konstruktivno razpravo na sejah svojih skupščin o planskih dokumentih bi si morali ogledati navedena dokumenta, predvsem za svoja interesna področja.

Sodelavec pri pripravi vzorcev v OTK (foto S. Kokalj)

OB 20. JUNIJU — DNEVU CIVILNE ZAŠČITE POMEMBEN OBRAMBNI DEJAVNIK

V organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, krajevnih skupnostih in v občinah ob dnevu civilne zaščite izvajajo številne množične samozaščitno-obrambne aktivnosti delovnega značaja, da bi okrepili usposobljenost in pripravljenost vsakega posameznika in celotne družbene skupnosti za zaščito in reševanje prebivalstva, materialnih in drugih dobrin v primeru naravnih in drugih hudih nesreč, vojne in izrednih razmer.

Težišče teh aktivnosti je vedno v družbeni bazi, v vseh okoljih, kjer delovni ljudje in občani živijo in delajo, usmerjene pa so v preverjanje pripravljenosti in v množično usposabljanje delovnih ljudi in občanov za samozaščito, samopomoč in vzajemno pomoč. V tem letu aktivnosti ob dnevu civilne zaščite potekajo v okviru množične družbene akcije »Nič nas ne sme presenetiti«, ki jo je spodbudila in vodila republiška konferenca SZDL Slovenije. V skladu z dogovorom o razglasitvi dneva civilne zaščite in na pobudo sveta za civilno zaščito pri zveznem sekretariatu za ljudsko obrambo je uveljavljena praksa, da se vsako leto ob tem dnevu organizirajo in izvedejo tudi razne samozaščitno-obrambne aktivnosti zveznega pomena v eni izmed naših socialističnih republik in avtonomnih pokrajin.

Izhajajoč iz koncepta in doktrine splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite in potrebe po nenehnem poglobljanju procesov podružbljanja obrambnih in samozaščitnih funkcij se s temi aktivnostmi poudarja vloga in pomen civilne zaščite kot strateške komponente splošne ljudske obrambe in pomembne organizirane sile družbene samozaščite v miru, preverja dosežki in spodbuja nadaljnji razvoj na tem področju ter pogloblja medsebojno sodelovanje socialističnih republik in avtonomnih pokrajin v pripravi civilne zaščite na temelju socialistične solidarnosti ter bratstva in enotnosti narodov in narodnosti Jugoslavije.

Aktivnosti ob dnevu civilne zaščite v tem letu se izvajajo v okviru vsesplošne družbene akcije NNNP '84. Štabi za civilno zaščito so vse aktivnosti načrtovali v skladu z izhodišči in usmeritvami za akcijo NNNP '84, ki jih je sprejel svet za SLO in družbeno samozaščito pri predsedstvu republiške konference SZDL Slovenije ter usmeritvami republiškega štaba za civilno zaščito. Vse naloge in aktivnosti civilne zaščite so usklajene po predvidenem terminskem planu v okviru organov usklajevanja in vodenja akcije NNNP, v občinah, krajevnih skupnostih, organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih. V obdobju od septembra 1980 do marca 1983 so se v okviru akcije NNNP intenzivno odvijale raznovrstne obrambno samozaščitne aktivnosti vseh subjektov SLO in družbene samozaščite v skladu s sprejetimi izhodišči in usmeritvami na:

- intenziviranje organizacijsko-kadrovskih priprav civilne zaščite s ciljem, da se izpolni njena organiziranost v vsaki samoupravni organizaciji in skupnosti, soseski, ulici, zaselku, vasi, stanovanjski zgradbi in v drugih življenjskih in delovnih okoljih;
- pospeševanje izvajanja programov usposabljanja in opremljanja vseh struktur civilne zaščite;
- preverjanje in izpolnjevanje novih načrtov civilne zaščite ter dograjevanje planskih dokumentov, s katerimi se načrtuje nadaljnji razvoj civilne zaščite;
- krepitev mobilizacijske pripravljenosti in sposobnosti štabov in enot ter drugih dejavnikov civilne zaščite;
- izpolnjevanje organizacijskih in materialnih priprav po posameznih ukrepih in na izvajanju drugih priprav civilne zaščite.

Osnovni namen množičnih praktičnih aktivnosti, katerih težišče je usmerjeno predvsem v temeljne samoupravne organizacije in skupnosti in družbenopolitične skupnosti je:

- preverjanje mobilizacijske pripravljenosti in sposobnosti vseh struktur civilne zaščite;
- preverjanje organiziranosti, usposobljenosti in opremljenosti delovnih ljudi in občanov za samopomoč, samoznaščito in vzajemno pomoč ter štabov, enot in drugih subjektov civilne zaščite za izvajanje ukrepov civilne zaščite, s posebnim poudarkom na ukrepih, ki so posebnega pomena za zaščito in reševanje v pogojih uporabe sodobnih RBK borbenih sredstev v vojni;
- preverjanje funkcionalne povezanosti in usklajenosti delovanja različnih struktur civilne zaščite (samopomoč, enote CZ, OZD, družbene organizacije, ki se glede na svojo redno dejavnost vključujejo v CZ, centri OA itd.) ter usklajenosti delovanja civilne zaščite z drugimi sestavinami SLO in družbene samozaščite.

Vse obsežnejše vaje so zasnovane kot združene vaje sestavin SLO in družbene samozaščite. V vaje v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih pa tudi v širše vaje in druge oblike praktičnega preverjanja usposobljenosti in pripravljenosti za obrambo in zaščito je ustrezno vključeno vse prebivalstvo, ne glede na spol in starost. Akcije oziroma izvajanje nalog za zaščito in reševanje prebivalstva, materialnih in drugih dobrin na vajah in v drugih oblikah praktičnih aktivnosti, v skladu s svojo vlogo in nalogami vodijo štabi civilne zaščite in poveljniški kader po načrtih.

V juniju je tudi sejem opreme in sredstev civilne zaščite v Kranju, potekajo pa tudi svečane seje štabov civilne zaščite, na katerih obravnavajo dosežke in problematiko dosežanj dela in aktualne naloge nadaljnjega razvoja civilne zaščite ter podeljujejo priznanja in značke najzaslužnejšim posameznikom, štabom in enotam CZ, organom, organizacijam in skupnostim.

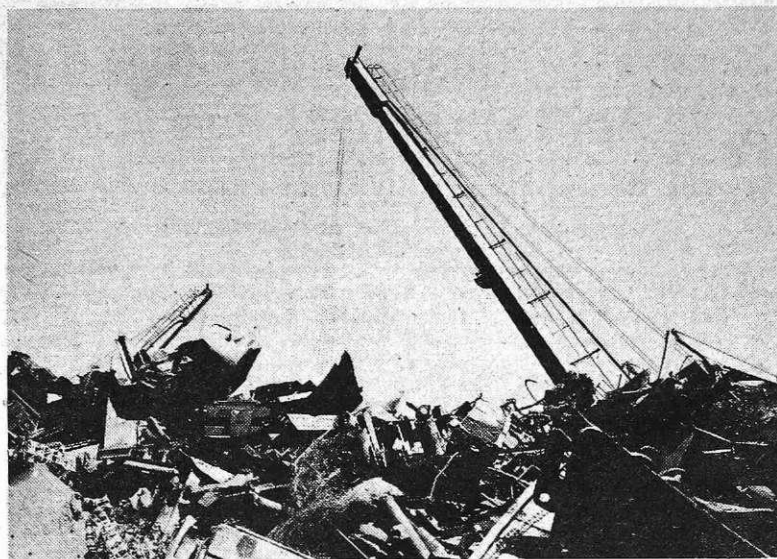
Vse množične aktivnosti imajo delovni značaj in so usmerjene v usposabljanje ter krepitev organizacijsko-kadrovskih in strokovno-operativne pripravljenosti in sposobnosti vseh delov sistema civilne zaščite, s posebnim poudarkom na izpolnjevanju v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih. Vse aktivnosti so usklajene s programsko aktivnostjo skupne družbene akcije NNNP, s programom vaj obrambno samozaščitnih struktur v občinah ter z aktivnostmi ob proslavah. Pri načrtovanju zaključnih aktivnosti je osrednja pozornost namenjena tistim ukrepom in nalogam, ki so najpomembnejše za delovanje v vojnih razmerah in v primeru naravnih nesreč. V vseh aktivnostih morajo priti do izraza vloga in naloge vseh družbenih dejavnikov, ki se vključujejo v dejavnost civilne zaščite v organizacijah združenega dela in drugih organizacijah in društvih, ki se v svoji redni dejavnosti ukvarjajo z zaščito in reševanjem človeških življenj ter materialnih in drugih dobrin.

Osnovni namen in cilj vseh vaj civilne zaščite je, da se preizkusi funkcionalna povezanost in usklajenost delovanja vseh struktur SLO in družbene samozaščite in njihova učinkovitost pri obrambi in množični zaščiti in reševanju prebivalstva, materialnih in drugih dobrin v pogojih uporabe sodobnih napadalnih sredstev. V vaji sodelujejo enote in štabi teritorialne obrambe, JLA, civilne zaščite, narodne zaščite, organi za notranje zadeve in druge strukture SLO in družbene samozaščite. V okviru CZ poleg samozaščite, samopomoči in vzajemne pomoči delovnih ljudi in občanov ter štabov in enot civilne zaščite občine, sodelujejo vse strukture, ki se v skladu s sistemom civilne zaščite vključujejo v zaščito in reševanje (gasilske, zdravstvene, komunalne, gradbene ter

druge organizacije in društva, Rdeči križ, radioamaterji, taborniki in drugi).

Doslej izvedene vaje so pokazale dobro stopnjo pripravljenosti zlasti civilne zaščite. Te vaje in druge vaje, izvedene v zadnjem obdobju delovanja v okviru akcije NNNP, potrjujejo, da smo pri krepitev naše obrambne, varnostne in zaščitne pripravljenosti dosegli pomemben napredek. Pri uresničevanju zasnove SLO in družbene samozaščite smo dosegli stopnjo, ki ob intenzivni mobilizacijski vlogi in pobudi vseh organiziranih socialističnih sil, z zvezo komunistov na čelu, že prerašča v množično družbeno samozaščitno in obrambno gibanje delovnih ljudi in občanov.

Svetislav Nikolić

Na nasipu (foto F. Sluga)

XVI. SREČANJE GORENJSKIH AKTIVISTOV V MENGŠU

Srečanje gorenjskih aktivistov Osvobodilne fronte je postalo že tradicionalna oblika negovanja bojnega tovarštva ter oblika obujanja borbeno-revolucionarnih tradicij. Doslej so gorenjske občine: Kamnik, Škofja Loka, Kranj, Trzin, Radovljica, Jesenice, Ljubljana-Siška ter Domžale priredile že 15 takšnih srečanj.

Letos sta pripravljala odbora pri občinski konferenci SZDL Domžale in pri krajevni konferenci SZDL Mengeš pripravila že XVI. srečanje, in sicer ob 40-letnici prvega takega zbora, ki so ga organizirali v maju 1944. na Jelovici. Ta manifestativno-politična prireditev, ki bo združila predvsem nekdanje borce in aktiviste, pa tudi druge občane gorenjskih občin, bo v **nedeljo, 24. junija, ob 10. uri**, pri osnovni šoli narodnega heroja Matije Blejca-Matevža v Mengšu.

Mengšani so se za to priložnost izredno potrudili in so pripravili bogat kulturno-umetniški program, v katerem bodo nastopile vse tri godbe občine, združeni pevski zbor občine in recitatorji. Slavnostni govornik bo Marjan Rožič, predsednik zvezne konference SZDL Jugoslavije.

OB 40-LETNICI PRVEGA POSVETOVANJA GORENJSKIH AKTIVISTOV OF

Letošnji XVI. zbor gorenjskih aktivistov OF v Mengšu sovпада s 40-letnico njihovega prvega posvetovanja na partizanski Jelovici od 13. do 15. maja 1944, ki je bilo pomembna prelomnica v narodnoosvobodilnem gibanju na Gorenjskem, posebej v razvoju in delovanju Osvobodilne fronte in njenih množičnih organizacij, med njimi zlasti Delavske enotnosti, v graditvi ljudske oblasti ter v mobilizaciji in organiziranju gmetne pomoči narodnoosvobodilni vojski. Na njem so aktivisti kritično pregledali rezultate svojih prizadevanj pri uresničevanju naloge, naj zajamejo »v OF prav vse, kar čuti slovensko« in naj politično aktivirajo vse patriotske in antifasistične sile na Gorenjskem, ki jo je dalo gorenj-

skim političnim forumom na prelomu 1942/43 vodstvo slovenskega narodnoosvobodilnega gibanja, hkrati pa so jasno začrtali bodoče naloge.

Sklepi kočevskega Zbora odposlancev slovenskega naroda, II. zasedanja AVNOJ in zasedanja SNOS v Črnomlju, uspehi NOV in zavezniške vojske, okrepljena aktivnost kontrarevolucionarnih sil in potreba po okrepitev narodnoosvobodilnega gibanja v sklepnem obdobju vojne so terjali, da posvetovanje odpravi vse pojave sektaške ozkosti, oportunizma, lokalpatriotizma in druge ovire za nadaljnjo krepitev NOB na Gorenjskem. Že samo dejstvo, da so lahko organizirali tako velik zbor in da so na njem tudi izvolili pokrajinski odbor OF, na posebni konferenci pa še pokrajinski odbor Delavske enotnosti, priča, da je organiziranost in aktivnost OF na Gorenjskem do spomladi 1944 kljub nasilju nemškega okupatorja dosegla velik razmah.

Prvega posvetovanja pri planšarskih kočah na Mostah na Jelovici se je udeležilo preko 120 političnih delavcev iz vseh štirih gorenjskih okrožij: iz jeseniškega, kranjskega, škofjeloškega in kamniškega, predstavnik glavnega štaba NOV in VOS je bil njegov politični komisar Boris Kraigher, v imenu CK KPS se ga je udeležila Lidija Šentjura, izvršni odbor OF, SNOS in AVNOJ je zastopal Aleš Bebler, štab IX. korpusa njegov politični komisar Janez Hribar, kot delovni predsednik pa ga je vodil France Perovšek.

Temeljni politični referat je podala Lidija Šentjura, ki je orisala stanje narodnoosvobodilnega gibanja v Sloveniji in Jugoslaviji ter tedanje politične razmere v svetu, ob sklepu pa nakazala bodoče naloge. Sekretar oblastnega komiteja KPS in pokrajinskega poverjenika OF Maks Krmelj-Matija je imel referat o razvoju in nalogah narodnoosvobodilnega gibanja na Gorenjskem, ki so ga nato dopolnili sekretarji okrožnih odborov OF s podrobnejšimi podatki o političnih razmerah in organiziranosti ter zlasti o aktivnosti na področju partizanskega gospodarstva in mobilizacije v posameznih predelih. Iz teh poročil se vidi, da je bila tedaj »politična situacija najbolj ugodna v kamniškem okrožju«, da so bili po vseh okrožjih osnovani okrožni in okrajni odbori OF, mreža krajevnih odborov OF pa je z redkimi izjemami zajela vsa mesta, trge in vasi, najbolj množične so bile organizacije Zveze slovenske mladine, močna je bila organiziranost žena v slovenski protifasistični ženski zvezi, napredovala je tudi organiziranost delavstva v Delavski enotnosti, gospodarske komisije so v dveh okrožjih že popolnoma preskrbovale NOV, najuspešnejše v kamniškem, v NOV pa je bilo od začetka 1944 mobiliziranih okrog 5000 novih borcev. Okro-

žni odbor OF Kamnik (sekretar Jože Kavčič-Jernač) je v svojem poročilu uvodoma poudaril: »Danes je OF v kamniškem okrožju prodrla v najširše plasti...« To naj potrdimo le s podatkom, da je spomladi 1944 delovalo v sedmih okrajih 665 različnih odborov OF, kar je rezultat načrtnega političnega dela od sredine 1943. leta pod vodstvom novega okrožnega komiteja KPS (sekretar Franc Zupančič-Marjan).

Na posvetovanju so bili še posebni referati o organizacijski problematiki (Jaka Štucin), o graditvi ljudske oblasti (Angela Mahnič), o partizanskem gospodarstvu in finančah (Anton Hafner-Robnik) ter o nalogah in ciljih propagandnega dela (Bogdan Osolnik). Po izčrpi razpravi o posameznih problemih so aktivisti izvolili 18-članski pokrajinski odbor OF (sekretar Maks Krmelj-Matija), v katerega so bili izvoljeni poleg članov KPS tudi predstavniki drugih ustanovnih skupin OF.

Prvemu posvetovanju gorenjskih aktivistov je sledila prva pokrajinska konferenca Delavske enotnosti, ki se je je udeležilo 86 delavcev. Na njej so sprejeli sklepe za razširitev mreže odborov Delavske enotnosti ter za krepitev njihove sabotažne, mobilizacijske, nabiralne in propagandne dejavnosti, posebej pa so poudarili tudi vlogo delavskega razreda v NOB. Izvolili so 12-članski pokrajinski odbor Delavske enotnosti s sekretarjem Stegnarjem. Po tej konferenci je bilo še partijsko posvetovanje, na katerem so glavno pozornost posvetili kritični analizi napak in pomanjkljivosti, ki jih je bilo treba odpraviti za uspešno izpolnjevanje sklepov pokrajinskega posvetovanja aktivistov pri širjenju OF, graditvi ljudske oblasti, izvedbi mobilizacije, okrepitev partizanskega gospodarstva in v boju proti pojavom narodnega izdajstva.

O izvajanju teh nalog so nato razpravljale še okrožne konference aktivistov OF. Uspešni rezultati vse-ljudskega tekmovanja organizacij OF, posebej okrepitev NOV s novimi borci in postopna graditev ljudske oblasti z ustanavljanjem odsekov, referatov in komisij za posamezna področja dela ter končno volitve narodnoosvobodilnih odborov, so v naslednjih mesecih pokazali sadove velikega posvetovanja aktivistov OF na Jelovici in požrtvovalnega političnega dela pod vodstvom pokrajinskega odbora OF in pokrajinskih vodstev množičnih organizacij ter oblastnih komitejev KPS in ZKM za Gorenjsko. To posvetovanje pa je bila spodbuda gorenjskim aktivistom, da so leta 1969 sklenili organizirati redne letne zbornice političnih delavcev iz NOB z namenom, da utrjujejo bojno tovarštvo in prispevajo k negovanju in razvijanju revolucionarnih izročil. Letos se bodo srečali v Mengšu na svojem XVI. zboru in posebej obudili spomin na prelomni pomen jelovskega posvetovanja pred štiri-desetimi leti.

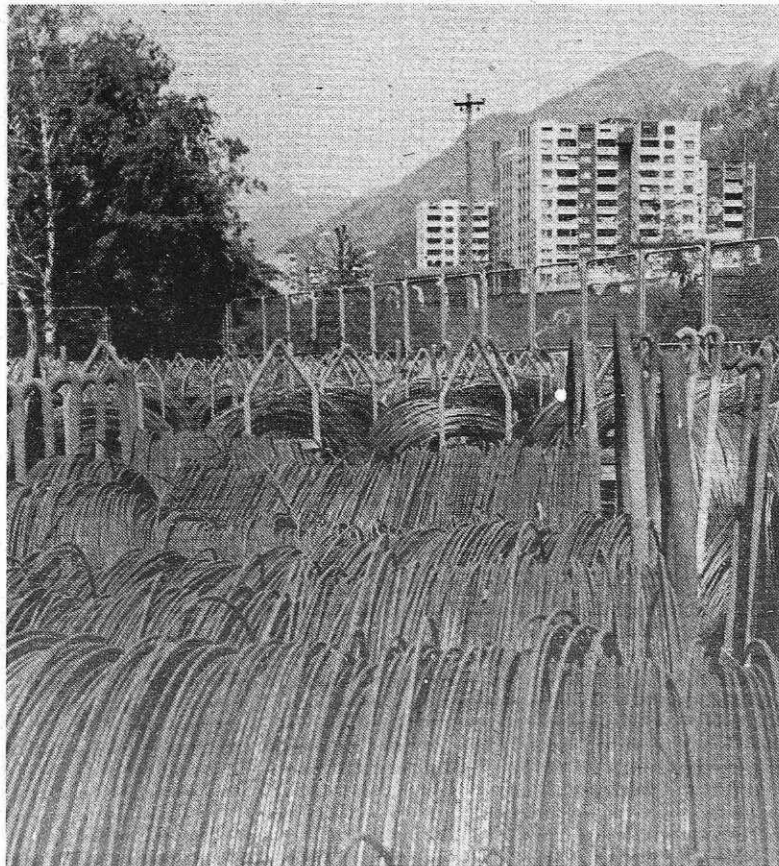
Miroslav Stiplovšek

ODHODI AVTOBUSOV NA XVI. SREČANJE AKTIVISTOV IN BORCEV NOV GORENJSKE

Občinski odbor ZZZB NOV in občinska konferenca SZDL Jesenice obveščata vse prijavljene občane za letošnji XVI. zbor aktivistov in borcev NOV Gorenjske, ki bo v nedeljo, 24. junija, v Domžalah, s pričetkom ob 10. uri, da bo odhod avtobusov:

- iz Mojstrane ob 7,45
- s Hrušice ob 7,55
- izpred Zdravstvenega doma Jesenice (Čufar) ob 8. uri.

Avtobusa bosta ustavljala tudi na vseh avtobusnih postajah do Žirovnice in dalje po vaseh do Rodin.

Vložek za žičarno (foto I. Kučina)

IBIZA — LJUBKI BELI OTOK SREDOZEMLJA

POGLED NAZAJ — KONEC POPOTOVALNIH RAZVAD

Bržčas sta vsak dan poročala domačim, kaj se jima dogaja na Ibizi in kako preživljata medenih štirinajst dni. Bila sta tudi vztrajna kopalca na osrednji plaži, obiskovalca discoklubov in drugih lokalov. Z drugimi sodržavljani iz domovine se nista kdove koliko pogovarjala, z domačini se pa nista mogla, ker pač ne znata špansčine in drugih tujih jezikov. V svoji aktivni samoti sta bila dovolj sama sebi.

Človek bi pričakoval v deželi, ki sodi med najbolj vinorodne na svetu in pridela dovolj južnega sadja, cenješo pijačo. Vina so dosti dražja kot pri nas. Za tričetrtlitrsko buteljno navadno vino smo morali odšteti v gostišču do 200, v hotelu pa 300 pezet. Steklenička 2 del piva je stala od 40 do 80 pezet, ekspres kava od 40 do 60 pezet. Kakšne so cene v nočnih lokalih nisem ugotovil, ker jih nisem obiskoval, sem bil pač prekrat, vsekakor pa so se višje od dnevnih cen, kar je povsem razumljivo. Že preprost izračun pove, da Špancem ni treba izvažati hrane in pijače, ker lahko vse za drag denar prodajo doma. Poseben užitek je bil obhod tržnice. Že pogled na izbrano povrtnino, zelenjavo in sadje te zmami, da si moraš kupiti vsaj kakšen lep paradižnik, redkvice ali ogromne orehe. V življenju nisem videl tako velike in jedre zelene paprike, čebule, česna, sočiva ... Kar stline so se mi cede. Tudi cene niso bile visoke. Kako presrečne bi bile naše gospodinje, če bi si lahko privoščile nakup na takšem živilskem trgu kot je v San Antoniu. Tudi tuji zelo veliko kupujejo sadje in zelenjavo. Gotovo je med njimi največ tistih, ki imajo polpensionsko bivanje. Srečaš jih v samopostrežnicah in drugih živilskih trgovinah pri nakupu mesa, mleka, kruha in drugih potrebščin. Vsega in v izredno dobri kakovosti najdeš kolikor ti srce poželi. Trgovine so založene ničmanj kot v razvitih zahodnih deželah. Za razliko od živilskih in drugih vsakodnevni potrebščin, so proti pričakovanju cene tekstilnih in usnjenih izdelkov izredno visoke, izbira pa je res prvovrstna. Turistom s trdno valuto najbrž ni drago, kot je nam Jugoslovanom, ki se otepamo z nizkim tečajem dinarja.

PRIMERJAVE IN RESNIČNOST

Ker je bila voda v morju še premrzla za kopanje, se je večina turistov smukala po mestu med prodajalnami in lokali. V tistih dneh je, kot bi narava želela spraviti v laž turistično propagando, nenehno spreminjajoče vreme nagajalo, da je bilo veselje. Komaj si se podal dopoldne ali po kosilu na sprehod, se je v hipu zila ploha, da smo bežali po mokrem tlaku in skakali čez potoke deževnice, ki je drla navzdol po ulicah. Kje drugje naj bi vedrili kot v najbližjem gostišču ali kavarni? Gostinci so si zadovoljno trli roke in hvalili svetega Antona, da jim je še

bolj povečal še itak velik promet in zaslužek.

In še nekaj pade v oči, predvsem nam Jugoslovanom, ki smo zadnja leta vse bolj morali štediti — navidezna težava z oskrbo prebivalstva in turistov ne samo z živili, pač pa tudi z vodo, kurjavo in drugimi živilskimi potrebščinami, ki jih ni na otokih. V Španiji, zdi se, teh težav ne poznajo. Otoki so ničmanj, če ne še bolj založeni z vsemi dobrinami, ki jih ima prebivalstvo na celini. Oskrba Ibize teče nemoteno z ladjami, ki plovejo med celinsko Španijo in otokom. Vsakodnevno vozijo tovrstne in potniške ladje na liniji Ibiza — Valencija in Ibiza — Alicante. Tedensko večkrat pa je zveza tudi z Barcelono. Prav tako imajo vzpostavljen redni pomorski promet med Ibizo in Palmo de Mallorco na sedanjem večjem otoku. Slednji pridela še toliko povrtnin, sadja in drugih poljščin, da z njimi pokriva doma vse svoje in še del potreb na Ibizi.

POPUSTLJIVA POLICIJA

Španijo sem si zmeraj predstavljal, zaradi štiridesetletne Francove diktature, za deželo z močno in strogo policijo. Kakšna je na podeželju v matični Španiji ne vem, na Mallorci, kjer sem bil pred leti in na Ibizi o kakšni posebni strogosti policistov ne bi mogel govoriti. Najbrž zaradi turistov v San Antoniu ni videti dosti moč postave, vsaj v uniformah ne. Kolikor sem jih videl v središču mesta, kjer imajo razmeroma majhno postajo, so bolj podobni dobrodušnim gasilcem kot pa policajem. Po trgu se sprehajata kvečjemu po dva na dan, brez kape na glavi in široko odpetimi vratniki na rjavih srajcah. Le po znaku na rokavu in na ovratniku ter po na boku nemarno viseči pištoli veš, da je možak policaj. Zdi se, da jim je edini opravek odvažanje napačno parkiranih vozil. Skoraj vsak dan odpeljejo po kakšen avtomobil s trga ali sprehajališča v središču mesta. Kot strela z jasnega, pridrvi tričlanska patrulja z majhnim tovornim jeepom na mesto prekrška in prej kot v minuti s posebnim dvigalom naloži vozilo z zadnjimi kolesi na jeep, s prednjimi pa se vleče za njim ali obratno, kar je odvisno na katera kolesa ima avto pogon.

Mislím, da fantje v kaki uniformah kar uživajo pri tem opravilu. Posel opravljajo vedno s škodoželjnim nasmehom, hitro in odločno, kot bi se hoteli pokazati pred številnimi radovedneži, ki se naberejo vsakokrat ob takšni akciji. Naravnost nedopustno popustljivi pa so vsaj v San Antoniu policaji do

mladih motoristov. Ti se po cele dneve v krdelih divje podijo po cestah, trgih in ulicah s športnimi motocikli primernimi le za moto kros tekmovanja. Hrup, ki ga povzročajo, očitno moti le turiste, ne pa policijo. Večina teh podivjanih motoristov je starih komajda 18 let! Domačine na motorjih z gledno posnemajo tudi mladi turisti, ki se sicer v večini raje odločajo za izposajo majhnih japonskih kamionetkov za štiri osebe, s katerimi drvi po otoku od ene do druge plaže.

Za razliko od policistov, so več pozornosti — pri moških seveda, pritegovali vojaki Ibiške garnizije. Te le redko srečaš v turističnih središčih, kot je to navada v Italiji. Vojasnice, lepo razporejeni pritlični paviljoni z živordečimi strehami, so na pol poti med Ibizo in San Antonijem. Lahko smo jih s ceste opazovali pri vajah s topovi in vlačilci. Vojaka je nasploh lepo oblečena, in strumna. Njeno moč in veljavo gre pripisati stoletni zavojevalski politiki španskih kraljev in nenazadnje tudi ukoreninjenemu militarizmu, ki izhaja iz fašistične Francove ere.

Ves blišč španske armade smo imeli priložnost videti naslednje dni na dolgovernih televizijskih prenosih s proslav vojske. Naključje je hotelo, da je prav v dneh od 29. do 31. maja, ko Španci slavijo obletnico armade, divjala v južnem Atlantiku vojna med Britanci in Argentinci za Falklandske otoke.

Opazoval sem britanske turiste, ki so pozorno prebirali svoje časopise. Nič ni bilo videti, da bi bili zaradi vojne z Argentinci, ki jih je nedvoumno podpirala tudi Španija, kaj dosti prizadeti. Hladnokrvno kot znajo biti, so se obnašali kot bi prebirali borzna poročila ne pa novice o žrtvah v surovih vodah Atlantika. Tudi pri gledanju vsakodnevnih poročil na televiziji, kjer so sledili dogodkom na Falklandih, niso pokazali nobene vznemirjenosti. Najbrž so bili že takrat prepričani v zmagoviti izhod vojne?

Na Ibizi imajo povsod zelo dober, kakovostni sprejem programa osrednje televizijske postaje v Španiji. Pravzaprav lovijo lahko dva programa. Naj bo v zadoščenje tistim, ki jim ljubljanska televizija ni dobra. Špansko bi bili še manj zadovoljni.

Vse preveč je pesmi, govorjenja in prav malo zanimivih reportaž. Filmi so stari, večidel kavbojski, veliko pa je športa, predvsem nogometa. To je bilo najbrž zato, ker so se že mrzlično pripravljali na svetovno nogometno prvenstvo.

TELEVIZIJSKO RAZKAZOVANJE VOJAŠKE MOČI

Vojska drugih držav me je vedno, kot najbrž večino moških, zanimala. Človek takorekoč podzavestno čuti takšno nagnenje v tujini.

Nadaljevanje

Žolčno se je prelivalo v bralčevem drobovju: Kakšno pretiravanje! Ali se ji je sanjalo, Grafovi? Kolikor sem jaz hodil skozi ulice v bližini hotela Miklič, se ni nihče občudovaje oziral po nas. Obratno, pekateri so nas prečito prezirali. In tisti prezident bo hvalil? Vedeveski komisar mi je mnogo drugega vedel povedati o generalu Rupniku in Rupnikovi liniji in sabotaži in petokolonaštvu še za časa kraljevine Jugoslavije.

In kaj je pisala Erika Kanduth: ... Potovanje skozi Laibach. V davno pozabljen čas nas je zavedel korak skozi stari predel mesta. Vsak mimoidoči gotovo ne opazi znakov starih stare kulture. Mi pa smo s pozornim opazovanjem zasledili v starih hišah in na gradu pričevanja nemške ustvarjalnosti, ki nam jasno izpričujejo nemški čas, katerega nam nihče ne more odrehati ... Kako je moč spremeniti pristno sliko, je nam pokazalo dvajsetletno jugoslovansko vladarstvo. Kot odbijajoči kontrast stojijo danes enolični stanovanjski bloki napram stavbam iz dobrih starih časov ... Stalno se srečujemo s kulturnimi ostanki naših prednikov ...

Opazili smo, da smo Lajbaharjem nudili enotno sliko nemške mladine, katere se niso poznali. Tako smo opazili, kako obširno bo še področje naših nalog in rajha ... Da smo našo dolžnost dostojno izpolnili in ljudem nudili vzoren zgled, lahko trdimo ...

Kolikor se je dijak spomnil Grafove in Kanduthove, sta bili le za povezavalne tekste pri zboru. O petju ne duha ne sluha. Zato vsa ta frazologija, s katero je dirce imel gotovo veselje.

Bralec se je samo spominjal, da so prvi večer v marškoloni srečali dolgo kolono črnih dedcev. Edino pri teh je poveljujoči salutiral. Pa čisto na drug način. Nemško salutaranje ni bilo.

Gertrude Löcker, na katero se je dijak spominjal, ker je pela izvrsten sopran, pa je pisala o zborovskem nastopu na radiu v Leibahu letos poleti. Tedaj še dijak ni bil član izbranega zbora. Löckerjeva je pisala bolj doživeto, bolj srčno, tako, da ji verjameš, kaj ji petje pomeni.

Profesor dr. Reuss pa je rad v uri zgodovine dejal, da je Ranke, nemški zgodovinar dejal: Zgodovina je to, kar je bilo!

Dijak pa si je dejal: Sam imam izkušnje, kaj pomeni uradno za Nemce danes zgodovina. Saj mnogo izvem, kaj poročajo iz Moskve in

VALENTIN POLANŠEK

123

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

Londona. Če to primerjaš z radijskimi poročili folksempfengarja? Sranje. Vse je navzkriž. Ali, če primerjam vso laž okoli uboja mojih v Solednu in tako imenovano »uradno poročilo«? In zakaj vse te nemške laži? In prepoved, da ne smeš poslušati črno? In da ne smeš prebirati knjig, ki jih nimajo v tržni knjižnici, ki je podaljšana roka gaulajtarja. Zato se reče tudi gauknjižnica? Samo to smeš, kar dovoli Goebbels! En sam človek ve, kaj je prav? Pa se še uradno imenuje propaganda-minister. Propaganda se na splošno imenuje nekaj, kar ni resnica. To ve vsak krajanski teleban. Pa vseeno vsi ponavljajo iste laži. Zakaj je tako? Ali znajo že vsi tako naročeno lagati? Ali se znajo tako spretno pretvarjati, da ravno nasprotno mislijo, kar govorijo? Javnost je prava norišnica. In najbolje je, da si nor ali da se delaš prepričljivega norca.

Vseeno se je nekako uživil v počitniško razpoloženje. Družil se je z mladci istoletniki, kolikor jih je bilo še iz ljudskošolske dobe pri roki. Vsak je močno izlezel iz otroških oblik, ali pa se je delal sila odraslega, ki si upa tudi kaditi in hoditi z dekleti v kino. Rolfija ni bilo več. Vpoklican, so dejali. Dijak pa si je mislil: Kam jo je le popihal? Njemu lahko vse prisodiš ...

Pri Petelnovih se je poredko zglašal. Klavir ga je privlačeval z vedno novo zagnanostjo. A žal ni bilo dosti prilike za vaje. Tuje vojaščine je bilo to od okoli. Dekleti sta radi ovinkovali krog častnikov.

Poleti so že zgradili na več straneh ob robu trga bunkarje iz decimeter debelih brun strelnimi linami. Landvahovci in policisti so stražili, podnevi po dva ali trije, ponoči pa po več, policisti pa s strojnimi. Kaj vse so vtaknili v to kategorijo uniformirancev bivše okorele SA-jevce in druge motorne, tehnične in rjave formacije, ostanke le, kajti glavnina sposobnih moških je bila itak pri vojakihi. Lesni trgovec in žagar pa sta nosila celo letalsko uniformo, spadala sta k opazovalni enoti, ki je imela vrh Obirja postojanko. Je imela do poletja. Ko so jih partizani dvakrat nažgali na Počuljskem sedlu, so postojanko ukinili. Nekdanjo planinsko kočjo pa so partizani zažgali. Zdej so se norčevali, da imata Luka in Solčavar kar v trgu letalsko opazovalnico.

Dijak je obiskal vedno redno tudi krajevnega župnika. Astmatičen harmonij je še vedno stal v stari čitalnici. Tudi na njem je poskušal še kaj zaigrati. Ni šlo dobro. Samovoljna večglasnost je kvarila slehernega Schuberta in Mozarta, Clementija in Kuhlaua.

Na župniku je opazal, da bi potrti mož rad večak zaupljivega spregovoril. Mladec je vedel, da je izpostavljen stalnim represalijam gestapa. Hišne preiskave v vsakem mogočem in nemogočem dnevnem ali nočnem času.

Tudi pri županu je bil tik pred koncem leta 1944. Možakar je bil silno spremenjen. Potrt in vase zazrt. Bila sta z ženo brez otrok. Pa je gospa vendarle pričarala od nekdaj čaja in tri kekse. O pticah je govorila.

(Dalje prihodnjic)

PETER PAVLOVEC

21

ČLOVEK IMA TAKOJ KAMEN V ROKI

Čudna hribovska družina smo oče. Je samota, v kateri smo živeli, vzrok? Ampak vsi, razen Franceta, smo imeli radi to samoto, hudiča.

Še me je zmerjal potem, še. Očital mi je celo lenobo, pa ne vem kaj še vse. Veš, potem me je pa tam v prsih, kjer je tudi srce, nekaj stisnilo. Nenadoma sem se pognal v tek po skladišču.

»Lara, Lara, kje si Lara? Lara pridi, gospodar te išče, Lara lepa psica pridi! Dobila boš kos še krvavega in toplega mesa, Lara.«

Tako sem vpil in tekal po skladišču po dolgem in počez. Odkrito ti povem oče, da se sploh nisem zavedal kaj blebečem in zakaj blebečem. Kar preprosto sem blebelal in tekal. Končno pa sem se ves zadihar vrnil do predpostavljene in rekel:

»Vaše psice Lare ni tukaj.« Tisto, kar me je tiščalo v prsih, je popustilo. Kar izpuhtelo je iz mene. Spet sem se zavedal.

Moje vpitje in tekanje po skladišču ga je gotovo presenetilo, kajti tista zariplost je izginila z njegovega obraza. V njegovih očeh sem opazil začudenje. Skoraj bi rekel, da se je ves spremenil.

»Kaj je bila tukaj?« je vprašal zaskrbljeno.

»Ne, ni je bilo tukaj,« sem odgovoril.

»Zakaj ste jo pa potem klicali. Mi nekaj prikrivate?«

»Ne, ni je bilo tukaj in tudi prikrivam vam nič. Menim pa, če že morate na koga vpiti, potem ne vpijte na človeka, ampak na psa, pa še pes tega ne zasluži. Sploh pa ne vaša Lara.«

»Nikdar še nisem zakričal nad psom. Pes je plemenita žival,« je dejal moj predpostavljani.

»O, srečen pes!« sem vzkliznil.

Oče, tudi mi doma nismo kričali na Sultanā, to je res. Pes je res plemenita žival, ampak so nečistokrvni cuki, ki jim ni nič prizanešeno. Brezajo jih, kričijo nanje, mečejo kamenje za njimi, jih stradajo in kaj vem kaj še vse. Se ti ne zdi oče, da med človeškim in pasjim rodod obstaja velika podobnost.

»Sploh je treba z živalmi lepo ravnati,« je rekel moj predpostavljani.

»Že, že, ampak najprvo bi se morali naučiti lepo ravnati z ljudmi,« sem odgovoril zelo odločno.

»Zakaj pa sploh razpravljam z vami,« je spet z jeznim glasom rekel predpostavljani in nato nadaljeval: »pes vsaj uboga, ljudje se pa vedno upirajo. Težko je delati s takšnimi ljudmi, kot ste vi.«

»Seveda tovariš, z dobro dresuro psu lahko vcepate vašo voljo, s človekom je pa le malo drugače: človek ne mara dresure, tovariš!«

Tedaj se je pa moj predpostavljani spet močno razjezil. Spet je postal rdeč v obraz, potem pa je zatulil:

»Jaz ti bom pokazal dresuro, tudi dresura je za ljudi, samo prijeti jih je treba in goniti, goniti. Zdrasil te bom Ravnik!«

»Ti kar pse dresiraj, mene pa ne boš.« Obrnil sem se in odšel, v garderobo, kjer sem se preoblekel in odšel na cesto.

Za dresuro ljudi oče, skrb državnā oblast, ne pa takle piškav posameznik. Naj me torej zdresira oblast, ki pozna metode in ima zato strokovnjake. Nič me ne bi bilo sram, sram bi me pa bilo, če bi me zdresiral takle pizduš, takle brezkrvni egoistični posameznik. Ljubimo se med seboj oče, če že moramo vreči kamen, ga vrzimo v vodo saj vidu in sluhu tako prijetno de pljusak kamepnja v vodo. Če pa že vode ni blizu in če že moramo metati kamenje, poiščimo konzervno skatlojo, ki jih je gotovo vse polno.

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 88. seji 12. junija presojal o možnostih za finančno utrjevanje gospodarstva, potrdil osnutek odloka o spremembi in dopolnitvi odloka o ureditvi določenih vprašanj s področja zasebne obrti v občini in osnutek odloka o prenehanju lastninske pravice na zemljiščih, ki so namenjena za stanovanjsko gradnjo v Bohinjski Bistrici. Sprejel je sklep o zapori Ceste svobode na Bledu za promet v sezonskih mesecih. Obravnaval je reorganizacijo temeljnih organizacij DO Živila Kranj, informacijo o izvajanju dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka za prvo četrtletje 1984 in poročilo o dosedanjem delu odbora za pripravo in izvedbo načrtov požarnih obremenitev in požarnega varstva v občini. Na seji so imenovali petčlanski odbor za delitev sredstev solidarnosti po vetrolomu, ki je bil februarja letos.

Na 3. seji predsedstva OK SZDL Radovljica 14. junija so potrdili osnutek ugotovitev, usmeritev in sklepov majske problemske konference. Izrekli so pozitivno mnenje k predlogu kandidature Janeza Bohoriča iz Trčiča za podpredsednika izvršnega sveta SRS in Martina Zoriča ter Marka Kosigina, oba iz Ljubljane za člana izvršnega sveta skupščine SRS. Razen tega so oblikovali mnenja k predlogom kandidatov za predsednika poslovnega odbora SOZD — GLG Bled, člana poslovnega odbora SOZD ter za možnega kandidata za opravljanje prostih del in nalog vodenja dela v predhodni kontroli v SDK Kranj.

Po podatkih, ki so jih zbrali na OK ZKS Radovljica za problemsko konferenco o inovacijski dejavnosti v občini, je razvidno, da ima le 50 % TOZD to področje urejeno v svojih samoupravnih aktih. Le tretjina TOZD ima delavca, ki v okviru svojih delovnih nalog skrbi za strokovno obdelavo inovacijskih predlogov. Društvo inovatorjev imajo le v DO Veriga Lesce.

V začetku junija je sklenila petdnevni delovni obisk radovljiške občine večja skupina višjih častnikov JLA iz zveznega sekretariata za ljudsko obrambo. Pregledali so obrambne in varnostne načrte in izvedbo obrambnovarnostnih priprav na vaji. Kljub posameznim pomankljivostim, ki so jih ugotovili v nekaterih OZD, KS, SIS, DPO in upravnih organih, so izrekli izvajalcem pozitivno oceno.

Komisija za kulturo pri občinskem svetu ZS Radovljica je na majski seji pozitivno ocenila izvajanje programa kulturne akcije za delovne kolektive. Ugotovila je izredno zanimanje delavcev za vrhunsko kulturo, o čemer priča podatek o več kot 1250 prijavljenih za ogled opere v Ljubljani. Obisk za 1242 delavcev so organizirali s avtobusnimi prevozi 31. maja ter 6. in 9. junija.

V sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici je republiški odbor sindikata delavcev zdravstva in socialnega varstva Slovenije 8. in 9. junija organiziral seminar. Udeležili so se ga predsedniki osnovnih organizacij in konferenc osnovnih organizacij zdravstvenega varstva in občinskih odborov sindikatov teh dejavnosti. Drugi dan seminarja je bila skupna seja republiškega odbora in udeležencev.

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON

VELIKE LADJE — MALO POGONSKEGA GORIVA

Tudi poraba pogonskega goriva vpliva na gospodarnost transporta z ladjami. Največjo pozornost namenja temu problemu Japonska, predvsem njena železarska industrija v tesni povezavi z ladjedelnicami in ladjarji.

Vzrok za tako pozornost je zelo preprost. Ta dežela nima doma pomembnejših energetskih in surovinskih virov. Potrebne surovine in energetske vire za obratovanje svojih železarn mora uvažati iz prekomorskih dežel in jih prevažati na zelo dolge razdalje. Znižanje stroškov transporta po morju pomeni za japonsko železarsko industrijo zelo pomemben prihranek stroškov. Obe naftni krizi, leta 1973 in 1979, sta še posebej vplivali na podražitev transportnih stroškov. Cena naftega goriva, potrebnega za pogon ladijskih motorjev, ki je bila leta 1973 14 dolarjev za tono, je do leta 1980 porasla na ogromnih 220 dolarjev na tono. Leta 1973 so predstavljali stroški goriva 10 % celotnih transportnih stroškov in leta 1980 kar preko 50 %. Skupni letni stroški za ladijsko gorivo pri prevozu vseh surovin in goriva so samo za eno japonsko železarsko družbo dosegli pred prvo naftno krizo 2 milijona dolarjev in leta 1980 400 milijonov dolarjev v njihovi takratni vrednosti.

Japonska železarska industrija kupuje potrebne surovine in gorivo na osnovi FOB, kar pomeni, da nosi prodajalec samo stroške do naložitve na ladjo, vse ostalo pa plača kupec. To je bil še dodaten razlog, da je ena izmed železarskih družb sprožila akcijo za gradnjo prototipa velike ladje za prevoz železove rude, ki bi porabila kar najmanj pogonskega goriva.

Rezultat te spodbude je bila splovitev dveh ladij z nosilnostjo 200.000 DWT, in sicer prve v avgustu in druge v septembru leta 1982 v japonskih ladjedelnicah Sakaide in Nagasaki. To nista bili običajni ladji, temveč sta bili zgrajeni s ciljem prihraniti čim več pogonskega goriva. Bili sta rezultat tesnega sodelovanja med železarji, ladjedelnicami in ladjarji.

Pri študiju same konstrukcije za novo ladjo so upoštevali tip, njeno potovalno hitrost in nosilnost. Pri projektiranju pa so uporabili najsodobnejše dosežke za izkoriščanje na ladji pridobljene energije in zmanjšanje njenega odpora med vožnjo.

Zaradi izredno velikega povečanja cene goriva za pogon, je to prva kritična točka pri projektiranju takšne ladje. Ob povečani hitrosti ladje je njena izkoriščenost boljša zaradi krajšega trajanja vožnje. Vendar to zahteva zelo močan pogonski motor, ki kar požira gorivo. Istočasno pa so stroški za tovor povezani z njegovo težo. S povečano težo tovora in zato večjo prostornino ladje so zmanjšani stroški prevoza, istočasno pa povečani stroški za pogonsko gorivo. Zato so z uporabo elektronskega računalnika kombinirali različne dejavnike v celi vrsti izračunov tako dolgo, da so dobili najbolj ugodno kombinacijo velikosti ladje, njene hitrosti in porabe pogonskega goriva. Končni rezultat je ladja, ki je običajno uvrščena v razred z nosilnostjo 100.000 DWT, vendar so jo po dodatnem izračunavanju povečali na okoli 200.000 DWT. Izračuni so tudi pokazali, da je bilo treba zaradi najbolj racionalnega izkoriščanja pogonskega goriva zmanjšati potovalno hitrost z okoli 15 na 12 vozlov na uro.

Vendar samo počasnejša vožnja ni zadoščala. Potrebne so bile tudi določene spremembe pogonskega motorja in vijaka. Konstruirali so največji pogonski vijak na svetu s premerom 11 m in novo vrsto motorja z majhnim številom obratov. To je

Od 25. do 28. junija se bodo zvrstile seje skupščin vseh desetih samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti občine Radovljica. Namesto posameznih gradiv za vsako skupnost, so delegati prejeli prvič celotno gradivo vseh SIS, objavljeno v občinskem Obzorniku. Na junijskih sejah bodo delegati imenovali tudi stalnega vodjo delovne skupnosti skupnih strokovnih služb SIS družbenih dejavnosti.

Med bivanjem v Sloveniji je delegacija ukrajinskih sindikatov iz SZ na povabilo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije obiskala zadnje dni maja tudi Gorenjsko. V Radovljici si je z zanimanjem ogledala sindikalni izobraževalni center.

Med bivanjem v Sloveniji je 7. junija obiskal Bled sekretar CK KP Bolgarije Dmitar Stanišev. V spremstvu gostiteljev iz predsedstva ZKJ in ZKS si je ogledal turistične zanimivosti in se pogovarjal s predstavniki radovljiške občine.

Na Bledu je zasedala od 6. do 8. junija poslovna konferenca SFRJ — EGS z udeležbo 150 gospodarstvenikov iz sto podjetij sedmih zahodno-evropskih držav in Jugoslavije. Konferenca je uspešno okrepila medsebojne poslovne stike in možnosti trgovanja z deželami v razvoju.

Po sklepnih podatkih upravnega organa za notranje zadeve pri občinski skupščini Radovljica je bilo v letu 1983 na območju občine 85 prometnih nesreč. Toliko jih je bilo tudi leto prej. Lani je zaradi nesreč umrlo 12, predlani pa 14 oseb, poškodovani sta bili 102 osebi ali 20 manj kot leto poprej.

V Ribnem pod Ribensko goro je bil 13. junija 10. partizanski tabor heroja Tončka, ki so se ga udeležili učenci in učenke sedmih razredov vseh šestih osnovnih šol v radovljiški občini. Udeleženci so bili razvrščeni v čete in odred s štabom pod mentorstvom rezervnih vojaških starešin. Na taboru so se mladi seznanili z življenjem heroja Antona Dežmana-Tončka, z vojaškimi poklici in možnostmi šolanja. V praktičnem delu pa so spoznali pehotno orožje, opravili kviz ter sklenili taborjenje s streljanjem in podelitvijo nagrad in priznanj najuspešnejšim tekmovalcem.

Za industrijske izdelke OZD radovljiške občine je slovensko tržišče že dalj časa premajhno, zato morajo nad 60 % svoje prodaje usmerjati na druge republike in pokrajine. To povzroča večje terjatve in likvidne težave. Prehod na nove obrestne mere bo stanje še otežil. Razen tega v TOZD in OZD nemorejo sproti slediti zakonskim spremembam in novim ukrepom, ki jih navadno sprejemajo v zveznih organih po hitrem postopku.

Na skupščini občinske organizacije Rdečega križa Radovljica so 31. maja delegati obravnavali četrtno delovno in finančno poročilo, sprejeli so program in finančni načrt ter izvolili novo vodstvo. Za novega predsednika občinskega odbora so izvolili Jožeta Kuralta iz KO RK Gorje, dosedanjega podpredsednika.

bila velika sprememba, kajti znižali so tudi število obratov vijaka in ladjo je poganjal pri hitrosti 12 vozlov na uro samo s 45 obrti na minuto.

Konstrukcijska zasnova teh ladij je na vseh področjih upoštevala čim boljše izkoriščanje goriva. Konvencionalne ladje izkoriščajo, na primer, samo 30 % energije za pogon, ostalo odhaja kot vroči dimni plini v atmosfero. Ti ladji izkoriščata vse dimne pline, tudi tiste z nizko temperaturo v razne namene. Na osi vijaka je montiran električni generator, ki služi kot pomožni proizvajalec električne energije, v primeru presežka pa pomaga kot električni motor poganjati vijak.

Z uporabo 70—75 % mikrolegiranih jekel z visoko trdnostjo v primerjavi z 20 % pri konvencionalnih ladjah, so znižali težo ladje in povečali težo tovora. Dno je na poseben način zaokroženo in s tem je zmanjšan odpor valov. Oblika mostu je edinstvena, aerodinamična z odprtinami za zmanjšanje zračnega odpora.

Praktična uporaba teh dveh ladij je pokazala, da je mogoče znižati porabo goriva v primerjavi z drugimi ladjami za okoli eno tretjino. Zato zbirajo in ocenjujejo še druge praktične dosežke z njihovi vožnji, da bi dosegli še bolj učinkovit in cenejši pomorski transport surovin in goriva.

Spodnja razpredelnica kaže primerjavo nekaterih osnovnih podatkov, ki so povezani s porabo goriva med konvencionalno in to vrsto ladje.

	konvencionalna	nova
Velikost (1.000 DWT)	110	200
Hitrost (vozli/h)	15,5	14,5
Moč motorja (1.000 KS)	23—24	18—19
Vijak (premer x število obratov/min)	6 x 112	11 x 43
Poraba pogon. goriva t/dan	74—80	43—47
Poraba pogon. goriva za prevoz. žel. rude iz Avstralije na Japonsko (kg/t rude)	10—11	5—6

ŽELEZARSKA INDUSTRIJA V NEKATERIH DEŽELAH V RAZVOJU

Kaže, da gospodarska recesija, ki je že nekaj let nazaj močno prizadela železarsko industrijo v svetu, ni preprečila deželam v razvoju, da ne bi gradile novih železarskih objektov.

PAKISTAN

Po letih oklevanja in odpovedi bodo zaključena dela pri gradnji prve integralne železarne v tej deželi. Že letos bo v celoti pričela obratovati. Z izgradnjo te železarne, ki pripada železarski družbi Pakistan Steel Mills Co., so pričeli leta 1974 in leta 1981 so v njej že izdelovali boks in grodelj.

Železarna je zgrajena v mestu Bin Qasim v bližini Karachija. Ima plavž z letno proizvodnjo 1,23 milijona ton grodlja, jeklarno z dvema kisikovima konvertorjema in letno proizvodnjo 1,1 milijona ton surovega jekla z napravo za kontinuirno vlivanje slabov, vročo valjarno trakov z letno proizvodnjo 790.000 ton, hladno valjarno za 200.000 ton, pocinkovalnico pločevine in livarno.

V majski zbiralni akciji Rdečega križa so občani krajevnih organizacij RK Bled, Bohinjska Bistrica, Brezje, Kropa, Lesce, Mošnje, Podhom, Podnart, Radovljica, Srednja Dobrava in Zasp-Podhom zbrali 4.100 kg rabljenih oblačil in posteljnine. Občinski odbor RK Radovljica bo neuporabna oblačila oddal kot surovino, uporabno pa uskladiščil za svoje potrebe. Žal nima na voljo primerne skladiščne prostora, zato že dalj časa skuša dobiti ustrežnejšega.

Tudi v letu 1984 bodo v programu Gasilske zveze občine Radovljica nadaljevali z ustanavljanjem društev Mladi gasilec na vseh osnovnih šolah. Ta društva z okoli 30 učencev že uspešno delujejo na šolah v Bohinjski Bistrici, v Gorjah, na Lipnici in v Ljubnem. Pionirske desetine pa imajo v sedmih gasilskih društvih.

Delavska univerza Radovljica je v dogovoru z občinskim svetom ZSS Radovljica in DO Almira Radovljica priredila 31. maja v poslovnih prostorih tovarne seminar za člane izvršnih odborov in konferenc osnovnih organizacij sindikata Almi-re, ki se ga je udeležilo 33 sodelavcev. O vlogi sindikata v samoupravnem sistemu ter usmeritvah ZSS v letu 1984 je govoril Milan Deisinger, direktor kadrovskega sektorja ČGP Delo Ljubljana, o gospodarsko-političnem položaju in stabilizaciji pa Gabrijel Sfiligoj, profesor politične sole RS ZSS.

Za sindikalne delavce blejskih Vezenin je bil seminar 4. junija v sejni dvorani tovarne na Bledu. Predavatelja sta bila Janez Železnik, predsednik odbora za družbenopolitično usposabljanje pri RS ZSS in mg. Gabrijel Sfiligoj.

Zveza društev upokojencev Radovljica je 2. julija priredila v festivalni dvorani na Bledu zaključno proslavo tedna upokojencev s srečanjem 12 pevskih zborov društev upokojencev Gorenjske in mešanega zbora Društva upokojencev Ljubljana-Moste ter Ženskega zbora društva upokojencev Domžale. Nastop so sklenili posebej ženski in moški in nazadnje mešani zbori Gorenjske s po eno skupno pesmijo.

V okviru programa kulturne akcije za delovne kolektive je bila 6. junija v Športni dvorani na Bledu uspela kulturno zabavna prireditev Večer jugoslovanskih pesmi in plesov. Nastopili so člani KUD Kostolac iz Kostola v SR Srbiji in člani KUD Veriga Lesce. Prireditev si je ogledalo veliko število ljubiteljev te zvrsti kulturne ustvarjalnosti, zlasti delavcev iz drugih republik in precej tujih gostov.

V dvorani graščine Grimšče na Bledu, ki jo je Almira Radovljica preuredila v zgledni kulturni hram, so v soboto, 2. junija, priredili večer zborovskega petja. Predstavili so se Ženski zbor Vezanine Bled, dekliški zbor z Bleda in mešani zbor KUD Veriga Lesce.

Planinsko društvo Radovljica je v začetku junija odprlo za planince in izletnike svojo postojanko Roblekov dom na Begunjsčici. Že od 25. maja pa je redno oskrbovan Valvazorjev dom pod Stolom, kjer se zbira vse več planincev.

Kljub dolgi izgradnji in slabim izglemom na svetovnem tržišču, ima ta železarna že zgrajeno infrastrukturo, ki bo omogočila njeno nadaljnjo gradnjo. To bi se naj zgodilo do leta 1988, in sicer predvidevajo postavitev še ene koksarne, drugega plavža in jeklarne, kar bi omogočilo povečanje proizvodnje surovega jekla na dva milijona ton letno. Razmišljajo tudi o možnosti gradnje železarne, ki bi obratovala na tehnološki osnovi direktne redukcije železove rude.

Del proizvodnje vroče valjanih trakov bodo uporabili tudi kot vložek v obratu za varjene cevi, ki ga sedaj montira neko britansko podjetje. Pakistan Steel Mills Co. bo dobavljala tudi vložek za valjarno brezšivnih cevi, ki jo sedaj gradijo v bližini mesta Lahore z letno proizvodnjo 30.000 ton. To je prva naprava za proizvodnjo teh cevi v Pakistanu in jo gradijo s pomočjo britanskega posojila.

MALEZIJA

Malezija načrtuje izgradnjo železarne na osnovi direktne redukcije železove rude in letno proizvodnjo 600.000 ton železove gobe, elektro jeklarne z napravo za kontinuirno vlivanje in valjarno paličastega železa ter žice. Poraba jekla v Maleziji, ki načrpa tudi precej nafte, dosega 1,5 milijona ton letno, medtem ko ga danes izdelajo samo 200.000 ton.

Tudi s to novo železarno ne bo mogoče pokriti vseh domačih potreb in pripravljala dela na infrastrukturnih objektih že tečejo in kmalu bodo pričeli z gradnjo. Celotno opremo za novo železarno bodo dobavila japonska podjetja, ki so tudi s 35 % udeležena pri financiranju te naložbe. Japonci bodo tudi pomagali pri šolanju kadrov.

BURMA

Doslej edina burmanska železarna Burma Steel Mills Co., ki je v bližini Ranguna, bo modernizirala svojo elektro jeklarno in povečala njeno letno proizvodnjo z dosedanjih 10.000 na 12.000 ton surovega jekla. Zgradili bodo novo napravo za kontinuirno vlivanje jekla in povečali proizvodnjo hladne valjarne, ki obratuje z vložkom iz tujih virov, z 20.000 na 48.000 ton hladno valjanih trakov. Lokalno tržišče je zelo omejeno, zato bodo s predvideno povečano proizvodnjo lahko v glavnem krili vse potrebe domačega trga.

NEPAL

Tudi ta majhna država ob vznožju Himalaje želi zgraditi majhno železarno z eno 15-tonsko obločno električno pečjo, napravo za kontinuirno vlivanje jekla in valjarno za paličasto jeklo. Projekt za to železarno že pripravljajo indijsko podjetje Destur Co. in kaže, da bo Indija sodelovala pri realizaciji tega projekta tako tehnično kakor tudi finančno. Nepalju najbližja železarna je oddaljena kar 500 km in se nahaja na indijskem ozemlju.

ZAKLJUČEK

Že teh nekaj primerov iz dežel, ki imajo le malo ali pa tudi nič izkušenj in tradicije z železarsko proizvodnjo, kaže, da želijo povečati oziroma zgraditi svoje, v glavnem sicer majhne železarne. In to kljub že omenjenemu težkemu gospodarskemu položaju, ki se je v zadnjih letih kazal v veliki meri tudi na svetovnem tržišču železarskih izdelkov.

PROBLEMATIKA SKUPNE PORABE V OBČINI JESENICE IN MOŽNOSTI ZA REŠEVANJE TEŽKEGA POLOŽAJA V LETU 1984

Podatki o rezultatih gospodarjenja v letošnjih prvih treh mesecih so v občini Jesenice, v primerjavi z ostalimi gorenjskimi in slovenskimi občinami, izredno zaskrbljujoči. Po rasti dohodka je v tem obdobju, v primerjavi z enakim lanskim obdobjem, občina Jesenice na predzadnjem mestu v Sloveniji (zadnja je občina Šentjur — rast dohodka 121, Jesenice 125, Slovenija 159, Radovljica 165, Kranj 154, Trzin 152, Škofja Loka 149).

Tudi ocena o rasti dohodka v občini (130 v primerjavi z letom 1983) kaže, da smo na repu med slovenskimi občinami.

V resoluciji o politiki izvajanja družbenega plana razvoja občine Jesenice v letu 1984 smo zapisali, da bodo sredstva SIS družbenih dejavnosti (skupna poraba) zaostajala za rastjo dohodka za 20 %. To pomeni, da je nominalna vrednost skupne porabe v letu 1984 za 22,3 % večja, kot je bila vrednost programov v letu 1983.

Glede na resolucijsko 20 % zaostajanje sredstev skupne porabe za rastjo dohodka je nujno potrebno zmanjševanje programov. Pri tem gre za zmanjševanje dodatnih programov, upoštevajoč razvojne prioritete, selektivni pristop, usklajenost med družbenimi dejavnostmi in doseganje izvajanja ukrepov vseh odgovornih dejavnikov v občini: od izvajalcev in skupščin SIS do družbeno-političnih organizacij in skupne strokovne službe.

Že tako zaostrene razmere gospodarjenja poslabšujejo na področju družbenih dejavnosti še velika iztrošenost opreme, večletno zaostajanje osebnih dohodkov, skokovito naraščanje materialnih stroškov in dejstvo, da morajo na nekaterih področjih obračunavati že sedaj 50 % amortizacijo. V izrazito slabšem položaju je še posebno zdravstvo, saj ima izredno visok delež materialnih stroškov v strukturi prihodka (45 % materialni stroški, 55 % osebni dohodki). Do izraza prihajajo posledice večletnega nenačrtnega in ekstenzivnega razvoja ter zadovoljevanja potreb, ki so v primerjavi z materialnimi možnostmi neomejene. Neusklajenosti na tem področju je pospeševala še linearna politika omejevanja brez selektivnega pristopa in obravnavanje družbenih dejavnosti kot porabo in ne kot sestavni del gospodarskega razvoja družbe.

Ustvarjeni dohodek gospodarstva je realna meja za pridobivanje dohodka v družbenih dejavnostih. V občini pa njegova rast ne omogoča zadovoljevanja potreb na dosednji ravni. Težave na tem področju povzroča tudi to, da je med 33.277 občanov 2.249 začasno prijavljenih. Prispevki za področje izobraževanja, kulture, telesne kulture, socialnega skrbstva in za dejavnost otroškega varstva se odvajajo v občino stalnega prebivališča, potrebe pa v veliki meri zadovoljujejo v občini začasne prijavljenosti.

Za usklajeno akcijo na tem področju je potrebno najprej:

- preveriti realnost planov OZD o rasti dohodka in osebnih dohodkov,

- preveriti plane in programe v SIS družbenih dejavnosti in ob upoštevanju zagotovljenega programa določiti prioriteto pri izvajanju dodatnega programa (selektivni pristop, upoštevajoč posledice ukrepov na zaposlenost in dolgoročni razvoj).

Na tej podlagi je potrebno določiti prioriteto na celotnem področju družbenih dejavnosti in doseči usklajenost.

Določene aktivnosti v smeri izvajanja stabilizacijskih ukrepov potekajo od konca leta 1983. V izvajalskih organizacijah na področju družbenih dejavnosti (vključno s strokovno službo) je potrebno pripraviti ukrepe, ki bodo ublažili težko stanje. Ti ukrepi morajo biti del programa ukrepov in aktivnosti za nemoten potek družbene reprodukcije v občini Jesenice na področju:

- izrabe delovnega časa in modernizacije dela (računalnik),
- združevanje amortizacije stavb,

- dosledno je potrebno pretresti normative, vsako novo zaposlovanje, četudi je posledica večjega obsega dela ter preveriti kataloge del in nalog,

- odpraviti uravnilovko pri nagrajevanju pri delu,
- proučiti je potrebno doseganje organiziranost in možnost za povezovalne dela in združevanje določenih funkcij — zdravstvo, vzgoja in izobraževanje, kultura, telesna kultura, socialno varstvo,

- oceniti združevanje finančnih funkcij in poslovanje z enim žiro računom,

- racionalno delo skupne strokovne službe ter opravljanje del in nalog za druge.

Poleg teh nalog je potrebno tudi na posameznih področjih sprejeti določene ukrepe. Oceniti je potrebno možnosti za realizacijo teh nalog vseh SIS, se strokovno opredeliti do

predlaganih rešitev in potem dosledno izvajati sprejete sklepe.

V prvem polletju programov SIS družbenih dejavnosti ne moremo valorizirati, to pa pomeni, da je potrebno s skrajnimi napor in izvajanjem sprejetih sklepov doseči nemoteno izvajanje zagotovljenih programov in zaustavitev nadaljnjega padanja osebnih dohodkov v izvajalskih organizacijah.

STABILIZACIJSKI PROGRAM SIS DRUŽBENIH DEJAVNOSTI

Zaradi neugodnih rezultatov gospodarjenja v jeseniški občini v letošnjem letu ter nizke rasti dohodka, v primerjavi z ostalimi gorenjskimi oziroma slovenskimi občinami, ni dovolj denarja za dogovorjene programe samoupravnih interesnih skupnosti.

Resolucijsko zaostajanje skupne porabe za rastjo sredstev dohodka v prvem polletju ne omogoča valorizacije programov samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti. Zaradi nenehnega naraščanja materialnih stroškov in zaostajanja dohodkov v teh družbenih dejavnostih pa se pojavljajo tudi najrazličnejše težave, ki ovirajo delo.

O tej problematiki so prejšnji teden razpravljali predstavniki samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti, izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice in družbenopolitičnih organizacij.

Z zelo neugodnim stanjem na tem področju je prisotne seznanila vodja skupne strokovne službe samoupravnih interesnih skupnosti občine Jesenice Rina Klinar. Izход iz tega je moč predvideti le v ukrepih pri izvajanju programov teh družbenih dejavnosti v okviru razpoložljivih možnosti. Žal se bo na nekaterih po-

dročjih treba odločiti tudi za krčenje programov.

Okvirni predlog teh ukrepov je že pripravljen, potrebno ga bo še pretehtati in določiti zares pravičen selektivni pristop do izvajanja. Večkrat je bilo v razpravi poudarjeno, da se je s temi problemi treba zares temeljito soočiti in končno pogledati resnici v oči, kajti razpoložljivih sredstev bo resnično le toliko in nič več.

Ni manjkalo tudi mnenj o neodgovornem obnašanju na tem področju v zadnjih letih in nespoštovanju stabilizacijskih prizadevanj.

Med najbolj izpostavljenimi področji je zdravstvo in izobraževanje, kjer bo treba še posebno skrbno pretehtati vse rešitve. Kot so poudarili, zapiranja oči pred resnico ne more več biti, za rešitve iz neprijetnega položaja pa bo potrebna tudi resnično enotna politična akcija.

J. R.

V Planini pod Golico (foto B. Blenkuš)

USPELO ČLANSKO TEKMOVANJE GASILCEV JESENISKE OBČINE

Občinska gasilska zveza Jesenice je 3. junija na Jesenicah uspešno izvedla tekmovanje članic, članov in veteranov. Desetine skoraj vseh gasilskih društev v občini so se pomerile na dveh krajih: pred poslopjem skupščine občine in na velikem parkirnem asfaltiranem prostoru ob novem železniškem skladišču ob Savi.

Rezultati tekmovanja so bili spodbudni, saj so prvouvrščeni vaje opravili skoraj brezhibno, pa tudi ostali so bili dobro ocenjeni.

Pri članicah, ki so tekmoval v trodelnem napadu in raznoterostih, se je na prvo mesto uvrstila desetina Gasilskega društva Smokuč, ki je za nastop prejela 669 točk. Druge so bile članice iz Mojstrane, ki so bile ocenjene s 638 točkami, na tretje mesto se je uvrstila desetina iz Kranjske gore s 632 točkami, četrte pa so bile s 582 točkami članice z Dovjega.

Pri veteranih od 60 let, ki so nastopili z vajo s hidrantom in se pomerili v raznoterostih, se je na prvo mesto uvrstila desetina iz Smokuč s 360 točkami, druga pa je bila desetina z Blejske Dobre, ki je bila ocenjena s 318 točkami.

Veterani nad 60 let so prišli samo iz Mojstrane in za nastop prejeli kar 367 točk.

Pri članih, ki so se pomerili v mokri vaji, štafeti in v raznoterostih, je nastopilo kar 16 desetin. Prvouvrščena je bila z 828 točkami desetina iz Podkorena, druga je bila desetina iz Zabrznice z 827 točkami, tretja z Jesenic -mesto I z 813 točkami, četrta iz Smokuč, slede pa jim desetine iz Mojstrane, Kranjske gore, Gozd Martuljka, Blejske Dobre, Lip Mojstrana II, Jesenice-mesto II, Koroška Bela, Dovje, Lip Mojstrana I,

Rateče, Hrušica in Blejska Dobrava II.

Ker je bilo pri članskih desetinah to istočasno izbirno tekmovanje za nastop na srečanju gasilcev treh dežel, so izmerili tudi čas za izvedbo mokre vaje in ugotovili kazenske točke. Pri tem je bila prva desetina Gasilskega društva Jesenice-mesto I, ki je za vajo prejela 67 časovnih točk, na drugo mesto pa se je uvrstila desetina iz Zabrznice z 71 točkami, na tretje pa člani iz Podkorena s 76 točkami.

Predsednik tekmovalnega odbora je bil Anton Arh.

B. B.

BAKLADA IN ŠTEVILNE DRUGE PRIREDITVE ZA PRAZNIK KS ŽIROVNICA

V krajevni skupnosti Žirovnica so že pričeli s praznovanjem svoje krajevnega praznika, v spomin na ustrele 29 talcev v Mostah. Tako je Turistično društvo Žirovnica v soboto, 16. junija, zvečer pripravilo baklado, na kateri so pod vodstvom Branke BEŠTER sodelovali številni mladi ter gasilci iz Zabrznice in Smokuča.

V kulturnem programu je pod vodstvom Betke Demšar sodeloval pevski zbor osnovne šole Gorenjskega odreda in recitator Niko Jakelj. Pri izvedbi te lepe množične prireditve, ki postaja že tradicionalna, so pomagali tudi številni drugi prebivalci tega območja. Tako je za ozvočenje prireditvenega prostora poskrbel Matevž Podlipnik, za izdelavo bakel je bil odgovoren Pavel Bešter, celoten program prireditve pa je povezoval napovedovalec Valentin Beguš.

Turistično društvo se je vsem izvajalcem zahvalilo in čestitalo k prazniku.

Tako kot vsako leto bo ob številnih vzporednih prireditvah osrednja spominska svečanost ob spominskem obeležju v Mostah 30. junija.

B. B.

VEČJA SKRB ZA LEPSI IZGLED JESENIC

Na seji upravnega odbora Turističnega društva Jesenice so se 14. junija dogovarjali o tekmovanju za najbolj urejen kraj v Sloveniji. Tekmovanje sta razpisali Turistična zveza Slovenije in Gorenjska turistična zveza. V jeseniški občini bo kraje, ki se glede na obseg turističnega prometa razvrščajo v tri skupine, ocenila komisija za varstvo okolja pri občinski turistični zvezi. Pri tem bo upoštevala splošno urejenost, čistočo, urejenost parkov, zunanji izgled stavb in drugo.

Petnajsto leto zapored pa bo turistično društvo Jesenice na svojem področju ocenjevalo prizadevanja v zvezi z gojitvijo rož po oknih, balkonih, vrtovih in splošno urejenost poslopij ter njihovo okolico. Dogovorili so se tudi, da bo drugi letošnji izlet 25. avgusta v Ljubljano, kjer si bodo ogledali muzej revolucije in avtomatske naprave za vodenje železniškega prometa na Gorenjskem in obiskali spomenike pri Urhu.

Na seji je bila izrečena pohvala prirediteljem »mis narcis«. Zaradi povečanega obiska Planine pod Golico in Golice je zaželeno, da se potreba v domu pod Golico ob sobotah in nedeljah okrepi. Komisija, mentorji in šole so prejeli program dela turističnih podmladkov. Za uresničitev programa se bo morala komisija posebej sestati in se dogovoriti. Za srečanje turističnih delavcev Gorenjske, ki bo letos že 15. septembra, bodo prijavili tri člane, ki jih bodo določili na seji v avgustu.

Komisija za trm stezo je poskrbela, da so se obnovile tri napisne table. Navzoči so se strinjali z ugotovitvijo, da je stari del Ceste maršala Tita od Carinarnice do Kosove graščine po odprtju obvoznice postal zamenjarjen, ker ga redno ne čistijo. Ker so prebivalci, predvsem otroci iz novih stolpnih uničili mali park pod Mirco, je bilo sklenjeno, naj na tem prostoru Komunalna skupnost prostor uredi tako, da se bodo otroci lahko igrali. Seveda pa bodo morali prebivalci sami v okviru hišnih svetov poskrbeti za red in čistočo. Komunalna skupnost bodo zaprosili, da polepša izgled opuščenega vodnjaka

vzhodno od Kosove graščine in mrtvega vogala na koncu ceste Cirila Tavčarja. Prebivalci osrednjega dela Jesenic že več let prosijo, da bi na Razgledni poti uredili prostore in postavili tri betonske klopi. Na nasilno narejene steze prek zelenic od ceste Cirila Tavčarja števil. 7 proti garažni hiši in južno do sredine Bokalove ceste pa bo treba položiti betonske plošče.

Pet vrtičkarjev, ki letos niso obdelali dodeljenih površin, so pisno obvestili, da to store, ali naj sporoče, če jih ne bodo, da se lahko dodelijo drugim, saj je že nad sto novih prsilcev. Ti čakajo, da se bo navozila zemlja na izravnano opuščenem smetišču. Turistično društvo je hvalaležno Skupščini občine in Komunalni skupnosti za to skrb in pokazano razumevanje.

Delavce Kovinarja, ki so zadolženi za striženje žive meje, bodo zaprosili, da odrezke pripeljejo k vrtičkom za Savo, da se bodo nadomestili tisti deli, kjer se lani posajene sadike niso prijele.

V hotelu Korotan se je opravil pregled tujskih sob in sanitarij. Urejenost sob za hotel D kategorije je pohvalna, v kopalnice pa bo treba namestiti klopi. V veži prvega nadstropja, kjer je puščala streha, bo treba popraviti strop, zunaj pa obnoviti napis. Pregledali so program letošnjega dela in ugotovili, da se predvidene naloge uresničujejo in v redu opravljajo. Ovrednoten program je občinska zveza potrdila, kar je tudi pogoj za koriščenje sredstev od turistične takse.

B. B.

JAVNA RAZPRAVA O OSNUTKU ZAKONA O JAVNEM OBVEŠČANJU

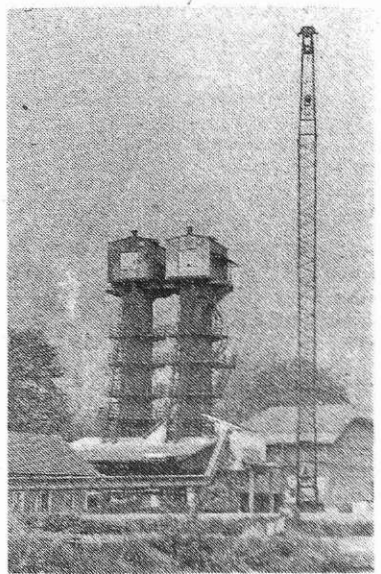
V tem mesecu v jeseniški občini poteka javna obravnava osnutka zakona o javnem obveščanju, ki je bil objavljen v prilogi Poročevalca 22. maja letos. Gre za pomemben dokument, s katerim naj bi zakonsko uredili doslej nekatera odprta aktualna vprašanja javnega obveščanja, kot nepogrešljivega sestavnega dela političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Nosilec razprave v jeseniški občini je svet za informiranje pri OK SZDL Jesenice. Člani so o osnutku zakona že razpravljali na seji in se dogovorili za potek javne razprave. O tem so obvestili tudi krajevne konference SZDL in jih pozvali, da o dokumentu razpravljajo in posredujejo pripombe. Javna razprava poteka tudi prek komisije za informiranje pri občinskem svetu zveze sindikatov in bodo o osnutku spregovorili tudi v organizacijah združenega dela.

Skupna javna razprava o osnutku zakona o javnem obveščanju bo v sredo, 27. junija, ob 19. uri v sejni dvorani Skupščine občine Jesenice. Vabljeni so vsi predstavniki družbenopolitičnih organizacij in Skupščine občine Jesenice, ki se ukvarjajo z obveščanjem, predstavniki sredstev javnega obveščanja, novinarji, predstavniki delovnih organizacij in krajevnih skupnosti. V okviru javne razprave bodo zbrali pripombe in predloge, ki jih bodo posredovali oblikovalcem osnutka zakona. Na javno

razpravo vabijo tudi vse druge delovne ljudi in občane, ki jih to področje zanima.

J. R.

Apnenici, v katerih so dolgo izdelovali apno, so začeli podirati (foto S. Kokalj)

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Isaac Bashevis SINGER: Strasti. Sarajevo 1981.

Spet sem se odločil za knjigo, ki jo imamo samo v srbohrvaškem prevodu. Singer je židovski pisatelj, živi v ZDA in piše v jidišu. Pri nas ga skoraj ne bi poznali, če ne bi bil predstavljen v zbirki Nobelovci (Sovražnice in Soša). Letoš izide še prevod Sužnja, enega najboljših Singerjevih daljših proznih del. V srbohrvaščino pa je prevedena že dolga vrsta knjig tega imenitnega pripovednika.

Gre morda za kakšno skrito anti-semitska nagnjenja pri Slovencih, ki odločajo o teh zadevah? Najbrž bo to, da imajo na Jugu več poslušala za Singerjevo slikovitost. Pripovedovalec Singer vseskozi zajema iz preteklosti, iz židovske tradicije, hkrati pa se neposredno obrača na sodobnega bralca. Poleg zgodovinskih in tistih iz polpreteklega časa nam pripoveduje tudi čisto sodobne zgodbe.

Govorijo (oziroma pišejo: skratka verjamejo), da je svet vzhodnoevropskih getov — ki ga obuja Singer v svojih zgodbah — nepreklicno mrtev. Kaj se ve, mogoče ni tako. Mogoče se človeštvo nikoli ne bo dokončno v celoti preselilo v betonske bloke, na kozmične in morske ploščadi ali v podmorska mesta. Ali pa se bo utrip srednjeveških mest naselil tudi v bivalnicah prihodnosti? V pričujoči knjigi je zgodba, v kateri avtor pripoveduje, kako se je sredi Tel Aviva nenadoma znašel na znanem prostoru. Znanem od prej, izpred mnogih desetletij, iz varšavskega geta. Na neki tržnici je bil prav tak vrvež, prerivala se je in ustvarjala hrup prav takšna množica, kot nekoč v znameniti Krohmalni ulici. Upam si zapisati, da je ta ulica zares znamenita: velik del beročega človeštva jo pozna prav iz Singerjevih del.

Torej mogoče sploh ne gre le za čisto židovske, ampak tudi za občečloveške zadeve. Dandanes smo, pravijo, paralizirani od »šoka prihodnosti«, ko nas preplavlja val za valom sprememb, zgublamo sapo. Zmagovita tehnika (tehnika vsega: produkcije, družbe, mišljenja, ljubezni), ki nas odtujaše lastni preteklosti, ki reže korenine kulture, je prizadela Slovence prav tako kot naše južne brate. Mogoče so učinki civilizatoričnih sprememb tam, kjer se poindustrializirana družba spopada z ostanki predindustrijske, — n. pr. v Bosni — še bolj boleči kot pri nas. Mogoče je zato tam več domotožja po starem večno človeškem, več modrosti, ki vse izravna? Mogoče imajo Sarajevčani in Beograščani več poslušala za Singerja tudi zato, ker je v teh mestih pred vojno še živel precej Judov? Verjetno pa ni pomembna samo tematika. Končno bi potemtakem ljudje nasploh čedalje bolj segali po zgodbah iz preteklosti, pa se dogaja nasprotno. Večina naših bralcev nima več poslušala za stare (nekoč napisane, nekoč popularne) zgodbe. Skrivnost Singerjevega uspeha je mogoče skrita drugje, ne zgolj v starosvetni tematiki.

V pričujoči knjigi so zbrane zgodbe iz dveh Singerjevih tematskih krogov. Zgodbe iz časa pred holokaustom (ki se dogajajo na Polj-

skem, v deželi Singerjeve mladosti) se menjavajo s sodobnimi ameriški. Ene kot druge pa govorijo o tradiciji, o usodni tisočletij. Judje so »narod Knjige« (t. j. Biblije), hkrati pa so mnogi med njimi zelo prilagodljivi, zmožni združevati »Ptolomeja in Galileja«, ustvarjati sinteze in nadgradnje. Vsaj avtorju pričujoče knjige nikakor ne moremo odrehati jasnovidnosti in človeške širine, ki je za to potrebna.

Cepprav je to vse prej kot nejasen in »globokoumen« pisatelj! V uvodu pravi: cepprav je nejasnost moderna, je moja ambicija v tem, da sem čim bolj razumljiv. Lahko ste prepričani, da misli zares. Ko bereš te povestice, nehote pomisliš, ta pisatelj nam pripoveduje o preprosti reči, zares je ljudski. S Singerjevo ljudskostjo pa je tako: govoriti zna o zelo zapletenih rečeh, o metafiziki in o mistiki, vedno pa tako, da postanejo stvari jasne in umljive, »vsakdanje« — kot so dejansko zajete iz avtorjeve preteklosti vsakdanjosti. Vsak hip veš, pri čem si. Nekoč je Singer predaval židovskim intelektualcem v nekem predmestju Buenos Airesa. Impresarij ga je opozoril, da bo poslušalstvo prosvetljeno in levičarsko, torej naj ne začne govoriti o kakšnih »duhovih«. Singer je to upošteval in poslušalci so mu na koncu ploskali. Na vprašanja, ki so mu jih zastavljali, je odgovarjal po pravici, vendar tako, da ni žalil njihovih nazorov.

To bo najbrž tisto, kar je Singerja prikupilo bralcem po svetu in kar ga utegne približati tudi slovenskim bralcem. Sodobni (že nekaj stoletij trajajoči) racionalizem je človeka malce osiromašil, vzel mu je pomembne razsežnosti. Mnogi ljudje čutijo potrebo po poeziji in stvarnosti, kakršno je obujal recimo Gogol v Ukrajinskih povestih. Vendar je Gogol v svojem odnosu do ljudske pravljivosti malce neodločen. Singerjeve povesti se tako ali drugače dotikajo pojavov, ki jih danes postavljamo v parapsihologijo. Na primer nekatere njegove osebe so take, kot bi jih obsedli duhovi (židovski dibuki), pri drugih imaš spet občutek, da se je v njih naselil duh davnega prednika. O njih pripoveduje v šaljivem tonu kot o nevrotskih: morda tudi zato, da bi se približal miselni ravni svojih sodobnih bralcev. Avtor sam pa te zgodbe jemlje morda bolj zares, kot se zdi, bralcu prepušča, da jih razume tako ali drugače. Na prej omenjenem predavanju je moral odgovoriti na vprašanje, ali veruje v duhove. Odgovoril je pritrdilno, hkrati pa je rekel, da izhaja iz povsem nejasnih izkušenj.

Kot to opisuje v eni izmed svojih povesti, dopušča, da se mu bo bralec posmehnil: glej ga, čudaškega starega Žida. Ta stari Žid pa zna pisati za ljudi in pri tem ohraniti zavidljivo etično in spoznavno raven.

M. H.

VELIČASTEN KONCERT OB VELIKEM JUBILEJU

Pravo praznično vzdušje je vladalo pretekli petek, 15. junija, v gledališki dvorani na Jesenicah, ki je bila premajhna, da bi sprejela vse obiskovalce, ki so želeli skupaj s pihalnim orkestrom Jeseniški železarji praznovati 110-letnico delovanja železarskih godb na pihala. Med obiskovalci so bili tudi številni predstavniki družbenopolitičnega in kulturnega življenja občine, Gorenjske in Slovenije ter predstavniki številnih godb na pihala, s katerimi jeseniški godbeniki uspešno sodelujejo.

Ugotovitev nekaterih, da jeseniška gledališka dvorana še ni doživela tolikšnega aplavza, najbrž zgornjo priložnost o kvaliteti izvedenega slavnostnega koncerta in o priljubljenosti pihalnega orkestra Jeseniških železarjev, ki je pod taktirko dirigenta Ivana Knifca tokrat resnično zablestel. Petkovo slavo sta prijetno in elegantno z izbranimi besedami povezovala Majda Rebernik in Borut Verovšek.

Poleg številnih predstavnikov organizacij in društev sta k visokemu jubileju jeseniškim godbenikom čestitala tudi namestnik predsednika Komiteja za kulturo SR Slovenije Jože Humer in predsednik Zveze kulturnih organizacij Slovenije Jože Osterman, ki je med drugim dejal:

»Res je sicer, da pomena posameznih stvari navadno ne gre presojati zgolj po njihovi trajnosti oziroma dolžini obstoja, vendar pa zagotovo drži, da dobre in uspešne stvari živijo dolgo in bogato. Ko zato človek enostavno iz svoje človeške kože presoja stoletje, je to resnično dolga doba in zato je spoštovanje in občudovanje dejstva, da jeseniški godbeniki igrajo še celo deset let več, kot traja stoletje, torej v času treh ali štirih rodov, še toliko bolj upravičena... Nedvomno veliko osnov, ki so pred nekaj več kot stoletjem rojevale železarsko godbo, velja še danes prav tako kot nekdanj. Zlasti spozna-

nje, da bodo lahko v sodobnem, zahtevnem svetu preživeli le ljudje z jasno oblikovano notranjo kulturo, in da bodo napredek zagotavljali le z usklajeno sintezo moralnih in proizvodnih sil. V takih okvirih bosta lahko kultura in umetnost odigrali svojo vlogo neprecenljivega spodbujevalca moralnih človeških sil in na ta način ta naš svet lepšali z izvirno čutno energijo in človečnostjo. Brez dvoma bo zato jeseniška godba svoj del nalog v tem lahko nadaljevala s še zavzetjšim delom v družini slovenske ljubiteljske kulture, kjer je bil že njen dosedanj delež mogočen in nenadomestljiv...«

Na jubilejnem koncertu so podelili tudi priznanja. Plakete pihalnega orkestra Jeseniških železarjev z diplomami so prejeli: Železarna Jesenice, Skupščina občine Jesenice, Občinski svet zveze sindikatov Jesenice, Zveza kulturnih organizacij Jesenice, Konferenca osnovnih organizacij sindikata Železarne, občinska organizacija ZZB NOV Jesenice in Glasbena šola Jesenice. Enaka priznanja so prejeli tudi zaslužni člani za razvoj in delo pihalnega orkestra, in sicer: Rudi Ažman, Rado Kleč, Ivan Knific, Franc Košir, Remigij Noč, Stanko Ravnik, Franc Rihtaršič, Miroslov Skube, Julij Sorgo in Ivan Žen. Poleg njih pa še naslednji godbeniki, ki že nad 40 let igrajo v orkestru: Mirko Knific, Berti Krmelj, Slavko Krmelj, Ivan Lazar, Johan Mohorič in Ivan Smolej.

Priznanja oziroma diplomo ob tem jubileju so prejeli tudi vsi člani pihalnega orkestra v sedanjem sestavu.

Na prireditvi so podelili tudi Galusove značke, ki so jih prejeli:

— BRONASTE (nad pet let igranja v orkestru): Andreja Kosem, Barbara Mikula, Anita Perkovič, Andrej Račič, Boris Smolej in Renata Žerjav;

— SREBRNE (nad 15 let igranja): Dani Ažman, Boris Benčina, Franc Bizjak, Marjan Erman, Branko Krmelj, Vojko Mencinger, Milan Pagon, Franci Richter, Srečko Žen in Andrej Zibrek;

— ZLATE (nad 25 let igranja): Jože Beguš, Jože Bizjak, Marjan Knific, Jože Lužnik in Peter Muhar.

Priprave za praznovanje tega jubileja je vodil posebni organizacijski odbor. Ob tem jubileju je bila posneta tudi prva samostojna gramofonska plošča orkestra, izdan je bil poseben katalog in spominska značka, dokončno pa je bila za to praznovanje urejena tudi kronika 110-letnega razvoja železarskih godb. Godbeniki so dobili tudi nove obleke.

Jubilejni koncert je res potekal na visokem kulturnem nivoju, k čemur so prispevali tudi člani amaterskega gledališča Tone Čufar.

Zaradi izrednega zanimanja je pihalni orkester Jeseniških železarjev svoj jubilejni koncert ponovil še večeraj, 20. junija.

KONCERT MPZ »BLAŽ ARNIČ« V VRBI

Mešani pevski zbor Blaž Arnič DPD Svoboda Tone Čufar vabi v petek, 22. junija, ob 20,30 v cerkvi Sv. Marka v Vrbi na celovečerni koncert.

SPORED KONCERTA

Anonimni skladatelj 16. stol.: AY, LINDA AMIGA (španska)
Johannes Sebastian Bach: JESU, MEINE FREUDE (koral)
Wolfgang Amadeus Mozart: AVE VERUM CORPUS (motet)
Anton Bruckner: LOCUS ISTE (Graduale)
Stevan Stojanović Mokranjac: NJEST SVJAT (stavek iz Opela)
Paul Hindemith: LA BICHE-SRNA (Rainer Maria Rilke)
Vilko Ukvar: SLOVENSKA BESEDA (Mirko Kunčič)
Radomir Petrović: MADRIGAL (ljudsko besedilo)
Jakob Jež: PO JEZERU (ljudska po M. Vilharju)

(odmor)

Gustav Gonza: SAN SE ŠETAO (prekmurska)
Ubaldo Vrabec: DOBER VEČER (koroška)
Marij Kogoj: STOJI MI POLJE (ljudska)
Uroš Krek: DEČVA MOJA JE FOUŠARCA (ljudska iz Podrožja)
Franjo Venturini: NOCOJ PA, OH NOCOJ (primorska)
Matija Tomc: VUŠTNEJŠA JA NI (koroška)
Traditional: ROCK-A MY SOUL (črnska duhovna)
Aleksander Svešnjikov: PESEM (ruska narodna)
Vladimir Berdović: LINDJO (stara dubrovaška poskočnica)
Zborovodja: Roman RAVNIČ

Nastop učenk glasbene šole Jesenice ob otvoritvi ene od letošnjih razstav v razstavnem salonu DOLIK (foto B. Blenkuš)

SREČALI SMO SE Z UPOKOJENCI POBRATENIH TRBOVELJ

Pred sedmimi leti se je Društvo upokojencev Jesenice pobrtilo z Društvom upokojencev Trbovlje. Da bi še naprej gojili in razvijali prijateljske vezi, vsako leto izmenično organiziramo srečanje. Ker so bili upokojenci iz Trbovelj lani naši gostje, smo jim mi letos vrnili obisk.

V četrtek, 14. junija, smo se že v jutranjih urah z dvema avtobusoma odpeljali z Jesenic. Vožnja v lepem junijskem jutru in čudoviti naravi je ugodno vplivala na naše razpoloženje. Nikjer se nismo ustavljali in smo se že pred deveto uro pripeljali v Trbovlje.

Tudi tokrat so nas trboveljski gostitelji sprejeli v veliki dvorani doma društva upokojencev. Najprej sta nas pozdravila predsednik njihovega društva upokojencev Milan Kožuh in predsednik Skupščine občine Trbovlje Henrik Pušnik. Oba govornika sta nam zaželela najboljše počutje pri njih in da bi se še srečevali ter tako še bolj utrjevali naše tovariške vezi. Lepo so nas pozdravili tudi ostali predstavniki družbenopolitičnega življenja v Trbovljah.

Za prisrčen sprejem se jim je zahvalil predsednik Društva upokojencev Jesenice Janko Burnik. Poudaril je pomembnost našega srečanja, kajti skupna borba trboveljskih rudarjev in jeseniških železarjev sega že v predvojni čas. Združuje nas dolgoletni boj za delavske pravice in presenetljiv povojni napredek na vseh področjih. Potem je v imenu jeseniških upokojencev našim gostiteljem izročil darilo, umetniško sliko Triglava. Tudi Jurij Dolenc, društveni referent za rekreacijo, je podaril bivšemu predsedniku trboveljskega društva Jožetu Piklju velik lično izdelan lesen krožnik z zahvalnim posvetilom za dolgoletno meddruštveno sodelovanje. Nato nam je ženski trio ob spremljavi tamburašev zapel za prisrčno dobrodoščilo.

Napolnili smo veliko dvorano, ki je obenem tudi restavracija in še druge prostore. Hitro so nam skrbno postregli z malico. Presenečeni smo bili nad skrbno urejenimi prostori, kjer je povsod opaziti red in čistočo. Zato ni čudno, če z dobro kuhinjo in manjšo točilnico ustvarijo mesečno tudi do 700.000 din prometa.

Pred odhodom smo se fotografirali; posnetek bo trajen spomin na naše srečanje.

Na programu smo imeli tudi ogled keramične tovarne v Libovljah. Poštno nam je bilo vroče pri ogledu. Peljali so nas skozi vse obrate, kjer delajo pretežno mladi ljudje, večinoma ženske. Šele med ogledom smo spoznali, koliko truda je potrebno, preden je lična skodelica za kavo gotova in pripravljena za prodajo. Vprašala

sem delavko, ki je glazirala lončke, kolikšna je njena norma in zaslužek. Povedala je, da 3000 kosov v sedmih urah, mesečni zaslužek pa tudi do 30.000 dinarjev. »Veliko naredimo in dobro zaslužimo«, je še dodala. Po ogledu smo pohiteli še v tovarniško trgovino, vendar je bil nakup bolj skromen, kajti tudi tu so keramični izdelki dragi.

Iz Libovj smo se peljali na ogled zanimive jame, imenovane »Pekel«. Toda le dobri hodci so šli na ogled, ostali smo raje sedeli v prijetni senci in kramljali. Daljšega postanka si nismo mogli privoščiti, kajti ob 15. uri nas je čakalo izdatno kosilo v domu upokojencev Zabukovica v Grižah.

Tudi tu je bilo poskrbljeno za vse. Sprostili smo se in zabavali ter prijetno kramljali z našimi gostitelji, ki so nas spremljali povsod in skrbeli za naše dobro počutje. Pogovarjala sem se s predsednikom društva Milanom Kožuhom, ki je povedal, da ima Društvo upokojencev Trbovlje 3.450 članov, vseh upokojencev v zaslužkih revirjih pa je okrog 7.000, število se nenehno spreminja. Zadovaljni so, ker imajo lep dom, svojo restavracijo, ki dobro posluje in prinaša društvu precejšnje dohodek, tako da lažje pomagajo svojim članom, kajti prav v Trbovljah je veliko starejših upokojencev, kjer morata zakonca živeti z eno pokojnino. Njihovo društvo je tesno povezano z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami v občini in ravno zaradi povezanosti in enotnosti imajo veliko uspeha pri svojem delu. S skupnimi močmi preurejajo zgodovinsko Barličovo domačijo na Čebinah. Do 17. aprila 1987 mora biti vse nared, kajti slovesno bodo odprli zgodovinski muzej in počastili 50-letnico ustanovitve Komunistične partije Slovenije.

Preden smo odšli, nam je za slovo zaigrala tamkajšnja godba na pihala dve skladbi, mi pa smo se jim zahvalili z dolgim ploskanjem.

Ob 19. uri smo se poslovili od prijaznih in skrbnih gostiteljev in se odpeljali proti domu z lepimi spomini na prijetno srečanje v pobratenih Trbovljah.

Iv. Torkar

FOTOGRAFIJA JE NJEN KONJIČEK

Mojca Peternel je učenka osmega razreda osnovne šole Jeseniško-bohinjskega odreda v Kranjski gori, v prostem času pa se ukvarja z amatersko fotografijo, za kar jo je pred leti navdušil njen brat Roman.

Da bi se še bolj izpopolnila pri delu s fotografsko opremo in pri izdelavi fotografij v temnici, je Mojca postala tudi članica šolskega foto krožka in je tudi edino dekle, ki obiskuje to izvenšolsko dejavnost. Njeni fotografski posnetki dokazujejo, da je talent, ki ga je treba iskati, to pa so pokazali tudi njeni letošnji rezultati na tekmovanjih in razstavah.

Na občinski pionirski foto razstavi v Zirovnici je prejela posebno nagrado za fotografijo iz življenja »Koši in košare«, na občinskem pionirskem foto tekmovanju ravno tako v Zirovnici se je uvrstila na prvo mesto, kar je zadostovalo, da se je udeležila srečanja mladih tehnikov Gorenjske na Bledu, kjer je bila tretja. S svojimi sovrstniki je odpotovala v Novo Gorico, kjer je preizkušala znanja na republiškem srečanju mladih tehnikov, sodelovala pa je tudi v ekipi za SLO.

Mojca Peternel je pripravila tudi več manjših šolskih razstav in pomagala mentorju pri delu z mlajšimi člani krožka. Čeprav bo letos zapustila osnovnošolske klopi, pa je obljubila, da bo še vedno rada obli-

skala foto krožek in svoje znanje o fotografiranju posredovala mlajšim.

A. Kerštan

Mojca Peternel

FRANCIJU VRTAČNIKU

Nepričakovano, sredi dela, radosti in smeha, načrtov in snovanj je odšel od nas FRANCIJU VRTAČNIK, strokovni delavec na oddelku za civilno zaščito Skupščine občine Jesenice.

Franci Vrtačnik je bil rojen 22. februarja 1951 na Jesenicah, kjer je končal osnovno šolo in kasneje poklicno šolo za elektrika na Železarskem izobraževalnem centru. Po končani šoli je nekaj časa tudi delal kot elektrikar v naši železarni. V želji po večjem znanju je s študijem ob delu končal srednjo ekonomsko šolo in tako ga je delo zaneslo med strokovne delavce upravnih organov Skupščine občine Jesenice. V tem času je tudi uspešno opravil izpit za načelnika civilne zaštite. Svoje bogato znanje s tega področja je na tečajih in seminarjih prenašal na nove kadre. Pomagal in vodil je akcije pri elementarnih nesrečah, organiziral in vodil tekmovanja s področja civilne zaštite in še bi lahko naštevali.

V prostem času se je ukvarjal z glasbo in nastopal v različnih narodnozabavnih ansamblih, s tekom na smučeh pa je krepil svojo kondicijo.

Svojim dragim, prijateljem in znancem bo za vedno ostal v spominu s svojim prešernim smehom na obrazu, z mehkim a odločnim značajem in z vztrajnostjo pri delu.

Od Francija Vrtačnika smo se za vedno poslovili 15. junija na pokopališču na Blejski Dobravi.

PARTIZANSKI TABOR HEROJA TONČKA V RIBNEM

V Ribnem pri Bledu so se na tradicionalnem, desetem partizanskem taboru zbrali učenci sedmih razredov vseh osnovnih šol iz radovljiske občine. Tabor je poimenovan po narodnem heroju Antonu Dežmanu-Tončku, predstavlja pa svojevrstno obliko usposabljanja mladih na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Celodnevni program je obsegal najrazličnejše aktivnosti, v okviru katerih so mladi tekmovali tudi v različnih veščinah in spretnostih ter preizkusu znanja.

Po prihodu na zborni mesto so se učenci razvrstili po posameznih vodih, kjer so potem začeli s delom. Ob igranju himne so učenci osnovne šole Bled, ki so bili najboljši na lanskem taboru, dvignili zastavo. Zbrane je pozdravil predsednik Skupščine občine Radovljica Boris Šetina. O življenjski poti narodnega heroja Antona Dežmana-Tončka je govoril predsednik občinske konference zveze socialistične mladine občine Radovljica Ljubo Burazin. Delegacija učencev je tudi odnesla venec na herojev grob in k spomeniku. V okviru tabora so pripravili pogovor o vojaških poklicih ter možnostih za vpis v vojaške šole.

V nadaljevanju so učenci morali

pokazati različne veščine, v razstavljanju in sestavljanju puške, prvi pomoči, izvedli so streljanje ter odgovarjali na vprašanja o narodnoosvobodilni borbi ter življenjski poti heroja Tončka. Največ znanja so pokazali učenci dveh vodov osnovne šole Janeza Mencigerja iz Bohinjske Bistrice, na tretje mesto pa so se uvrstili učenci voda osnovne šole Antona Tomaža Linhart iz Radovljice.

Tabor so uspešno organizirali občinska konferenca zveze rezervnih vojaških starešin, občinska konferenca zveze socialistične mladine, občinski štab teritorialne obrambe in sekretariat za ljudsko obrambo Skupščine občine Radovljica. Ob zaključku tabora so organizacijam in posameznikom, ki že več let sodelujejo pri izvedbi, podelili priznanja.

J. R.

ZA ULTRAZVOČNO RENTGENSKO APARATURO SO DAROVALI:

V mesecu maju in juniju so za plačilo ULTRAZVOČNE RENTGENSKE APARATURE v jeseniški bolnici še darovali:

- Pevski zbor LIPA pri DU Radovljica — namesto venca za pokojnega JANEZA VOGELNIKA, 3.500 din,
- KO sindikata ŽJ — OO JEKLOVLEK Jesenice — namesto venca za pokojnega JOŽETA BENEDIČIČA, 4.000 din,
- TOZD Osnovna šola Gorenjskega odreda Žirovnica — namesto venca na grob materi sodelavke Angelce Džordžević, 2.000 din,
- VERA in TONE DOLENC, Rodine, 35 — namesto cvetja pokojnemu ROMANU STANA, 1.000 din,
- TOZD Osnovna šola Gorenjskega odreda Žirovnica — namesto venca na grob očetu sodelavke Majde Toman, 2.000 din,
- SZ ŽELEZARNA JESENICE — odstopljeni honorar za članek v 20. številki Železarnja MIRE NOVAK, Jesenice, Bokalo 8, 360 din.

Skupni znesek zbranega denarja znaša 293.805 dinarjev. Delavci Splošne bolnice Jesenice in uredništvo Železarnja se zahvaljujejo za prispevke!

Pridružite se tudi vi in prispevek namesto vencev in cvetja na grob pokojnim ali namesto drugih volil, čestitk in podobno, nakažite na žiro račun: SPOŠNA BOLNICA JESENICE, št. 51530-603-31205, z navedbo: »namesto venca za tega in tega... darila in podobno.«

JANEZU DEŽMANU-JANČKU, BOTRU TITOVE VASI

jatelj Jože Rebolj-Planinc. Le mesec dni je bil navaden borec, potem pa je bil Janček imenovan za komandirja minerske čete. Mnogokrat je z minercami miniral železniško progo med Jesenicami in Radovljico.

Po ustanovitvi Kokrškega odreda je bil komandir prateče čete (čete težkega orožja) v prvem bataljonu, ki je deloval v vaseh pod Stolom. Ko so bori tega bataljona za Smokovskim vrhom novembra in decembra leta 1944 zgradili 11 lesenih barak za prezimovanje, je na Jančkov predlog naselje dobilo ime Titova vas (on je tudi predlagal štabu bataljona, kje naj zgradijo to edinstveno partizansko naselje na Gorenjskem.) Ime te vasi ni bilo znano, saj so od partizanskih dezerterjev zanj zvedeli tudi v domobranskem štabu v Ljubljani (da ne omenjam gestapa). Belogardistični Slovenski dom je januarja 1945 objavil naslednji poziv: »Pošteni Gorenjci! Pomagajte pri uničevanju rdeče Titove vasi, ki je strah in trepet mnogih prebivalcev!«

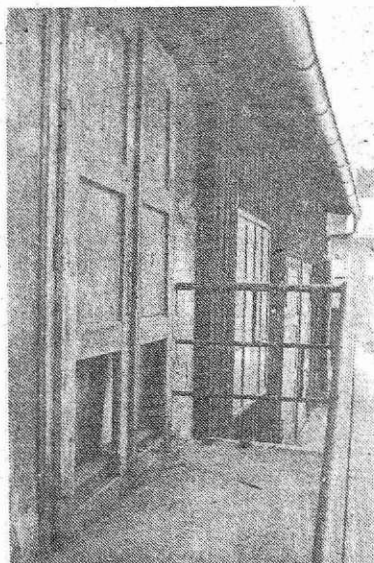
Janček ni njegovo partizansko ime, tako so ga klicali od rojstva. Kot aktivist na terenu je imel ilegalno ime Florijan, vendar se ga to ime za razliko od mnogih drugih ni nikoli oprijelo. Bil pa je Janček edini komandir čete na Gorenjskem, ki je bil nepismen; v mladosti se nihče ni briga za njegovo izobrazbo. V partizanih se je naučil le podpisati, brati in pisati pa šele po vojni. Zaradi prirodne nadarjenosti pa je bil kljub temu uspešen komandir.

Po vojni se je spet zaposlil v jeseniški železarni, vendar je že leta 1962 začel bolehati na ožilju. Pešale so mu noge, mučil ga je revmatizem, toda vsekoli je bil veder, dobro razpoložen in rad se je šalil.

»Bil je tak fant, da bi gore premikal...«, je rekla učenka osnovne šole Gorenjskega odreda, ko so ga v sredo, 13. junija 1984, pokopali na brezniškem pokopališču, staro 76 let.

Vsi, ki smo ga poznali, se ga bomo radi spominjali.

Jože Vidic

»Prost vstop« v Delavski dom ali zaščita družbene lastnine

ŠPORTNI DAN Z OBRAMBNO VSEBINO

V torek, 12. junija, smo imeli obrambni dan. Pravzaprav smo ga načrtovali že v maju, pa je kar najprej deževalo. Končno smo le dočkali lep sončen dan.

Na obrambni dan smo se pripravljali že v ponedeljek. Razdelili smo se v skupine in dobili razne naloge. Naša skupina je zapisovala vse zaklone od šole do Poljan in opisala namen obrambnega dne.

V torek smo se ob osmi uri odpravili na Poljane. Ustavili smo se pred spomenikom padlim na Poljanah. Tam smo imeli kratek program, potem pa smo odšli na prostor DPM. Napisali smo naloge, nato pa smo ciljali s storži v koš. Naš razred je bil tretji. Potem smo z ognjem prižigali vrvice.

Namen obrambnega dne je, da bomo pripravljeni v primeru vojne ali naravne nesreče.

Polona Malenšek, 4. b
OŠ Karavanskih
kurirjev NOB
Koroška Bela

KRAJEVNI PRAZNIK TREH KRAJEVNIH SKUPNOSTI NA PLAVŽU

Skupščine in družbenopolitične organizacije krajevnih skupnosti Staneta Bokala, Mirka Roglja-Petka in Cirila Tavčarja so v počastitev krajevnega praznika 4. julija pripravile naslednje prireditve:

— V SOBOTO, 23. junija, ob 18. uri ŠAHOVSKO TEKMOVANJE v šahovskem domu na Jesenicah;

— V NEDELJO, 1. julija:

ob 8. uri BALINARSKI TURNIR (tradicionalno tekmovalje ekip ZB) na balinišču v Logu Ivana Krivca;

ob 8. uri NAMIZNOTENIŠKI TURNIR v prostorih NTK-TVD Partizan;

ob 9. uri KOLESARSKI KROS KARLA KOZARJA-ROMIJA z zborom udeležencev ob 8,45 pri Universalu — Spodnji Plavž. Krosa se lahko udeležijo posamezniki vseh starosti;

ob 15. uri STRELSKO TEKMOVANJE na balinišču v Logu Ivana Krivca, ki se ga lahko udeležijo vsi krajanje krajevnih skupnosti;

— V TOREK, 3. julija, ob 18. uri CENTRALNA PROSLAVA v avli osnovne šole Tone Čufar na Plavžu s kulturnim programom, podelitvijo priznanj OF in razglasitvijo rezultatov tekmovanj;

— V SREDO, 4. julija, ob 7. uri ZBOR POHODNIKOV ZA TRADICIONALNI POHOD pred zdravstvenim domom Jesenice, ki se ga lahko udeležijo vsi krajanje krajevnih skupnosti.

Krajanje in ekipe vabimo, da si ogledajo in se udeležijo tekmovanj in proslave v čim večjem številu.

TEKST: J. KACIN
RISBA: J. TROBEC

NNNP 84

RADIOLOŠKA, BIOLOŠKA IN KEMIČNA ZAŠČITA

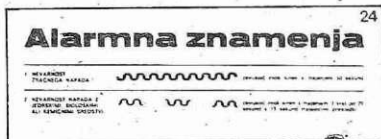

23. Kontrola pitne vode in živil je stalna naloga vseh posameznikov in strokovnih služb v prizadevanjih za preprečevanje širjenja nalezljivih bolezni. Vzdrževanje zajetij pitne vode in vodo- vodov ter preprečevanje dostopa nepo- klanim od njih bo ena od pomembnih nalog CIVILNE in NARODNE ZAŠČITE, ki jo bomo občani pogosto izvajali.

26. Razen zaklonišča, ki nas povsem zaščiti, nudi primerno zaščito pred RBK orožji OSEBNI KOMPLET ZA ZAŠČITO OBČANOV. Sestavljajo ga ZAŠČITNA MASKA, ZAŠČITNO OGRINJALO in PRVI POVOJ. Realna nevarnost uporabe RBK orožij nas sili, da si ŽE DANES zagotovimo OSEBNI KOMPLET, odlok ZIS pa nas obvezuje, da to storimo do konca leta 1990.

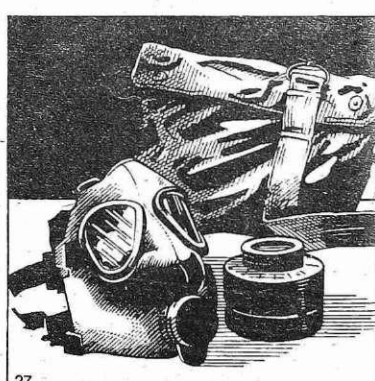
Jugotelski ONA-ON ponuja komplet za 2328,50 din. Ljubljanska banka pa omogoča nakup z dvoletnim posojilom, ki ga daje v odplačilo v osmih trimesečnih obrokih.

24. V POKRAJINSKEM in OBČINSKIH CENTRIH za OPAZOVANJE in OBVEŠČANJE bi dežurne ekipe nepre- stano spremljale dogajanje v zračnem prostoru in na zemlji ter nas z zvočnimi ALARMNIMI ZNAKI opozorile na bli- žajočo se nevarnost. Ob znaku za ZRAČNO NEVARNOST bi se takoj umaknili v najbližje zaklonišče, zaklonilnik ali močnejše grajeni objekt, ob znaku za RBK NEVARNOST pa bi bila nujna tudi UPORABA ZAŠČITNIH SREDSTEV.

25. Štabi za CZ bi VRSTO in OBSEG uporabe RBK orožij ugotovili z RBK IZVIDOVANJEM. Izvidniške ekipe so že danes opremljene in usposobljene za uporabo DETEKTORJEV za ugotavljanje prisotnosti radioaktivnega sevanja in posameznih skupin bojnih strupov. DOZIMETROV za merjenje intenzivnosti radioaktivnega sevanja in KOMPLEMENTOV za označevanje človeku nevarnih KONTAMINIRANIH predelov. Na podlagi ugotovitev RBK izvidovanja, nas bi občinski štab za CZ obvestil o nadaljnjih postopkih za obvladovanje posledic. V ta namen bi uporabili osrednje in lokalne radijske postaje, zato moramo imeti v vojni radijske sprejemnike vedno vključene.

27. ZAŠČITNA MASKA M-1 nam pred radioaktivnimi padavinami in boj- nimi strupi zaščiti obraz, s tem pa tudi oči, dihala in prebavila. Tri velikosti obraznega dela omogočajo izbor maske, ki se najbolj prilaga obrazu, s trakovi pa ga čvrsto pritrdimo na glavo. Filter skozi katerega vdihavamo zrak, zadrži boj- ne strupe, vendar je njihova sposobnost vezave količinsko omejena, zato ga po uporabi obvezno zamenjamo.

28. Velikosti otroškega obraza je prilagojena otroška zaščitna maska, ki ima filter nameščen na prednji del maske. Zaščitno ogrinjalo je namenjeno zaščiti pred radioaktivnimi padavinami in tekočimi — kapljičastimi bojnimi strupi. Pred uporabo si ga preprosto ogradimo, po uporabi pa odvržemo, še bolje pa je, če ga uničimo.

[illegible]

PRVENSTVO ŽELEZARNE V STRELJANJU Z ZRAČNO PUŠKO IN KEGLJANJU NA ASFALTU

Na prvenstvu Železarne v streljanju z zračno puško je nastopilo 281 moških in 39 žensk. Udeležba je bila precej manjša kot v preteklem letu.

REZULTATI:
Moški: 1. Mitja Košir, E-TKR-NG — 173 krogov, 2. Franc Bizjak, E-TKR-NG — 173, 3. Zdravko Grebenšek, Vzdrževanje — 168, 4. Andrej Janša, RD-166, 5. Edvard Dobravec, KO-FI-162, 6. Marjan Bernot, E-TKR-NG-159, 7. Emil Pfeifer, SD-155, 8. Vinko Sedej, Energetika-152, 9. Roman Domevšek, Vzdrževanje-151, 10. Drago Finžgar, Valjar, žice in prof.-151, 11. Božidar Kero, VBS-151 krogov itd.

Zenske: 1. Madja Kralj, KO-FI, 2. Marija Junež, E-TKR-NG, 3. Sonja Frelj, RD, 4. Živa Komac, E-TKR-NG, 5. Branka Rebolj, E-TKR-NG, 6. Sonja Černe, KO-FI, 7. Bogdana Hribar, E-TKR-NG, 8. Bojana Sušnik, E-TKR-NG, 9. Majda Kuraš, E-TKR-NG, 10. Andreja Mahnič, E-TKR-NG itd.

Ekipno moški: 1. E-TKR-NG 784 krogov, 2. Vzdrževanje 719, 3. RD 708, 4. Energetika 699, 5. Transport 691, 6. Žičarna 684, 7. VBS 676, 8. SD 659, 9. HVB 656, 10. KSI 636, 11. Jeklarna 632, 12. Livarna 583 krogov itd.

Zenske ekipno: 1. E-TKR-NG 358 krogov, 2. KO-FI 342, 3. Žičarna 252, 4. KSI 199, 5. VBS 178, 6. DP 150 krogov.

Na prvenstvu Železarne v kegljanju na asfaltu je nastopilo 228 moških, 50 žensk in šest aktivnih tekmovalcev.

REZULTATI:

Zenske: 1. Zdenka Vogrič, DP-118 kegljev, 2. Ana Čerin, Elektrode-112, 3. Nuša Bundalo, KO-FI-107, 3. Vojka Mihelič, KSI-107, 5. Sonja Laharnar, Elektrode-105, 6. Metka Kobljar, ETN-104, 7. Milena Lužnik, ETN-98, 8. Diana Ažman, ETN-97, 9. Mila Klučević, Elektrode-97, 10. Alenka Kernc, DP-95 kegljev itd.

Moški: 1. Franc Čerin, Žičarna, 2. Franc Bergl, Vzdrževanje, 3. Slavko Koselj, HVB, 4. Jaka Šolar, Žičarna, 5. Hamdija Alagić, Žičarna, 6. Jože Šlibar st., Transport, 7. Franc Grah, SD, 9. Stane Sedlar, Elektrode, 10. Drago Sorn, KSI, 11. Rudi Šapek, Vzdrževanje, 12. Anton Kalan, E-TKR-NG, 13. Marjan Bernot, E-TKR-NG itd.

Aktivni tekmovalci: 1. Bogdan Langus, DP-124 kegljev, 2. Vojko Mikolič, VBS-113, 3. Marjan Jamar, Žičarna-112, 4. Mujjo Hasanbegović, Jeklovlek-109, 5. Bogdan Vilman, HVB-108, 6. Jaka Lovše, Livarna-100 kegljev.

Ekipno — ženske: 1. Elektrode 314 kegljev, 2. DP 306, 3. E-TKR-NG 299, 4. KSI 277, 5. KO-FI 274, 6. Žičarna 249, 7. Vratni podboji 231, 8. Jeklarna 204, 9. HVJ 193 kegljev itd.

Moški — ekipno: 1. Žičarna 583 kegljev, 2. Vzdrževanje 568, 3. E-TKR-NG 558, 4. Transport 542, 5. Energetika 541, 6. Jeklarna 539, 7. SD 537, 8. Livarna 524, 9. RD 523, 10. KSI 508 kegljev itd.

baj

BLEJSKI VESLAČI SO SE IZKAZALI

Veliko veslaško slavlje na Bledu se je kar dobro končalo. Še vreme se je nasmejnulo, kar je prava redkost za to leto. Seveda pa smo najbolj veseli lepega uspeha mladih blejskih veslačev. Tako je četrdec brez krmarja v postavi Krašovec-Jansa-Prešeren-Frčej, po nič kaj obetavnem prvem nastopu, drugi dan v nedeljo po že treh tekmah zaveslal kot še nikoli. In če ne bi bilo nasprotnega vetra, bi dosegli tudi izreden čas. Tako so si priveslali pot za Luzern in želeli bi le, da bi tudi tam tako zaveslali. Čeprav so njihove oči obrnjene tudi že na olimpijske igre, to seveda pot do tja še izredno trda, tako na vodi kot tudi za zeleno mizo. Zavedati bi se morali, da je edina jugoslovanska ekipa, ki bo še ostala in ki na njo lahko računamo v prihodnjem letu. In v Los Angelesu imajo v najslabšem primeru zagotovljeno uvrstitev najmanj do desetega mesta.

Tudi ostali Blejci so se dobro odrezali, posebno Sabenc-Zust v dvojnem dvojcu, malo več pa smo pričakovali od najmlajših v četrtercu »brez«. No, potrebno je še malo več tekmovalnih izkušenj.

Zadovoljstvo naših je bilo precejšnje — prejeli so še poseben pokal, ki ga je za njih pripravil Jure Potočnik — včasih prav tako veslaški olimpijec. V veliko zadovoljstvo so jim bile tudi čestitke veslačev iz Nemške demokratične republike, ki so bili njihovi največji tekmeči.

Tako je minilo letošnje veslaško slavlje na Bledu tudi za prireditelje, ki so imeli nemalo težav s tako množico tekmovalcev iz desetih držav. Pokazalo se je tudi, da bo potrebno še marsikaj storiti za nemoten potek tekmovanja v prihodnje. To pa še posebej, če bodo hoteli na Bled privabiti še močnejšo konkurenco. Manjka jo številne tehnične naprave, parkirišča, pa še več delavcev bo potrebno, ki bi bili pripravljeni sodelovati. Še posebej pa bi želeli več sodelovanja z gostinci, ki bi kaj lahko pripravili kako slavlje ob koncu tekmovanja za kak manjši denar — saj je bilo to najavljeno v Kazini, pa je moralo odpasti zaradi tiste bore vstopnine!

Veslaški delavci upajo, da bo v prihodnje bolje in da bodo vsi skupaj na Bledu le uspeli pripraviti tudi kaj več.

Božo Benedik

IZLET V MARETOV DOM NAD MARTULJKOM

V soboto, 16. junija, smo se zbrali pred osnovno šolo na Koroški Beli, da bi odšli na zaključni izlet planinske šole nižjih razredov. Z avtobusom smo se odpeljali do Martuljka, kjer so nas sprejeli čudoviti martuljski vrhovi: Špič, Široka peč, Oltar, Ponca, Frdmanč police in njihovi nižji sosedje.

Šprva so nas spremljali travniki z najrazličnejšimi barvnimi cvetjci, nato pa nas je pot vodila skozi gozd do razpotja. Krenili smo po levi poti proti potoku Martuljek, ker bi si radi z bližine ogledali prvi slap. Na žalost pa nam je že prvi mostiček, ki je bil precej nižje, pokrit z grščem, naznanil neprehojen teren. Pomladanska odmrzal je tod zapustila precej sledi, saj se sredi potoka bohoti velika skala, ki se je odkrčila z navpične stene nad potokom. Morali smo se vrniti, nato pa po strmi gozdni poti prek melišča dalje po leseni lestvi in po skalnati poti navzgor do spomenika partizanu in alpinistu

Miranu Cizlju, ki je padel v NOB. Od tod je tudi lep razgled na vsa martuljsko dolino s Srednjim vrhom.

Še četrte ure po ravni poti po travniku in skozi gozd in že se je prikazala Maretova koča. Pred njo je precej klopi, da smo se odpočili in pomalicali. Potem smo odšli na Jasene, to je travnik s čudovitim pogledom na Široko peč. Tam smo se igrali z žogo, se lovili, obmetavali s storži in je kar prehitro prišel čas za povratek. Še enkrat smo se ustavili pred domom, se odžejali in se poslovili od jeseniških pionirjev.

Vračali smo se po drugi poti ob levem bregu potoka. Med potjo smo si ogledali slap, ki je močno bučal zaradi obilnega deževja. Malo smo prepevali in pripovedovali šale, da je pot hitreje minila. Mimogrede smo bili na avtobusni postaji, od koder smo se z avtobusom zadovoljni odpeljali proti domu.

Mateja Rupar

ŠESTI SLAVČEV MEMORIAL

PD Gozd Martuljek organizira 4. julija pod Špičkom tradicionalno planinsko smučarsko meddruštveno tekmovanje — šesti Slavčev memorial. Tekmuje se na lastno odgovornost v ekipni in posamični konkurenci. Ekipo sestavljajo mladinec, mlajši član, član nad 35 let ter mladinka ali članica.

Kategorije za posameznike so: pionirji, mladinci, mlajši člani, člani nad 35 let — ločeno za moške in ženske, pri katerih ni samostojne kategorije nad 35 let.

Tekmovalci imajo možnost nastopa v zahtevnejši kategoriji. Prijave bodo sprejemali pri bivalju pod Špičkom do 10. ure. Pričetek tekmovanja bo ob 10.30, razglasitev rezultatov in podelitev priznanj pa uro po zaključnem tekmovanju pri bivalju s kratko slovesnostjo v spomin na pokojnega gornika domačina, po katerem se tekmovanje tudi imenuje.

V SOBOTO DELOVNA AKCIJA V RADOVNI

V krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana že več let s samoprispevkom zbirajo denar za asfaltiranje in obnovo cest. Na Belci, v Mojstrani in na Dovjem so že leto dni po uvedbi samoprispevka položili več kilometrov asfalta, ostalo pa je še najbolj oddaljeno naselje Zgornja Radovna.

Gradbeni odbor se predvsem zavzema, da asfalt dobi tudi to naselje, saj so krajsani na referendumu dali vso podporo akciji, čeprav so vedeli, da cest v Radovni ne bodo mogli takoj urediti in asfaltirati. Prve metre asfalta je Zgornja Radovna dobila leta 1982, lani pa so nadaljevali z začeto akcijo, položili so še končno asfaltno prevleko.

Letošnja akcija asfaltiranja v krajevni skupnosti je prav tako usmerjena v Zgornjo Radovno, kjer bodo nove metre asfalta položili v juliju. Ker je treba pred tem še urediti cestišče za začetek asfaltiranja, grad-

beni odbor v soboto, 23. junija, organizira v Zgornji Radovni delovno akcijo. Zbor udeležencev bo ob 8. uri pred osnovno šolo 16. december Mojstrana. Kot pričakujejo, se bo akcije udeležilo veliko krajanov, ki bodo z udarniškim delom priskočili na pomoč naselju, ki ima še vedno slabo urejene ceste, dostop pa je precej otežen, posebno v zimskih mesecih.

S takšno pomočjo bo še enkrat izpričana solidarnost s tamkajšnjimi domačini, lepša in bolj urejena cesta pa bo tudi zanje pomenila bolj odprto okno v svet. Vsak udeleženec naj na akcijo s seboj prinese orodje.

J. R.

NA OTVORITEV KOČE PRI KRNSKEM JEZERU

Planinsko društvo Jesenice vabi vse ljubitelje planin na otvoritev nove koče pri Krnskem jezeru v nedeljo, 8. julija. Odhod z avtobusom bo ob 5. uri zjutraj izpred železniške postaje na Jesenicah prek Vršiča do planinskega doma v Lepeni. Od tam je dve uri in pol lagodne hoje.

Prijave sprejemamo v pisarni Planinskega društva Jesenice do 2. julija. Cena je 350,00 din in se vplača ob prijavi.

PRVENSTVO GORENJSKE V VARPI

V soboto, 16. junija, je klub za varpo Gorenjka organiziral tradicionalno tekmovanje v metanju varpe za pokal Gorenjske. Nastopilo je 30 najboljših tekmovalcev iz sedmih slovenskih klubov. Tekmovanje je bilo posamezno, vsak pa je opravil 36 metov. Zmagal je Vitomir Modrič, član kluba varpa iz Kranjske gore pred Andrejem Hribarjem in Petrom Pirnatom, oba Ljubljana. Ostali tekmovalci iz jeseniške občine so se uvrstili: 5. Edo Kocjan, 6. Samo Reškovec (oba klub varpa Partizan Blejska Dobrava), 7. Živko Miljevič, 8. Duško Korica, 9. Dolfe Kosmač (vsi klub varpa Gorenjka).

Po končanem tekmovanju so pripravili še neuradno ekipno tekmovanje za posebno nagrado Gorenjke. Zmagala je ekipa kluba varpa Ljubljana pred ekipo kluba varpa iz Gozd Martuljka.

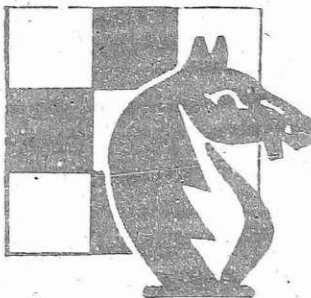
J. R.

NA DOVŠKI BABI

Planinci smo se dogovorili, da gremo na izlet v Karavanke. Zbrali smo se pred šolo. S kombijem smo se peljali na Visoko. Od tam je šla ena skupina planincev na Golico, prvošolci pa smo šli na Dovško Babi. Pod vrhom smo se ustavili v koči. Tam smo malicali. Ko smo se odpočili, smo se začeli vzpenjati proti vrhu. Z vrha je bil lep razgled. Na eni strani smo videli našo dolino, na drugi pa Koroško.

Domov smo se vrnili po poti skozi Mlinco. Hodili smo še po snegu. Nabrala sem šopek teloha in jetrnika.

Jasmina Telalovič, 1. r.
OŠ 16. december Mojstrana

OBVESTILO ŠAHISTOM

Šahovsko društvo Jesenice obvešča, da bo hitropotezno tekmovanje za mesec junij jutri, v petek, 22. junija, ob 18. uri. To je zadnji turnir v sezoni 83/84.

TENIŠKI TURNIR NA BLEDU

Na igriščih v Zaki so v soboto in nedeljo, 16. in 17. junija, člani HTP Bled — TOZD Turizem in rekreacija priredili tekmovanje v tenisu za pokal Slovenije. Nastopilo je 22 igralcev, zmagal pa je Kranjčan Mulej pred Gaserjem iz Radovljice in Strovenkom iz Kranja. Četrto mesto je osvojil Papič z Jesenic.

Na Bledu bodo v letošnjih poletnih mesecih organizirali še več teniških turnirjev, obenem pa obveščajo vse ljubitelje tega športa, da so igrišča v Zaki odprta vsak dan od 8. do 21. ure.

J. R.

Trdo delo (foto B. Grce)

NAGRADNA EKSURZIJA TEKMOVALCEV ZA GAŠPERJEVO BRALNO ZNAČKO

Na štirih jeseniških osnovnih šolah smo letos tekmovali za Gašperjevo bralno značko. Prebrali smo knjigo Gamsi na plazu Karla Prušnika-Gašperja, ki pripoveduje o zgodovini koroških Slovencev in o njihovem boju za narodne pravice.

V soboto, 2. junija, zjutraj smo se z avtobusom odpeljali proti Ljubelju. Z nami, petdesetimi učenci, sta bila še predstavnika ZZZB NOV Jesenice in Kulturne skupnosti Jesenice ter štiri tovarišice.

Najprej smo se ustavili na Ljubelju, kjer smo se udeležili spominske svečanosti v spomin internirancem. Norvežani in Italijani so odkrili spominsko ploščo v spomin na svoje internirance v tem taborišču. Po spominski svečanosti smo se odpeljali čez mejni prehod v Sveče. Tu se je šele zares začela naša ekskurzija. Obiskali smo grob narodnega heroja Matija Verdnika-Tomaža. Nato smo odšli naprej v Kotaro vas, kjer je grob Karla Prušnika-Gašperja. Poklonili smo se njegovemu spominu in nato odšli dalje proti Celovcu, kjer smo si ogledali Minimundus, makete znamenitih zgradb z vsega sveta. V njem so v pomanjšanem merilu narejeni Eifflov stolp, slavolok zmage, palača združenih narodov, kip svobode, razni gradovi in samostani po svetu. Med zgradbami vozijo vlakci in tovarnjaki, v hrib se vzpenja gondola, po vodi pa plavajo najznamenitejšje ladje.

Naša naslednja postaja je bilo Gosposvetsko polje, kjer so na knež-

njem kamnu v času Karantanije Slovenci ustoličevali svoje kneze.

Peljali smo se še naprej čez Dravo skozi Železno Kaplo na Peršmanovo domačijo. To je visokogorska kmetija, na kateri so leta 1944 nemški policisti pobili skoraj celo družino, skupaj s 84-letno mamo Frančiško. Domačijo so požgali. Preživela sta le Circe in Ančka, ki sta se potajila med pobitimi, naslednjega dne pa so ju ranjena našli partizani.

Danes je Peršmanova domačija prenovljena in v njej je spominska soba, ki priča o fašističnih žrtvah in o junaških bojih na Koroškem.

Čez gorski prelaz Jezersko smo se vrnili domov. Izlet nam bo ostal še dolgo v lepem spominu, saj smo videli in zvedeli mnogo o boju in življenju koroških Slovencev.

Da smo vse to lahko videli, se moramo zahvaliti Vzgojnoizobraževalnem zavodu Jesenice in občinskemu odboru ZZZB NOV Jesenice.

Tudi v prihodnje bomo na tekmovanjih in tudi sicer še dopolnjevali znanje o koroških Slovencih ter si po svojih močeh prizadevali, da se ohrani slovenska beseda med njimi.

Sergeja Dobovišek in
Alenka Zupančič,
8. c. OŠ Prežihov Voranc

SREČANJE Z BORCI GORENJSKEGA ODREDA

Prejšnji teden so nas v naši osnovni šoli obiskali borci Gorenjskega odreda, po katerem naša šola nosi tudi ime. V šoli so imeli svoj redni delovni sestanek, nam pa so pripravili zanimivo literarno-zgodovinsko uro.

Kot prvi se nam je predstavil Ivo Jan, pisatelj in zgodovinar, in obudil nekaj spominov na narodnoosvobodilni boj.

Med vojno smo doživljali veliko težkih preizkušenj in hude krize. Sovražniki so nas napadali z vseh strani, delali obroče, divjali kot nori na ta mali slovenski narod, ki jim ni nič storil. Kaj naj storimo? Zmagati moramo, poraziti sovražnika, je stalno zvenelo v naših mislih. Toda en človek proti desetim, veliko bolje oboroženim? Toda borci smo vztrajali. Komendant nam je velikokrat zaklical: »Če ga imaš za hrbtno, obrni se in stal bo pred tabo.«

Aleksander Valič, dramski igralec, ki se je med NOB boril v vrstah Go-

renjskega odreda, nam je deklamiral nekaj pesmi. Pretresla nas je pesem o Ranjenem volku.

O Cankarjevem bataljonu in o herojski dražgoški bitki nam je pripovedoval tovariš Biček. Veseli smo bili, da smo spoznali legendarnega junaka, ki je z mitraljezom odbijal sovražnikove napade in branil umik svojih tovarišev v dražgoški bitki.

Ta učna ura je bila za nas vse posebno doživetje. Neposrednih stikov z borci in njihovih pripovedovanj si še želimo.

Karmen Klobasa, 6. a
COŠ Gorenjskega odreda
Zirovnica

POUČEN IZLET V GORNJESAVSKO DOLINO

V petek, 8. junija, smo imeli učenci tretjih razredov osnovne šole Prežihov Voranc z Jesenic poučni izlet. Šli smo v Gornjesavsko dolino. Že ob sedmih zjutraj smo se odpeljali izpred šole.

Nekoliko izven Hrušice smo videli kurirsko obeležje in spomenik talcem. Šoferja avtobusa smo prosili, če vozi počasneje, da smo si bolj natančno ogledali spomenik in obeležje. Nato smo se peljali skozi Mojstrano in se ustavili nekaj sto metrov pred slapom Peričnik, do kamor smo šli peš. Pri slapu in okoli njega je bilo vse mokro, skale in trava so vlažne. Zaradi neprestanega padanja vode v globino so skale obrabljene.

Pot smo nadaljevali skozi Belco do Gozd Martuljka, kjer smo občudovali Martuljkovo skupino z najvišjim vrhom Špičkom. Nad Martuljkom je vas Srednji vrh.

Kranjsko goro, kjer so znana smučišča, smo videli le spotoma. Po ovin-

kasti cesti smo se vzpenjali na Koroško sedlo. Tam smo si ogledali karavlo. Videli smo, da nam mejo čuvajo vojaki, ki imajo tudi dresirane pse. Radevolje so nam graničarji razkazali karavlo. Po ogledu smo se odpeljali naprej do Rateč, od tam pa mimo skakalnic v dolino Tamarja. Tam smo občudovali tudi slap Nadiže. Ob planinski koči smo se okrepčali in sprostiti.

Na povratku smo se ustavili pri izviru Save. Ta kraj se imenuje Zeleni zato, ker je voda ob izviru zelena. Teren okrog izvira pa je ves močvirnat.

Z izleta sem se vrnila vesela in razigrana. Rada bi, da bi bilo več takih izletov.

Alenka

20 LET SODELOVANJA Z NIZOZEMSKO TURISTIČNO AGENCIJO

Predstavniki hotelsko-turističnega podjetja Gorenjka Jesenice so v nedeljo, 17. junija, v Kranjski gori skromno proslavili dvajset let sodelovanja z nizozemsko turistično agencijo Hotelplan ter našo agencijo Generalturist.

Leta 1964 je namreč Gorenjka vzpostavila prve stike posredno prek Generalturista z omenjeno agencijo na Nizozemskem, to pa je hkrati pomenilo prvi večji prodor turistične ponudbe na tujem tržišču. Prvi gostje v okviru te tuje agencije so prišli v Kranjsko goro, kjer so jim takrat še v okviru zelo skromnih možnosti pripravili kar najbolj prijetno preživljanje dopusta. Sodelovanje se je vedno bolj krepilo, naraščalo je število tujih gostov, v zadnjih letih pa je moč zaznati rahli padec nočitev oziroma manjši obisk.

Ta lep jubilej je predvsem za Gorenjko tudi velika obveza, da si po-

novno pridobi ugled, s pestrejšo ponudbo pa prek teh agencij zagotovi še večji obisk tujih gostov. Potekajo že dogovori za večji prihod gostov iz Anglije.

Vsa ta prizadevanja pa hkrati pomenijo tudi široko turistično ponudbo v Gornjesavski dolini oziroma jeseniški občini in tudi večji priliv denarja. Še nekaj naj ob tem jubileju omenimo. Več gostov, ki je Kranjsko goro spoznalo preko agencije Hotelplan, prihaja v ta kraj že nepretrgoma vseh dvajset let, nekaterim med njimi pa so za zvestobo omogočili nekaj dni brezplačnega bivanja.

J. R.